

Halkların Köprüsü Derneği
1. ALAN KURDİ
MÜLTECİ ÇALIŞTAYI
12-13 Mart 2016

Mültecilerin Yaşadıkları
Sorunlar ve Çözüm Önerileri

HALKLARIN KÖPRÜSÜ
Halklararası Dayanışma Köprüsü Derneği

Bu kitaptaki bütün metinler kaynak gösterilerek kullanılabilir

*Baskı: EYS Basım Yay. Amb. San. Tic. Ltd. Şti.
855 Sok. No:51 Konak-İZMİR
Tel: 0 232 484 64 71
Sertifika No: 22256
Basım Tarihi: Nisan 2016*

İçindekiler

Önsöz Yerine.....	5
1. Alan Kurdi Mülteci Çalıştayı Çağrı Metni.....	9
Çalıştay Programı.....	13
Giriş: Genel Çerçeve	15
Sağlık Atölyesi Sonuç Bildirgesi	43
Yaşam (Saha) – Barınma Atölyesi Sonuç Bildirgesi	50
Eğitim ve Çocuk Atölyesi Sonuç Bildirgesi	56
Kadın Atölyesi Sonuç Bildirgesi.....	64
Hukuk Atölyesi Sonuç Bildirgesi.....	70
Çalışma Yaşamı ve Ekonomi Atölyesi Sonuç Bildirgesi.....	80
Medya Atölyesi Sonuç Bildirgesi	91
Kültür Sanat Atölyesi Sonuç Bildirgesi	94
1. Alan Kurdi Mülteci Çalıştayı Sonuç Bildirgesi	101
الذخ تاملی ال بیان ال لاج ذین ال کردي ای لا الأولی ال عمل قورش	106
1. Komxebata Penaberiya Alan Kurdî Danezana Encamê	110
1 st Alan Kurdi Refugee Workshop Final Declaration	115

Önsöz Yerine

Bu kitap yayıma hazırlanırken mülteci meselesine ilişkin hızlı gelişmeler olmaya devam etti. Halkların Köprüsü Derneği'in 4 Nisan 2016 tarihinde, son gelişmelere dair yaptığı basın açıklamasına 1. Alan Kurdi Mülteci Çalıştayı kitabımızın önsözü olarak yer veriyoruz.

AB Mültecileri Geri Göndererek Resmi İnsan Kaçakçılığı Yapıyor!

Avrupa Birliği (AB), Yunanistan'a ulaşan mültecileri Türkiye'ye geri gönderiyor. Bugün 500 kişinin ulaşacağını biliyoruz. Ay sonuna kadar bu rakam 3000'e, yıl sonuna kadar 20000'e ulaşacak.

Sözde, yasadışı geçmiş ekonomik göçmenleri geri gönderiyorlar...

Avrupa'nın sorunu ele alış biçimi, göç eden insanların mülteci ya da göçmen olarak sınıflandırılmasına dayanmaktadır. AB, mültecilere yardım için kendisini sorumlu hissederken göçmenlere karşı böyle bir sorumluluk duymamaktadır.

Bu nedenle Avrupa'nın bütün stratejisi bu ayırım üzerine kurulmaktadır ve 'insan hakları perspektifi' adı altında aslında Avrupa'ya mülteci almamaya çalışılmaktadır.

Göçmen ile mülteci arasındaki kategorik ayrımın bugün gerçekte hiçbir ilişkisi yoktur!

Bugün milyonlarca insan; doğrudan can güvenliği tehdidi altında olmasa da evi, iş yeri bombalarla yıkıldığı için, işsiz kaldığı için, ırkı, dini, mezhebi yüzünden iş bulamadığı için... yollardadır.

Şu çok açık olarak anlaşılmalıdır: Dünyaya dayatılan Batı ve gerisi ('the West and the Rest') şeklindeki ekonomi-politik anlayış, bugün Afrika ve

Ortadoğu’da yaşanan kargaşa ve vahşetin sebebidir ve mülteci krizi bu gerçeklikle ele alınmak zorundadır.

Neoliberal kapitalizm, küresel güney ile kuzey arasındaki eşitsizliği çok ciddi biçimde arttırmış, küresel güneyin toplumsal yapılarının çok kırılanlaşmasını yol açmıştır.

Suriyeliler başta olmak üzere çok farklı coğrafyalardan, ülkelerden ve etnik kökenden insan çaresizlik yüzünden hayatı Avrupa’da aramaktadır.

Bu geri gönderme anlaşması ile AB resmi insan kaçakçılığı yapmaktadır. AB için sınırları kapatarak mültecileri ölüm yolculuğuna itirmek yetmedi, insanların denizlerde ölmeleri yetmedi şimdi de umudu öldürmek istiyorlar!

AB, bu anlaşma ile mültecileri yaşamları için mücadele etmekten vaz geçirmeye, onları felç etmeye çalışıyor!

Bugün burada insanlık, canlarından başka hiçbir şeyleri olmayan çıplak insanların yaşam umudu ile şişman AB’nin bencilliğinin, siyasi hesaplarının çatışmasına sahne oluyor.

Bugünü asla unutmayacağız.

Bugünün tarihe bir utanç günü olarak geçmesini sağlayacağız!

Geri gönderme anlaşması soruna çözüm getirmekten uzaktır.

AB’nin politikacıları bu gerçeği çok iyi biliyorlar.

Son 2 haftada Türkiye’den geçişler zorlaşınca mülteciler İtalya yolunu kullanılmaya başladılar. Son 2 günde İtalya sahil güvenliği 1428 mülteciyi denizde kurtardı. Geçişler Libya-İtalya hattına kaydı. İtalya’da mülteci artışı bu yıl için %50 civarında.

Öte yandan Türkiye’den Yunanistan’a geçişler azaldı ama durmadı. Sıkı kontroller ve kötü hava koşulları etkili olsa da her gün 50-100 insan adalara geçmeye devam ediyor.

Geri gönderme anlaşması ile bugün Dikili’de seyrettiğimiz bir gösteriden ibarettir; asıl amaçlanan mültecilerin Avrupa’ya dair, yani insan haklarına dair morallerini yıkmaktır.

Yani insanlığı, insana dair mücadele azmini, umudu kırmaktır.

Bu geri gönderme anlaşması hukuka aykırıdır.

Aralarında Birleşmiş Milletler (BM) Mülteci Yüksek Komiserliği'nin de bulunduğu bütün saygın insan hakları örgütleri, anlaşma hukuka aykırıdır diyerek bir parçası olmayacaklarını açıkladılar.

Başta BM Mülteciler Yüksek Komiserliği olmak üzere, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Uluslararası Af Örgütü (AI), İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), Fransa Mülteci ve Vatansız Ajansı (OFPRA), Uluslararası Kurtarma Komitesi (IRC), Sınır Tanımayan Doktorlar ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muižnieks bu anlaşmanın uluslararası insani hukuka aykırı olduğunu belirttiler.

Zira, Türkiye 1951 Mülteci Sözleşmesi ile 1967 New York Ek Protokolüne getirdiği coğrafi çekince nedeniyle, Avrupa dışından iltica talebinde bulunanların mülteci olarak kabul edilebildiği bir ülke değildir. Yani bu insanları Türkiye'ye geriye yollamanın hiçbir hukuki dayanağı yoktur.

Ayrıca Türkiye'nin, Yunanistan'dan kitlesel olarak gelecek mültecileri kabul edebilecek ve onlara düzgün koşullar sağlayabilecek bir hazırlığı da yoktur.

Türkiye'nin "güvenli iltica ülkesi" olabilmesi için uluslararası mülteci hukukunun temeli olan mülteci statüsünü bu insanlara vermesi gerekiyor. Oysa Türkiye AB'ye tam üye olmadan bunu yapmayacağını defalarca açıkladı.

Burada yapılan insan hakları dışında, mültecilerin ihtiyaçları dışında her türlü çirkin politik pazarlıktır.

Yunanistan'da 50 bin mülteci çok kötü koşullar altında; adeta Araf'ta tutulmaktadır. Sığınmacıların bekletildiği yerlerden biri olan Pire Limanı'nda yaklaşık 5 bin kadın, çocuk ve erkek, sağlıklı olmayan koşullarda bekleme alanlarında, çadırlarda ya da kamyon altlarında kalmaktadır. Hiçbir resmi yetkilinin olmadığı bölgede, kamptaki gündelik ihtiyaçları gönüllüler sağlamaktadır.

Bu anlaşma, mültecilerin toplu olarak ihraç edilmesine kapı aralayacaktır. Mültecilerin sığınma taleplerinin bireysel olarak değerlendirilmesi yasal ölçütlerde yapılmamaktadır. Bu insanlar zorla deport edilmektedir.

En az bir buçuk saat sürmesi gereken ve insan hakları alanında uzman hukukçular tarafından yapılması gereken bireysel mülakatların usulünce yapılmadığını biliyoruz. Çünkü Yunanistan makamlarında böyle bir uzmanlık yoktur. AB'den gelen görevliler de önceden verilmiş kararları uygulamaktalar.

Açık olan Avrupa ülkelerinin kota vermedikleri ve mülteci almadıklarıdır.

Bu anlaşmada, AB ülkelerinin kaç mülteci alacaklarına dair bir taahhütleri yoktur.

Biz de bütün gücümüzle mültecilerle dayanışacağız.

Onlara hoşgeldiniz kardeşlerimiz diyoruz: Sizin talepleriniz bizim taleplerimiz olacaktır. Sesimiz sesiniz olacaktır!

Türkiye, mültecilerin ülkeye kabulü konusunda başka ülkelere örnek olabilecek açık kapı politikasına geri dönmeli; "Geri Kabul Anlaşmasını" iptal etmeli, mültecilerin zulüm görecekları ülkelere gönderilmesine aracı olmamalıdır.

1. Alan Kurdi Mülteci Çalıştayı Çağrı Metni

12-13 Mart 2016

Tepekule Kongre ve Sergi Merkezi, İzmir

Nisan 2011’de başlayan Suriye’deki savaş ile birlikte, 2. Dünya Savaşı’ndan buyana yaşanan en büyük göç dalgasıyla karşı karşıyayız. Bu savaş nedeniyle 6 milyona yakın Suriyeli ülkesini terk etmek zorunda kaldı. Resmi verilere göre 2,5 milyon, gerçekte ise yaklaşık 3 milyon Suriyeli Türkiye’ye sığınmış durumda. Suriyelilere ek olarak Afganistan, Irak, Eritre, Somali, İran ve Yemen gibi savaşların parçaladığı ve insan hakları ihlallerinin sık yaşandığı ülkelere gelen, uluslararası koruma ihtiyacı olan yaklaşık 250.000 kadar mülteci de Türkiye’de yaşıyor.

Suriyelilere ve diğer sığınmacılara mülteci statüsü vermeyen Türkiye, mülteciler için yaşanabilir bir ülke değil. Başta çalışma hakkı olmak üzere pek çok temel haktan yoksun olan mültecilerin, her ne kadar geçici koruma yönetmeliği ile bazı hizmetlere ulaşması vaat edilse de gerçekte barınma, sağlık ve eğitim gibi yaşamsal alanlarda yeterli bir destekten mahrumlar.

Türkiye’den Yunanistan’a denizden kaçak yollarla geçişler sürüyor. Resmi rakamlara göre bu yıl 5000 mülteci Ege ve Akdeniz’de boğularak öldü ya da kayboldu. Gerçek rakam ise bunun çok üzerinde olabilir...

Birleşmiş Milletler’in geçen ay yayımlanan 2015 yılı başlangıç verilerini içeren raporuna göre zorla yerinden edilmiş insan sayısı bu yıl

rekor düzeye, 60 milyona ulaştı. Dünya genelinde her 122 kişiden 1'i zorla yerinden edilmiş durumda! Suriye, Yemen ve Libya'da savaş ve çatışmalar sürdükçe bu rakam artacak.

Son 4 yılda Türkiye'de doğan Suriyeli bebek sayısı yaklaşık 150.000. Yunan Adaları ve Balkanlar üzerinden bu yıl Avrupa'ya geçebilen mülteci sayısı ise sadece 1 milyon. İlk bakışta büyük bir rakam gibi gelebilir ama krizin büyüklüğü karşısında bu çok yetersiz bir rakam. Suriye'de süren savaş nedeniyle ülke içinde yerinden edilmiş insan sayısı 7 milyon... Bunun anlamı şu: savaş devam ederse 7 milyon mülteci daha eklenecek krize... Öte yandan Suudi Arabistan, Katar gibi zengin Müslüman ülkelerin şimdiye kadar tek bir Suriyeli mülteci kabul etmemiş olması da çok acı ve utandırıcı bir gerçek!

Savaşlar ve devlet şiddeti dünya genelinde her gün 4600 insanı ülkelelerini terk etmek zorunda bırakıyor. Bu yılbaşında toplam mülteci sayısı Suriye Savaşı'nın etkisi ile rekor düzeye toplam 20,2 milyona ulaşmış durumdadır. Yılsonuna kadar bu rakamın 34 milyon olacağı tahmin edilmektedir. Avrupa Birliği ise verdiği sözleri tutmuyor maalesef. Bu yıl Birleşmiş Milletler mülteci kamplarından 22.000 kişi alacağına söz vermişti ancak şu ana kadar sadece 600 kişi aldı.

Avrupa'nın sınırlarını mültecilere kapatmak, 508 milyon nüfusu olan bir kıtaya 20,2 milyon mülteciye sadece 1 milyonunu kabul etmek, sorunu görmemek, sorumluluk almamak demektir. Avrupa Birliği mülteci politikasını değiştirmede ve bu krizi çözmeye çalışmadığı için Akdeniz'deki ölümlerden ve Balkanlar'daki kaostan sorumludur.

Türkiye, Suriyeli mültecilere onurlu bir yaşam olanağı sunamıyor ne yazık ki. Bu insanlar çalışma hayatına yasal olarak giremiyorlar, bir kısmı kaçak olarak güvencesiz ve çok kötü koşullarda iş bulabiliyor. Çocukların ezici çoğunluğu eğitim alamıyor, önlem alınmaz ise bu çocuklar kayıp bir nesil olmaya adaylar. Çocuk işçiliği yaygın bir sorun. Sağlık hizmetlerine erişimde büyük sorunlar yaşanıyor, aşılammamış bebekler var, barınma ve beslenme koşulları çok yetersiz. Yı-

kık dökük evlerde, derme çatma çadırlarda; elektrik, su, tuvalet, banyo olanağı olmadan yaşamaya çalışıyor mülteciler. Komşularının yiyecek vermedikleri günlerde aç yatıyorlar. Suriyeli mülteciler için sistematik bir sosyal uyum programı hala uygulanmıyor ve Türkiye’de onurlu bir yaşam olanağına sahip olmayan bu insanların Avrupa’ya geçişleri de engellenmeye çalışılıyor.

Alan Kurdi’nin cansız bedeni Bodrum sahiline vurduğunda çekilen fotoğraf, kısa bir süre için dünya kamuoyunda bir duyarlılık yarattı. Oysa, Akdeniz’e artık ‘göçmen mezarlığı’ deniyor. Uzun yıllardır ülkelerindeki savaştan, yoksulluktan kaçarken; insan tacirlerinin ellerinde boğularak ölen insanların cesetleri ile dolu denizler...

Hayatta kalabilenler önce “temerküz kamplarına” sonra da kaçtıkları ülkelere geri gönderiliyorlar. Bu insanlar; göçmenler, sığınmacılar, mülteciler, ulaştıkları yeni ülkenin vatandaşı olamıyorlar artık. En iyi ihtimalle misafir işçi ya da mevsimlik işçi oluyorlar...

Zengin Batı; göçenleri kriminalize, sınırları ise militarize ediyor. Üstelik göçün asıl nedeninin kendileri olduklarını bile bile... Bugün dünyanın her yanındaki göç hareketlerinin nedeni aslında; küresel ekonomik güçler, politik baskılar, ekonomik marjinalizasyon, ayrımcılık ve küreselleşmenin çirkin yüzleri...

Şeyla Benhabib, “*Devletlerin iktidar yolları boyunca göçmenlerin ölü ya da canlı bedenleri uzanır*” diyor. Paranın ve malların bütün sınırları aşmasını, serbestçe dolaşmasını sağlayan küreselleşme, mazlumlara, mağdurlara bu imkânı tanımıyor. Zengin Batı, bu yurtsuz insanlar için açık hapishaneler kiralıyor: Pakistan, Türkiye gibi...

Biz; Halkların Köprüsü Derneği, geçtiğimiz yıl asıl olarak halklar arasında eşitlik ve özgürlük temelinde kamusal dostluk ve dayanışma inşa etmek üzere kurulduk. İzmir’e olan kitlesel göçler nedeniyle mültecilerle ilgili çalışmalar yapmaya başladık. Bir mülteci derneği değiliz. Bir yardım derneği hiç değiliz! Hatta yardımseverliğin/hayırseverliğin zararlı olduğunu düşünüyoruz. Zira yardım, kişi-

seldir, geçicidir, zayıf ve yoksulu bağımlı kılan ortamın oksijenidir. Varsıl ve güçlünün keyfine bağlıdır. Her zaman en doğru şekilde kullanılamayabilir. Ortak sosyal, ekonomik, politik kararlığın ve kamu çıkarının yerini alamaz. Ancak tamamlayıcı olabilir...

Bir yıldır büyük emek verdiğimiz mülteci krizi ile ilgili deneyimlerimizi paylaşmak, başka deneyim ve perspektiflerden öğrenmek ve kamuoyuna bilgi sunmak üzere bir çalıştay düzenleme kararı aldık.

12-13 Mart tarihlerinde Tepekule Kongre ve Sergi Merkezi'nde yapacağımız çalıştayda farklı konu başlıkları altında mültecilerin sorunlarını ele alacağız. Mülteciler üzerine çalışma yapan diğer dernek ve kurumların da katılacağı atölyelerde mevcut sorunlar tespit edilecek ve çözüm önerileri ortaya konacaktır.

Mülteci dostlarımızı ve Mültecilerle ilgili sözü olan herkesi 12-13 Mart tarihlerindeki çalıştayımıza davet ediyoruz.

Çalıştay Programı

12 Mart 2016

09.00 - 10.00 Kayıt

10.00 - 10.30 Açılış ve Film Gösterimi

10.30 - 13.30 Sunumlar

Foti Benlisoy (Araştırmacı-Yazar) – Ortadoğu da Savaşlar, Suriye İç Savaşı, Genel Değerlendirme

Muhammed Salih Ali (Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği Başkanı) –Türkiye’deki Mülteciler Neler Yaşıyor?

Prof. Dr. Cem Terzi (Halkların Köprüsü Derneği Başkanı) – Halkların Köprüsü Derneği Sunumu

Av. Eda Bekçi (Mülteci Der Başkanı) – Dünden Bugüne Türkiye’de ve İzmir’de Düzensiz Göç ve Mülteciler Sorunu

Prof. Dr. Feride Aksu Tanık (Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Uzmanı) – Göç, Mültecilik, Sağlık ve Kadın

Pırl Erçoban (Mülteci Der Genel Koordinatörü) – Çözüm Önerileri

13.30 - 14.30 Ara

14.30 - 18.30 Atölye Çalışmaları

13 Mart 2016

09.00 - 12.00: Atölye Çalışmaları / Sonuç Bildirgelerinin Hazırlanması

12.00 - 13.00: Ara

13.00 - 16.30: Atölye Raporları Sunumları ve Tartışma

16.30 - 17.00: Ara

17.00 - 17.30: Sonuç Bildirgesi Sunumu

Giriş: Genel Çerçeve

I. Alan Kurdi Mülteci Çalıştay, Ortadoğu’da insanlık ve doğa kırımına yol açan iç savaşların tırmandığı 21. yy’da, 2. Dünya (2. Emperyalist Bölüşüm) Savaşı’ndan bu yana yaşanan en büyük göç dalgasının mağdurları olan mültecilerin sorunlarını farklı başlıklar altında ele almak üzere düzenlendi. Çalıştay boyunca ‘Ortadoğu’da Savaşlar, Suriye İç Savaşı Genel Değerlendirme’, ‘Türkiye’deki Mülteciler Neler Yaşıyor?’, ‘Dünden Bugüne Türkiye’de ve İzmir’de Düzensiz Göç ve Mülteciler Sorunu’, ‘Göç, Mültecilik, Sağlık ve Kadın’, ‘Halkların Köprüsü Derneği Deneyimi’ başlıklarında sunumlar yapıldı ve ardından sekiz ayrı başlıkta atölyeler düzenlendi. Çalıştay sonunda bir sonuç bildirgesi yayımlanmış ve kamuoyu ile paylaşılmıştır. Aşağıda sunumlardan, forumda gerçekleştirilen tartışmalardan ve sonuç bildirgesinden yola çıkılarak hazırlanan bilgi notuna yer verilmiştir.

Biz kimiz?

Halkların Köprüsü Derneği, asıl olarak halklar arasında eşitlik ve özgürlük temelinde kamusal dostluk ve dayanışma kurmak üzere kurulmuştur.

Biz kendimizi bir sivil toplum örgütünden çok bir dayanışma grubu olarak tanımlıyoruz. Siyasi olandan uzak durmuyoruz. Çünkü yaşam ile siyaseti birbirinden koparmıyoruz ve yaşamdan yana tavır alıyoruz.

Gönüllülükle, çıkar beklemeden ortaya koyduğumuz kolektif emek ile, toplumdaki birbirinden nefretin, korkunun ve yalnızlaşmanın üstesinden gelmeyi, çatışma gütmeyen, ötekine karşı konumlanmayan dostça bir siyaseti, dostça bir yaşamı; kamusal dostluğu yeşertmeye çalışıyoruz.

Türkiye'nin büyük bir mülteci göçü ile karşılaşması ve İzmir'in kitlesel göç merkezi haline gelmesi nedeniyle mültecilerle ilgili çalışmalar yapmaya başladık. O gün bugün gördüğümüz, karşımıza çıkan, ulaştığımız hiç bir mülteciye arkamızı dönmedik.

Bizim derneğimiz BM ya da AB için projeler hazırlamıyor. Projeciliğin yarı profesyonelliğe yol açtığını; amatör ruhu ve gönüllülüğü engellediğini düşünüyoruz. Gönüllülük bizi pazar ilişkilerinden, ürettiğimiz hizmetin pazar nesnesi olmasından, alınır satılır olmasından koruyor. Devlet (ler)den, ulusal ya da uluslararası hiçbir kurumdan nakdi yardım kabul etmiyoruz. Bağımsız ve sorgulayıcı bir pozisyonu korumayı önemsiyoruz. Gönüllülerin küçük bağışları ve üyelerin aidatları ile işlerimizi yapıyoruz.

Derneğimizde içinde hemşire, ebe, diş hekimi, sağlık memuru, diyetisyen, psikolog, hekim; sağlık çalışanlarından oluşan büyük bir sağlık grubu, saha taramaları için saha/sokak grubu, Arapça, Kürtçe ve Farsça bilen kişilerden oluşan tercüman grubu ve kültür-sanat grubu var. Yüzlerce gönüllü ile çok sayıda, çok farklı bölgelerde ve çok çeşitlilikte çalışmalar yaptık. Her sosyal kesimden ve meslek grubundan insanlar emek veriyor. Müzisyenler, tiyatrocular, avukatlar, öğretmenler, öğrenciler, işçiler, işsizler, akademisyenler... ve en önemlisi mülteciler var aramıza. Yönetim (yürütme) kurulu ayrıca toplanmıyor. Dernek çalışmaları herkese açık toplantılarla yürütülüyor. Toplantılara katılmak için üye olmak gerekmiyor. Üye olsun olmasın herkesin alınacak kararlarda söz ve oy hakkı eşit. Herkesin kendi olarak, kendi kalarak, gücü yettiği kadar destek olduğu bir çalışma/üretim anlayışımız var.

Yardımseverlik/hayırseverlik yerine dayanışmaya inanıyoruz. Hatta yardımseverliğin zararlı olduğunu düşünüyoruz. Zira, yardımseverlik, kişiseldir, geçicidir. Zayıf ve yoksulu bağımlı kılan ortamın oksijenidir. Var-sıl ve güçlünün keyfine bağlıdır. Her zaman en doğru şekilde kullanılabılır. Ortak sosyal, ekonomik, politik kararlığın ve kamu çıkarının yerini alamaz. Ancak, tamamlayıcı olabilir. Bu yüzden bütün gücümüzle kamu otoritelerini görevlerini yapmak üzere harekete geçirmeye çalıştık.

Yaptığımız her saha ve sağlık çalışmasını rapor halinde valiliğe, il sağlık müdürlüğüne, il halk sağlığı müdürlüğüne, AFAD’a... götürüp kayda geçirdik. Dilekçe yazdık! Yüz yüze görüştük... Sokağın bilgisini üretmek, kamuoyunu doğru bilgilendirmek ve bilgiyi demokratikleştirmek için çaba gösterdik.

Dayanışma hak temelli mücadeleye kabildir. Dayanışmak, sağlık hizmeti vermekten, gıda ve giysi dağıtmaktan ibaret değildir, dayanışmak mültecileri de içine almak, onlarla birlikte hareket etmektir. Mültecileri çaresiz mağdurlar olarak görmemek, onların sesini ve siyasetini desteklemektir. Onların öncülük ettiği hak arama eylemliliğine katılmak demektir. Mültecilerin kendi adına konuşmalarına imkan sağlamaya çalışmaktır. Devlet(ler)in dikey siyasetine angaje olmamaktır. Yaptıklarının siyasi sonuçlarını sorgulamaktır.

Biz, dayanışmayı. bugün özellikle mültecilerle dayanışmayı, insanlığın en eski ve en değerli kurumu olarak görüp, “ezilenlerin nezaketi” olarak benimsiyoruz.

Kriz mi?

Savaş, kapitalist üretim ilişkilerinin sonucunda ortaya çıkan ve küresel emperyalizme içkin bir olgu olarak sürekli yeniden üretilen olağan dışı bir durumdur. İnsan eliyle üretilir ve çok geniş kitleleri etkileyerek doğa ve insanlar üzerinde onarılması imkânsız tahribatlar yaratır. Göçleri bir trajediye dönüştüren savaştır. Bugün yaşanan göçün temel kaynağı; yıllardır Ortadoğu’da, Afrika’da, Asya’da süren ve son olarak da Suriye’de büyüyen savaş yüzünden yerinden edilmiş milyonlarca (bu yıl bu sayı 60 milyona ulaştı; Dünya genelinde her 122 insandan biri zorla yerinden edilmiş durumda) insandır. Dünyanın bu bölgelerindeki politik kargaşa ve savaşlar yüzünden ortaya çıkan göç ‘Batı’ için aslında yeni bir durum değildir. 2015 Bahar’ından bu yana göç eden insanların sayısının artması ve Suriyelilerin Doğu Akdeniz rotası ile Avrupa’ya ulaşmaya başlamaları Avrupa ülkelerinde kamuoyunun durumu nihayet görmesine yol açtı ve ciddi bir panik ortamı oluştu. Suriyeli mültecilerin durumu BM tarafından

günümüzün 'büyük insanlık trajedisi' olarak tanımlandı! Bu “büyük insanlık trajedisi” aynı zamanda açık bir gerçeği ortaya çıkardı: BM, AB ve üye devletler, durumla başa çıkmada güçsüz ve isteksizlerdi, panik ve korkuyla ve mültecilerden çok kendi öncelikleri ile hareket ettiler. Bir kriz dili ile (“mülteci krizi”) ile mesele üzerinde akılcı ve ahlaki düşünmeye engel olundu ve mültecilerin acil ihtiyaçları kolayca bir kenara bırakıldı. Oysa, insanlık tarihine baktığımızda göçün bir anlamda durdurulamaz ve kaçınılmaz doğal bir fenomen olduğunu, Avrupa tarihinin göçler tarihi olduğunu, yakın zamanda ABD’nin göç ile kurulduğunu hemen hatırlayabiliyoruz. İnsan her zaman göç etmiştir, bu yeni bir şey değildir. Tarih bize göçün çok kültürlü toplumların oluşmasını sağladığını göstermektedir. Yan yana yaşayan çok sayıda kültürlerin olması mümkündür. Göçü siyasi ve sosyal olarak kontrol edilemez hale getiren ve bir trajediye dönüştüren savaşlardır...

Göçmen/Mülteci ayrımı

Avrupa’nın sorunu ele alış biçimi, göç eden insanların mülteci ya da göçmen olarak sınıflandırılmasına dayanmaktadır. AB, mültecilere yardım için kendisini sorumlu hissederken göçmenlere karşı böyle bir sorumluluk duymamaktadır. Aslında bu tanımlamalar ve dolayısıyla ayırım, güç sahibi kişi ve kurumlar tarafından göçmen ve mültecilerin iyiliği için değil politik amaçlarla yapılmaktadır. Uluslararası hukuk ısrarla doğrudan yaşamı tehdit altında olan (mülteci) ile daha iyi yaşam koşulları elde etmeye çalışan (ekonomik göçmen) arasında bu ayırımın yapılmasını önermektedir. Oysa, mülteciler ile göçmenler arasında böyle zorlama ve sonuçta yapay bir ayırım yapıldığında, insani perspektiften doğan, bu insanların hepsinin yardıma ihtiyacı olduğu gerçeği yok edilerek, göçü kısıtlamaya giden yol açılmış oluyor. Bu nedenle Batı’nın bütün stratejisi bu ayırım üzerine kurulmakta ve ‘insan hakları perspektifi’ adı altında aslında göç kısıtlanmaya çalışılmaktadır. Avrupa kamuoyunda yaygın görüş göçmenlere dair özel bir sorumluluklarının olmadığı ancak mülteciler için uluslararası hukukun da emrettiği üzere özel bir koruma/kollama gerektiği şeklindedir. Bu kategorik ayırımın gerçekte bir ilişkisi yoktur!

18

Bugün milyonlarca insan doğrudan can güvenliği tehdidi altında olmasa da evi, iş yeri bombalarla yıkıldığı için, işsiz kaldığı için, ırk, dini, mezhebi yüzünden iş bulamadığı için... yollardadır. Bu kategorizasyon zorlaması, aslında göçmen ve mültecileri ‘istenmeyenler’ olarak tek bir kategoriye; ‘öteki’ kategorisine sokmaya hizmet etmektedir: “Kendi ulus devletinin temel yurttaşlık haklarından mahrum olduğu gibi, uluslararası karar alıcı örgütler tarafından da insan haklarından mahrum bırakılmış; tüm uluslar ailesinden dışlanmış, haklara sahip olma hakkından mahrum bırakılmış insanlar topluluğu.”

Neden göç ediyorlar?

Bugün meseleyi sadece insan hakları perspektifi ile ele almak çok yetersiz kalmaktadır. Bu temelden ayrılmadan ancak, mülteci meselesini siyasi, tarihi ve ekonomik krizlerden bağımsız bir insani kriz olarak ele almamak gerekir. Bu nedenle her ‘mülteci krizi’ dendiğinde aslında bir ekonomik krizden, bir siyasi krizden bir tarihsel krizden bahsedilmektedir. Mülteci meselesinde kendi ülkesi için doğrudan bir sorumluluk görmeyen her insan şu soruya yanıt aramalıdır: Afrika’da ve Ortadoğu’da insanlar kendi sorunlarını çözmekte, kendi toplumlarını değiştirmekte neden başarısız oluyorlar? Bu soruyu sordukça Batı’nın (küresel kapitalist sistemin) buna neden izin vermediği anlaşılacaktır. Libya Batı’nın müdahalesi ile kaosa sürüklendi. Bugün Libya’da birbiri ile savaşan üç hükümet var. Irak’ta bugün IŞİD’in yükselmesine neden olan durumun asıl sebebi ABD’nin Irak işgalidir. Orta Afrika Cumhuriyeti’nde kuzeydeki Müslümanlar ile güneydeki Hristiyanlar arasında devam eden iç savaş, bir anda ortaya çıkan bir etnik nefretten ibaret değildir. Çatışmalar kuzeyde petrol bulunmasından sonra Fransa’nın ve Çin’in petrol kaynaklarını kontrol etme girişimleri ile tetiklendi. Bu örnekleri kolaylıkla çoğaltabiliriz.

Öte yandan küresel kapitalist ekonominin, göçü desteklediğini unutmayalım; küresel kapitalist ekonomi ikili iş gücü piyasası yaratarak ucuz göçmen emeğini üretim için kullanmaktadır. ABD’de ve Avrupa devletlerin-

de ucuz ve güvencesiz kayıt dışı bir göçmen emek pazarı on yıllardır kurumsallaşmış durumdadır ve engellenmemektedir. İnsan kaçakçılığı bu çerçevede ortaya çıkan bir iş koludur ve kayıt dışı sınır geçişi ile kayıt dışı emek pazarı bağlantılıdır.

Şu çok açık olarak anlaşılmalıdır: Dünyaya dayatılan Batı ve gerisi ('the West and the Rest') şeklindeki ekonomi-politik anlayış, bugün Afrika ve Ortadoğu'da yaşanan kargaşa ve vahşetin sebebidir ve mülteci krizi bu gerçeklikle ele alınmak zorundadır. Neoliberal kapitalizm, küresel güney ile kuzey arasındaki eşitsizliği çok ciddi biçimde arttırmış, küresel güneyin toplumsal yapılarının çok kırılğanlaşmasını sağlamıştır. Suriyeliler başta olmak üzere çok farklı coğrafyalardan, ülkelerden ve etnik kökenden insanlar çaresizlik yüzünden daha iyi bir hayatı Avrupa'da aramaktadırlar.

Arap Baharı ve Suriye Savaşı

Bu göçü bu kadar akut hale getiren, özellikle Orta Doğu diye tarif ettiğimiz bölgeden, batıya doğru göçü, kuzeye doğru göçü bu kadar belirgin hale getiren en önemli durum Arap devlet sisteminin çözülmesidir. Suriye, Irak, daha geniş Orta Doğu ve Afganistan, Libya, Yemen gibi diğer ülkelerde devlet yapılarının çözülmesi nedeniyle göç bu kadar akut, bu kadar kitlesel bir hal almış durumdadır. Bu devletler sistemi neden çözüldü? En başat nedenlerden biri uluslararası siyasi sistemin istikrarsızlaşmasıdır: İstikrarsızlaşması, daha rekabetçi hale gelmesi (emperyalistler arası rekabet) dolayısıyla daha askeri bir hale gelmesidir. Küresel hegemon güç olan ABD'nin görece bir gerileyiş içerisinde; bu görece gerileyiş özellikle Orta Doğu coğrafyasında çok belirgindir. Özellikle Obama yönetimi ile birlikte bir tür kısmi çekilme yaşanmaktadır. Bu görece gerileyişin iktisadi, sosyal, siyasi nedenlerini bir kenara bıraksak sonuçta uluslararası sistemin rekabetçi doğasında bir artışa yol açmıştır. Küresel hegemon güç ağır ve kısmi bir biçimde geri çekilmektedir ve onun yerini dolduracak bir başka küresel hegemon güç henüz şekillenmiş değildir. Küresel hegemon gücün gerilemesiyle bıraktığı bir kısmi boşluklar bir

takım bölgesel güçler tarafından doldurmaya çalışılmaktadır. Emperyalist devletler bölgedeki enerji/karbon kaynaklarının kontrol etme yarışında/savaşındalar. ABD, Avrupa Birliği, Çin, Rusya... bu kaynaklara erişiminde bir güç olmak-ya çalışmaktadır. Erişimini engellemek ya da erişiminin kendi kontrolünde olmasını sağlamak amaçlı bir uzun savaş yaşanmaktadır. Bu uzun savaşlar dolayısıyla, Afganistan ortadan kalktı, Irak ortadan kalktı. Bu uzun savaş içerisinde bir başka gelişme de Arap Baharı oldu. İktisadi, sosyal bir dizi nedenle, Arap coğrafyasının neredeyse tamamını saran bir ayaklanmalar silsilesi ortaya çıktı. Suriye de bu ayaklanmalar dizisinin bir parçasıydı. Suriye’de biraz da bu ayaklanmalar dizisinin verdiği bir cesaret ile koşullar yeterince hazır olmadan gerçekleşmiş bir halk hareketi gelişti...

Orta Doğuda’ki tüm gelişmeler esas itibarıyla Arap ayaklanmaları sürecinin, Arap devrimci sürecinin gerilemesi, yenilmesi sonucudur. Suriye’de yenilgi çok daha belirgin olmaktadır. Suriye’de halk hareketi, siyasal ihtilaf, bir vekâlet savaşına dönüşmüştür. Vekâlet savaşı ise bir Lübnanlaşma sürecidir. Esas itibarıyla sahadaki silahlı güçler bir başka bölgesel ya da emperyal güç adına hareket etmektedir. Onun jeo-stratejik çıkarlarına maksimize etmek adına hareket etmektedir. Askeri bağımlılık, lojistik bağımlılık, karasal bağımlılık...Suriye’deki savaşı giderek yabancı orduların birbirleri ile çatıştığı bir savaşa dönüştürdü. Suriye halkının failliği çalınmıştır. Bu yüzden, bu savaş bu kadar kıyıcı, yıkıcı olmakta ve uzun sürmektedir. Bir vekalet savaşının bitmesi kolay değildir; çok sayıda aktör devreye girmiş olduğu için, kendi jeo-stratejik çıkarlarını maksimize etmek adına o çıkarların bir optimum noktada uyuma kavuşması, uyumlaştırılması gerekecektir. Rusya ve ABD’nin çıkarlarının, Suudi Krallığı ile İran’ın çıkarlarının, Türkiye’nin çıkarlarının, Avrupa Devletleri’nin çıkarlarının... uyumlaştırılması zaman alacaktır! Suriye halkının sırtına binen onu vatansız, onu Filistin halkı gibi vatansız, topraksız bir parya haline getiren bu savaşın, savaş içindeki savaşların bitmesi bütün aktörlerinin çıkarlarının bir noktada uyumlaşması ile mümkün olacaktır. Bugün Suriye’deki durum, iki ciddi sonuç ile emperyalist devletleri Arap Baharı’ndan daha farklı endişelere yöneltmektedir: IŞİD’in küresel siya-

sal yapı açısından bir güvenlik tehdidi haline gelmesi ve büyük göç dalgası!

BM, AB, Komşu ülkeler ve Türkiye

Nisan 2011’den bu yana Suriye’de emperyalist müdahale ile derinleştirilen iç savaş sonucunda 6 milyona yakın Suriyeli zorunlu olarak göç etmiş, 3 milyona yakını ise Türkiye’ye gelmiştir. Türkiye’ye gelen Suriyeli mültecilerin binlercesi, insan tacirleri aracılığıyla Yunan adaları üzerinden Avrupa’ya iltica etmek istediği için ‘umut yolculuğu’na çıkmıştır. Bu yıl Türkiye’den Avrupa’ya Ege Denizi üzerinden gidenlerin sayısı 721.127’dir ve geçenlerin 328.130’u Suriye vatandaşıdır. Yani bu sene Türkiye üzerinden Avrupa’ya geçen Suriyeli mültecilerin oranı, Türkiye’deki Suriyeli mülteci nüfusunun %15’ne karşılık gelmektedir. Suriyelilerin kitlesel olarak Avrupa’ya geçişi, Batı için sürpriz olmamalıdır. Bu duruma adım adım seyirci kalınarak gelinmiştir. Komşu ülkelerdeki olaylar ve bu ülkelerin politik kararları da son göç dalgasını tetiklemiştir.

Dünya felakete seyirci kaldı

2014’ün sonlarına doğru BM raporlarında komşu ülkelere sığınan mültecilerin çok kötü koşullarda açlıkla karşı karşıya olduğu yer almıştır. BM’nin Dünya Gıda Programı, ekonomik destek yetersizliği yüzünden bu felaketi önleyememiştir. BM’nin bütçe yetersizliği, Ürdün ve Lübnan’daki kampların durumunun kötüleşmesine yol açmıştır. Bunun sonucunda pek çok Suriyeli kampları terk etmek zorunda kalmış; bir kısmı Suriye’ye dönmüş bir kısmı Türkiye’ye geçmiştir. 2011’den 2014’e kadar mülteci kabul eden Mısır ve Lübnan (Suriyeli mültecilerin %20’sini barındırıyorlardı) sınır kontrollerine başlayarak mülteci girişini büyük ölçüde engellemeye başladılar. Kaynak yetersizliği, uluslararası desteğin olmayışı ve 2014’te komşu ülkelerdeki mülteci kabulünü kısıtlamaya yönelik politikalar göçü tetikledi. AB’nin sınır kontrollerini aşırı artırması mülteci meselesini Suriye’nin komşu ülkeleri ile paylaşarak çözmek istememesi, bu ülkelere destekte bulunmaması sayesinde AB ve üye dev-

letler, uzun yıllardır olmasını engellemeye çalıştıkları kitlesel ve kontrol edilemez bir göç dalgasını dolaylı olarak provoke etmiş oldular. Türkiye'nin Suriyelilere yaklaşımı da insani olduğu kadar politik nedenler içermekteydi. Hükümet ilk günden itibaren Osmanlı İmparatorluğu konukseverliğine gönderme yaptı. Ortadoğu'da Türkiye'nin yeniden güçlü bir aktör olması ile övünüldü. Esad rejiminin 3 ayda devrileceği, yeni bir iktidar kurulacağı ve 'misafir'lerin geri döneceği öne sürüldü. Böyle olmadı maalesef. Türkiye, misafirlerin kalıcı olacağı gerçeği ile yeni yeni yüzleşiyor, bir yandan da yeni kitlesel göçlerden çekiniyor, önleyici tedbirler alıyor. Açık kapı politikasını askıya alıyor. İçerideki Suriyelilerle ilgili olarak ne yapılacağı hala sorunlu ve kafalar karışık...

Savaş, Göç, Kadın ve Sağlık

Kadınların sesleri

Sarah, Afganistan'dan Yunanistan'a 3712 km...

Üç çocuğum var, biri sağır. Ameliyat ettirmek için İran'a geçtik, ameliyat parasını karşılayamadık, İran'da yaşam kolay değildi. Türkiye'ye geldik, ama orası da bize göre değildi, Avrupa'ya gitmeye karar verdik. İnsan tacirleri çantamızı denize attıklarında her şeyimizi yitirdik. Şimdi Midilli adasında bir kampta barınıyoruz. Kocam iş arıyor Atina'ya gidebilmemiz için. Çocuklarımız için kaygılıyım.

Delphine, Fildişi Sahillerinden Moritanya'ya 1605 km...

Otuz yaşına dek hayatını bir yönde kurmuş olursun, aniden savaş çıkar ve her şeyi elinden alır. Dans ve kültürel değişim okudum, bir dans kumpanyasıyla dünyayı dolaştım, iyi bir hayatım vardı. Savaş çıkınca terk etmek zorunda kaldım. İnsanlar mülteci olmaya karar vermezler. Kampta yaşam kolay değildir, hastalıklar, seks ticareti, çocuklar okula gidemezler, iş bulmak zordur...

Lul, Somali'den İtalya'ya 5515 km

İtalya’da yaşam çok zor, insanların mültecilere karşı önyargıları var. Bebeğim bir İtalyan hastanesinde doğduğu halde, nüfus kaydı için soğuk ve yağmurlu bir günde nüfus idaresine götürmek zorunda kaldım. Benden başka kimsenin bebeğini ispat etmesi gerekmemişti... Değerimizi kimse anlamıyor. Biz toplumuza zarar vermiyoruz, aksine zenginleştiriyoruz

Farah ve Suzy, Suriye’den Kanada’ya

Kebaplarıyla ünlü Haseke’de ilkokul öğretmeniydim, kızım farmakoloji okuyordu. Farklılıklarımıza rağmen güçlü bir ortak toplumsal iklim vardı. Sosyalleşme bizim için çok önemliydi. Sonra IŞİD geldi ve insan kaçırmalar, bombalamalar başladı... Kanada yeniden korkusuzca yaşamamıza olanak sağlayacak. Bunun ne demek olduğunu anlatmam çok zor.

Ghudia, Nijerya’dan Nijer’e

Üç ay önce Boko Haram’dan iki adam evimizi basıp parasını ve cep telefonunu aldıktan sonra babamı öldürdü. Bir süre sonra okula giderken kız kardeşime ve bana ateş ettiler. Annem yedi çocuğuyla Nijer’e kaçtı. Okula geri dönmeyi ve iyi bir işimin olmasını istiyorum ki bağımsız olabileyim ve aileme bakabileyim.

Tala, Suriye’den Irak’a 1101 km

Hayatınızda her şey yolunda giderken aniden bırakıp gitmeniz gerekir. Eczacılık okuduğum Şam’dan ailemle birlikte Erbil’e geldik. Uluslararası Göç Örgütü’nün (IOM) yerinden olmuş Suriyeli ve Iraklılara yönelik olarak yürüttüğü temel sağlık hizmetlerinde çalışıyorum. Bir gün Beyrut’a gidebilmeyi umuyorum...

Gelen yer, ülke, ülkenin uluslararası statüsü, ülkenin Türkiye nezdindeki prestiji, gelme biçimi (kaçak, yalan beyan, sahte belge vb.) geliş yolu (havayolu, yürüyerek karayolu, araçla karayolu, deniz, paralı/parasız), giriş koşulları (sürgün, toplu sürgün, suçüstü, teslim vb.), geliş nedenleri, gelenin dini, mezhebi, cinsiyeti, medeni hali, yaşı ve mesleği gibi yüzlerce kategori, mültecinin sadece hukuki statüsünü değil fakat asıl önemlisi sosyal prestijini belirlemektedir. Doğu’dan gelen mülteciler, Batı’dan

gelenlerden, kadın mülteciler erkek mültecilerden daha aşağı sayılmaktadır. Kuşkusuz kadınlar özellikle zor durumdadır ve bazı kadın mülteciler daha fazla korunmaya gereksinim duyarlar: Refakatsiz ve tecrit edilmiş tek kadınlar, yalnız aile reisi kadınlar, cinsel şiddet kurbanı kadınlar, eş-cinsel kadınlar, ruh sağlığı bozuk ve travmatize kadın mülteciler, refakatsiz kız çocuklar ve koruyucu aile bakımına verilmiş çocuklar, gözetimdeki veya benzeri durumdaki kadınlar.

Mülteciler için barınma, hijyen ve beslenme alanları en çok sıkıntı yaşanan alanlardır: nicelik ve nitelik açısından gıdaya erişim açısından ciddi sorunlar yaşanır. Öğün sayısı az ve düzensizdir. Gıda hijyeni büyük bir sorundur. Hemen her zaman kötü koşullarda yüksek kiralar ödeyerek yaşamak zorunda kalırlar. Çok kalabalık gruplar halinde naylon çadırlarda barınmak zorunda kalırlar ya da varsa akrabaların yanına sığınır. Banyo, tuvalet, su, sabun, temizlik malzemelerine erişim hemen her zaman sorunludur.

Mültecilerin sağlığını etkileyen ve kontrol edilemeyen pek çok etmen vardır: Göçün yarattığı stres, var olan sosyal ağların zarar görmesi, dini, kültürel etmenler, kültüre duyarlı olmayan üreme sağlığı hizmetleri, sağlık hizmetlerine erişim yetersizliği, hizmet sunumunda ayrımcılık, ırkçılık ve nihayet hizmetlere ilişkin bilgi yetersizliği.

Göç ve üreme sağlığı ayrı bir başlık olarak ele alınmayı gerektirecek önemdedir. Savaş ve büyük göçler sırasında doğurganlık artışı geçmişte pek çok kez yaşanmış, nedenleri çok iyi bilinen bir durumdur. Suriyeliler mülteciler arasında erken yaşta evlilik, çoklu evlilik, çok çocuk (kadınlık doğurduğu çocuk sayısıyla kıymetleniyor) ve başlık parası gibi durumu karmaşıklaştıran durumlar söz konusudur. Genel olarak doğum kontrol yöntemi gereksinimleri karşılanmamaktadır. Kondom cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı en sık önerilen yöntemdir ama kültürel olarak kabul görmeyebilir.

Kadınların istismar ve tacize uğramaları savaş ve kitlesel göç durumlarında artar. Aşağıdaki korkunç tanıklıklara Uluslararası Af Örgütü verilerinde yakın zamanda saptanmıştır:

"Türkiye'deki otelde, Suriyeli insan kaçakçısı ile çalışan adamlardan biri, onunla yatarsam daha az ücret ödeyeceğimi söyledi. Elbette, 'Hayır' dedim. İğrençti. Ürdün'de de hepimizin başına aynı şeyler geldi."

"İnsan kaçakçısı beni taciz ediyordu. Birkaç kez bana dokunmaya çalıştı. Sadece erkek kuzenim çevremde olduğunda bana yaklaşıyordu. Çok korktum. Çünkü insan kaçakçılarına istedikleri ücreti ödeyemeyenlere, indirim için onlarla yatma seçeneği verildiğine dair öyküler duyuyorduk."

"Hiçbir zaman yerleşim birimlerinde, kamplarda uyuma şansım olmadı. Birisinin bana dokunacak olmasından çok korktum. Çadırlarda kadınlı-erkekli kalınıyordu ve bazı şiddet olaylarına tanık oldum. Bu nedenle hareket halindeyken, özellikle de otobüsteyken kendimi daha güvende hissettim. Zira gözlerimi kapatabildim ve uyuyabildiğim tek yer otobüstü. Kamplarda kadınların, birilerinin onlara dokunduğu gerekçesiyle şikâyet etme hakkı yoktu. Zira yolculuğu aksatmaları istenmiyordu."

Gözetililerde ve kontrol noktalarında sistematik olarak işlenen cinsel suçların kadına yönelik şiddet biçimleri arasında olduğunu biliyoruz. Gelecekte olarak, bir kadının polis merkezine girmesi bile utanç verici bulunur. Bir kadın gözaltında tutulduysa, tecavüze uğradığına kesin gözüyle bakılır, kimse onunla evlenmek istemez. İntiharlar, kocaları ve aileleri tarafından reddedilme, tecavüzcüleriyle evlendirilme gibi dehşet durumlar ile karşılaşırız.

Mültecilerde toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ilgili literatürde ayrıntılı incelenmiş bir konudur: Çatışma sırasında, kaçıştan önce; iktidarda bulunan kişiler tarafından taciz edilme, kadınların cinsel olarak işkence görmesi, "askerler" tarafından cinsel şiddet uygulanması, toplu tecavüz ve hamile bırakılma, çatışma halindeki tarafların silahlı mensupları tarafından kaçırılması olayları raporlanmıştır. Kaçış sırasında; haydutlar, sınır muhafızları tarafından cinsel saldırı, insan tacirleri, köle ticareti yapanlar tarafından yakalanma olayları bildirilmiştir. Sığınma ülkesinde; otorite sahibi kişiler tarafından cinsel saldırı, ailelerinden ayrı düşmüş kız çocuklara, bakıcı aile yanındayken cinsel taciz, aile içi şiddet, yakacak toplarken- su almaya giderken cinsel saldırı, hayatta kalabilmek için cinsel

ilişkiye zorlanmak / zorla fuhuş, sığınma ülkesinde yasal bir statü beklerken ya da yardım ve kaynaklara erişmeyi beklerken cinsel taciz olayları raporlanmıştır. Geri dönüş sırasında; kadınlara yönelik zararlı geleneksel uygulamaların tekrar başlatılması, ailelerinden ayrı düşmüş kadın ve çocuklara yönelik cinsel taciz, iktidarda bulunan kişiler tarafından cinsel istismar, haydutlar, sınır muhafızları tarafından cinsel saldırı, geri dönüşe zorlanma olayları bildirilmiştir. Yeniden bütünleşme aşamasında; geri dönenlere bir çeşit ceza olarak cinsel tacizde bulunmak, yasal statüyü düzene sokmak için cinsel zorbalık, kadınların karar alma süreci haricinde bırakılması ve kaynaklara erişiminin engellenmesi tespit edilmiş durumlardır.

Türkiye’de Suriyeli kadınların sağlığı ile ilgili Mazlumder ‘Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Kadın Sığınmacılar Raporu’nda kısa süreli, gayri resmî evliliklerin ve fuhuşun yaygınlaşmış olması, cinsel yolla bulaşan hastalıkların artması riski, tecrit edilmiş, travmatize bir yaşam, ruh ve sinir hastalıklarına yakalanma riski düşük istihdam, sosyal izolasyon, cinsel taciz ve tecavüz bildirilmiştir. Türk Tabipleri Birliği tarafından yayımlanan Suriyeli Sığınmacılar ve Sağlık Hizmetleri Raporu’nda İstanbul’daki Suriyeli kadınların Türkiye’de bulundukları süre içinde kadın sağlığı ile ilgili saptanan sorular; aile planlaması, gebe tespiti, gebe muayene ve takibi, aşılama, demir/folik asit gibi koruyucu ilaca erişememe, danışmanlık, sağlık eğitimi hizmetleri alamama olarak sıralanmıştır. Birinci basamak sağlık kurumları başvuru yapan kadınlara bu hizmetlerin verilmediğinin söylendiği belirtilmiştir.

Dünyada mültecilerle yerleşik nüfusun sağlık durumları ve sağlık hizmetlerine erişimleri arasında çok çarpıcı farklılıklar vardır. Genellikle yerel ve merkezi yönetimler bu konuda pek çaba harcamazlar. Formel olarak sağlık sisteminde kapsanmaları tanımlanmış da olsa genellikle ihmal edilir, dışlanırlar. Türkiye’de de durum bundan farklı değildir.

Türkiye’deki durum

İçişleri Bakanlığı 2015 verilerine göre, 258,910 “sığınmacı” / “misafir” 25 AFAD ve KIZILAY kampına yerleştirildi. 2 milyonu aşkın Suriyeli ise Türkiye’ye dağıldı. Üst ve orta sınıf Suriyeliler; Avrupa’ya göç edecek maddi imkânlarla, bilgiye ve iletişim imkânlarına sahip olanlar gitti. En zor durumda olanlar işçiler, köylüler, sosyal dışlanmışlar bugün Türkiye’nin her yerinde yaşam savaşı veriyor. Bu insanlar dilencilik yaparak, enformel sektörde geçici işler bularak kendi başlarına geçinmeye çalışıyorlar. Bu durumu büyük ölçüde kontrolsüz, sistematik bir düzenlemeden uzak, kamu eliyle yürütülemeyen kısmi toplumsal entegrasyon olarak tanımlayabiliriz. Şimdiye kadar Türkiye toplumunun komşuluk, din kardeşliği, hayırseverlik/yardımseverlik gibi geleneksek reflekslerine dayanıldı. Ancak, bu boyutta bir mesele için bunların yetersiz kalacağı açıktı.

Türkiye’deki Suriyelilerin %75’i kadın ve çocuktur (%51 erkek, %49 kadın), yaklaşık %55’i, 0-18 ve %42’si 18-59 yaş grubundadır. Suriyeli kadınların %87’si işsiz ve çoğu kayıtsız durumdadır. Kız çocuklarında okulu bırakarak erken yaşta evlilik, erkek çocuklarında ise okulu bırakarak aile geçimini desteklemek için çalışmak yaygın davranışlardır. Kadınların %64’ü ilkokul mezunu ya da sadece okuma yazma biliyor ya da okuma yazma da bilmiyor durumundadır. Kadınların %67’si evli; pek çoğu eşini savaşta kaybetmiş yalnız annelerdir. Suriye’den Türkiye’ye gelen kadınların bir kısmı Suriye’de iken toplumsal cinsiyete dayalı şiddete uğramıştır. Basına yansıyan haberlerden Türkiye’ye geldikten sonra da birçok kadın ve kız çocuğunun fuhuş sektörü tarafından “evlilik” adı altında, para karşılığında erkeklere sunulduğu bilinmektedir. Bazı Suriyeli kadınlar 2. ya da 3. eş olmak zorunda kalmışlardır. Bu konuda bir sektör oluşması gibi korkunç durumlarla karşılaşmıştır. Kamplardaki toplam 663.138 okul çağındaki çocuktan sadece %60’ı, kamp dışındaki çocukların ise sadece %14’ü okula kayıt yaptırabilmiştir. Son 4 yılda Türkiye’de yaklaşık 150.000 Suriyeli bebek dünyaya gelmiştir ve bu bebekler vatansız durumdadır.

Türk yetkilileri 2015 başından bugüne değin, Suriyeli mültecilerin ihtiyaçları için yaklaşık 8 milyar dolar harcadıklarını belirtmektedirler. Bu miktarın sadece %3'ü uluslararası yardım ile karşılanmıştır. Türkiye'nin uzun süre uluslararası yardım almayı kabul etmediği bilinmektedir. En temel harcama alanları kampların inşası, kamplardaki gıda güvenliği, hijyen ürünleri, barınma merkezleri ve çadır, sünger yataklar, mutfak gereçleri, battaniye, vb. gibi malzemeler olmuştur. Kamplar AFAD'a, kamp dışında yaşayan Suriyeliler de adeta vatandaşlara emanet edilmiştir. Devlet eliyle güçlü, kamusal nitelikte ve sistematik bir yardım organizasyonu geliştirelememiştir. Kampların alt yapısı ve imkanları diğer komşu ülkelerle karşılaştırıldığında görece iyi olmasına rağmen artan mülteci sayısı ile pek çok sorun baş gösterdi. Kamplara girişler kontrollü idi. Kamplardaki insan hakları ihlalleri (kadına yönelik şiddet vb. gibi) ile ilgili pek çok söylenti oldu. Uluslararası yardım kuruluşlarının kampların olduğu bölgeler dışında çalışma yapması uzun süre engellendi. Yurtdışından gelen yardımların sadece hükümet eliyle dağıtılmasına izin verildi. Zamanla kamplar doldu taşı ve nihayetinde mültecilerin çoğu kampları terk etti. Bugün Suriyelilerin büyük çoğunluğu şehirlerde, kasaba ve köylerde. Yasal kısıtlamalara rağmen birçok Suriyeli, vasıfsız ve yarı vasıflı işçi olarak özel ve enformel sektörde kayıt dışı çalışmaktadır. Türkiye işgücü piyasasının en alt işlerinde, tehlikeli ve ağır fiziksel işlerde, sigortasız olarak, düşük ücretlerle çalışmaktadırlar. Türkiye'nin her yerinde Suriyeli mültecilere ucuz emek gücü olarak rastlamak mümkündür. Çöplerden atık topluyorlar, tarlalarda, bağlarda, bahçelerde, seralarda karın tokluğuna çalışıyorlar, inşaatlarda yarı yevmiye alıyorlar, fabrikalarda, atölyelerde, madenlerde ayda 600-700 lira kazanmak için günde 12-13 saat çalışıyorlar, amele pazarlarında günlük 20-25 lira için yarışıyorlar ve neredeyse hiçbir zaman hak ettikleri paraları alamıyorlar. İşverenler, belgesiz Suriyelileri sigortasız ve düşük ücretle Türkiyeli işçilerin yerine çalıştırmayı tercih ediyor. Toprak, çiftlik, tarla, sera sahipleri 'dayıbaşılık sistemi' ile mevsimlik işçi olarak tarım alanlarına Suriyelilerin yerleştikleri derme çatma naylon çadır kentler kurdular. Bu durum Türkiye iş piyasasında ücretlerin aşağı çekilmesine ve Türkiyeli emekçilerin

Suriyelilere karşı tavır almalarına neden olmaktadır. Çocuklar en pis işlerde, hatta trajik bir şekilde can yeleği yapan atölyelerde çalışıyorlar. Suriyeliler sokaklarda, parklarda, ormanlık alanlarda, derme çatma çadırlarda, varoş bölgelerde, terkedilmiş, yıkık ya da yıkılma tehlikesi olan binalarda barınmaya çalışıyor. Elektrik ve içme suyu olmayan evler, fare, tahta kurusu gibi her türlü haşere olan evler, banyo ve mutfak bile olmayan evler yüksek fiyatlarla kiralanıyor. *Suriyeliler yasal eksiklikler yüzünden yaygın olarak sömürüye maruz kalıyorlar.* Suriyeli sığınmacılara sağlanan düzenli bir koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmeti yoktur. Koruyucu sağlık hizmetlerinden olan anne ve çocuk sağlığı hizmetleri, Suriyelilere büyük oranda ulaşmamıştır. Karşılaştığımız bebek ve çocukların aşılamaları ya hiç yoktu veya eksikti. Kamplarda yaşayanlar kamptaki sağlık merkezi ve gerektiğinde sevk edildikleri hastanelerden yararlanabilmektedirler. Kamp dışında kalanlardan kayıtlı olanlar için belli sağlık olanaklarının sağlanmış olması henüz çok yenidir. Bu kişiler kayıtlı oldukları il içinde 1. basamak olarak Aile Hekimlerine, Toplum Sağlığı Merkezlerince açılmış bulunan Suriyeli Polikliniklerine ve 2. basamak olarak Sağlık Bakanlığı hastanelerine başvurabilmekte, sevk edilirse, üniversite hastanelerinde veya özel hastanelerde tedavi olabilmektedirler. Ancak kendileri başvurmadıkları durumlarda herhangi bir sağlık hizmeti alamamaktadırlar. 1. basamak ilaç giderlerinin %20'sini ödemekte, 2. ve 3. basamakta ücretsiz tedavi ve ameliyat olabilmektedirler fakat bu hizmetler de herkese ulaşamamaktadır. Kaldı ki bu hizmetlerden yararlansalar bile, sağlıksızlığı yaratan unsurlar devam ettikçe; sağlıksız evlerine, kötü beslenme koşullarına geri döndüklerinde yeniden hastalanmaktadırlar. İlaça ve tıbbi malzemelere erişimde ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

Geçici koruma rejimi, Bir tür rehine durumu

Türkiye savaştan kaçan Suriyelilere üç maddeden oluşan geçici koruma çatısı sağlamaktadır: Tüm Suriyeliler için açık kapı politikası, sınır dışı etmemek ve Türkiye'de sınırsız kalma hakkı. Kuşkusuz bunlar çok önemlidir. Ancak, geçici korumadan yararlanan Suriyeliler, Türkiye'de mülteci statüsü için başvuru hakkına sahip değiller. Türkiye, Avrupa dışından

gelen sığınmacılara hukuki mülteci statüsü vermeyi reddederek onları sahip olmaları gereken haklardan mahrum etmekte ve sadece kayıtlı sığınmacı statüsünde tutmaktadır. Türkiye, 1951’de Cenevre Sözleşmesi imzalamasına, 1964’te resmi gazetede yayımlamasına rağmen anlaşmaya coğrafi sınırlama şartı koyarak, Avrupa dışından mülteci kabul etmemeyi bir diplomatik koz olarak yıllardır kullanmıştır. Bunu açıkça dile getirmiş; AB’ye tam kabul edildiği taktirde coğrafi sınırlamayı kaldıracağını belirtmiştir. Oysa bugün bu diplomasinin iflas ettiği 3 milyon mülteci ile ortadadır. 1951’den 2014 yılına kadar bilinçli olarak bu konuda bir yasal düzenlemeye gidilmemiş ve mülteci meselesine her zaman bir güvenlik algısıyla yaklaşılmış, insan hakları perspektifi geliştirilememiştir. 2014 yılında Suriyeli mülteciler yüzünden çıkarılmak zorunda kalınan yasa görece büyük bir adım olsa da Cenevre Sözleşmesine koyduğu coğrafi sınırlamayı kaldırmamıştır. Oysa Türkiye özellikle son yıllarda Afganistan, Irak, Pakistan, İran ve Afrika’da çok sayıda mülteci almıştır. Bu insanlara tıpkı Suriyeliler gibi mülteci statüsü verilmemektedir. Yüzbinlerce insan pilot illere yerleştirilerek BM’nin kendilerini, mülteci kabul eden bir 3. ülkeye yerleştirmelerini beklemek zorunda. Üstelik çalışma izinleri yok ve bekleme süresi 8-10 yılı bulabilmekte. Bu insanları Ege Denizi’ne ölüm yolculuğuna iten neden budur. Türkiye Suriyeliler için özel bir yönetmelik hazırladı ve Kosova Savaşı sırasında kısa bir süre için Avrupa’da kullanılan geçici koruma rejimini benimsedi. Batı, insan hakları hukukunda böyle bir açık kapı olmasına bilerek; mülteci olma hakkını kısıtlamak için izin veriyordu. Şimdi Türkiye bunu sonuna kadar kullanıyor. Türkiye’nin Suriyelilere uyguladığı geçici koruma rejimi, Suriyelilerin bireysel olarak uluslararası koruma taleplerinin önüne geçmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Türkiye’deki Suriyeliler için kayıt ya da mülteci statüsü belirleme işlemlerini yürütmemektedir. Geçici koruma rejimi mülteci kabul etmemek için dünyanın ürettiği yeni bir araçtır; meşruiyeti tartışmalıdır. Geçici koruma rejimi sığınmacıları bir tür rehineye dönüştürmektedir. Bu yaklaşım hükümetlerin lehine büyük esneklik ve özgürlükler sunmaktadır. Türkiye’nin geçici koruma rejiminden Suriyelilere sonunda ne yapılacağına

Bakanlar Kurulu'nun karar vereceği yazılıdır. Böylelikle milyonlarca insanın kaderi bir politik iradeye bırakılmıştır. Bu nedenle Suriyelilerin geleceği belirsizdir. Bir gün geri gönderilmeleri ya da bir tampon bölgeye yerleştirilmeleri ya da kendilerine vatandaşlık verilmesi... gibi pek çok seçenek politik gelişmelere bağlıdır. Aslında Suriyeliler mülteci olarak tanımlanabilselerdi kendilerine sunulan hizmetleri hakları olarak alacaklardı, daha çok hakka sahip olacaklar ve hakları uluslararası hukukun korumasında olacaktı.. Suriyeliler her gün sınır dışı edilme ya da tampon bölgeye yerleştirilme korkusu ile karşı karşıyadır. Geleceğe dair belirsizlik; geleceksizlik onları Ege Denizi'ne ölüm yolculuğuna itmektedir.

Avrupa'ya göç, Kim sorumlu?

Suriyeli mülteciler ülkelerindeki savaşın yakın zamanda sona ermeyeceğinin farkındalar. Türkiye-ABD askeri anlaşmaları, savaşa Türkiye'nin artan katılımı, Rusya'nın Esad rejimini desteklemesi ve IŞİD'in Türkiye-Suriye sınırındaki ilerleyişi Suriyeli mültecileri savaşın sona ermesinin çok uzakta olduğuna ikna etmiş durumdadır. Onurlu bir yaşam için Avrupa'ya gitmenin tek seçenek olduğuna inanıyorlar. Merkel'in ilk açıklamaları özellikle de Almanya ve Fransa'nın mülteci kabulüyle ilgili ilk açıklamaları sonrasında Suriyelilerin, Iraklıların, Afganların... farklı rotalardan Avrupa'ya ulaşma çabaları artmıştır. Türkiye'de onurlu bir yaşam kurma umudu tükenen insanlar Doğu Akdeniz yolu ile Avrupa'ya, 'İnsan Hakları'nın sözde kalesine doğru ölüm yolculuğuna çıkmaya başladılar... Bu geçişlerin çoğu düzensiz göç yollarında binlerce mültecinin ölümü ile sonuçlanmıştır. Son 25 yılın en büyük rakamlarıyla istatistiklere yalnızca birer sayı olarak giren binlerce isimless insan için Ege Denizi bir mülteci mezarlığı haline gelmiştir (IOM 2014 raporlarına göre, Akdeniz'deki ölü/kayıp sayısı 3.499; tüm bölgelerdeki ölü/kayıp sayısı ise 4.849'dır).

Çalıştaya ismini veren Alan Kurdi, bu yolculukta hayatını kaybedip cansız bedeni Bodrum'da kıyıya vuran binlerce çocuktan sadece biridir. Ne ilkti ne de son oldu! Küçük Alan'ın fotoğrafı bu trajedinin bir simgesi haline gelmiştir. İsveç Dışişleri Bakanı Margot Wallström televizyon

programında 3 yaşındaki Alan Kurdi'nin Bodrum'da kıyıya vurmuş cansız bedenini görüp ağlıyordu... Oysa biliyoruz ki ülkesi İsveç, Suriye'ye silah gönderen ülkelerden biriydi. Suriye'deki ayaklanma Arap coğrafyasının neredeyse tamamını saran bir ayaklanmalar silsilesinin arkasından geldi. Biz, o ayaklanmanın mezhepçi karakteri baskın bir vekâlet savaşına hızlı bir biçimde dönüşmesi sürecini izledik. Suriye halkı Suriye içinde yenilip, göçe mahkûm edilmedi. Uluslararası sistemin rekabetçi doğasında Washington'da, Paris'te, Riyad'da, Ankara'da, Doha'da yenildi. Suriye'deki rejim ayaklanmaları çok sert bastırdığı için suçludur, ama bu süreçte ihtilafın askerileşmesini ve mezhepleşmesini bilinçli olarak destekleyen ülkeler de sorumludur. ABD, Birleşik Krallık, Fransa... bu bölgelerde askeri olarak aktif olan tüm ülkeler de şu ya da bu şekilde mülteci sorununda sorumluluk taşımaktadır. Özellikle ABD ve Birleşmiş Milletler'in soruna verdiği yanıt tam bir hayal kırıklığı olmuştur. Askeri aktivasyonda bulunan tüm Batı ülkeleri doğrudan sorumluluk taşımaktadır. AB'nin mülteci krizine politik yanıtı üye devletlerin ulusal politikaları yönünde oldu maalesef. AB'nin "birlik" perspektifi ile bir yanıt geliştiremedi. Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron daha başında meseleyi işsiz göçmenlerin İngiltere'nin refah sistemini/sosyal güvenlik sistemini sömürmek istemesi olarak tanımladı. Avrupa ülkelerinin temel kaygısı göçmen akının kontrol altına almak oldu. Örneğin Macaristan, Sırbistan ile arasına 175 km uzunluğunda tel örgü döşedi. Macaristan bugün pek çok mülteci barındırıyor ve maalesef bazı Macarlar bu nedenle ülkelerini terk etmeyi düşünüyor. Bu atmosfer Macar milliyetçileri için temel argüman haline geldi ve mülteciler aleyhine kullanılıyor. Bu atmosfer sadece Macaristan'a özgü değil bütün Avrupa'da, Avrupa merkezci bir reaksiyon oluştu ve mültecileri düşünen bir perspektif geliştirilemedi. Yunanistan Aralık 2012'de Türkiye ile arasına 4 m. yüksekliğinde 10.5 km'lik tel örgü oluşturdu. Termal kameralar yerleştirdi. Mülteciler ise gittikçe artan sayıda denemede bulunarak Doğu Ege adalarına ulaşmak için rotalarını değiştirdi. Diğer bir değişle, 2012'de örülen tel örgü ve Meriç Nehri'nin oluşturduğu doğal bariyer ve 2012 Ağustos'ta başlayan Yunan hükümetinin "Aspida" adını verdiği sınır kontrol operasyonu (1800 sınır

polisi) mülteci ve göçmenleri Avrupa'ya ulaşmak için Doğu Akdeniz rotasına itti. Yunan adalarından Midilli, Sakız, Kos ve Samos Türkiye'den ayrılanların başlıca varış noktaları haline geldi. 2013 Kasım'ında, Bulgaristan hükümeti, Türkiye sınırına 3 m yüksekliğinde 33 km uzunluğunda jiletler içeren tel duvar ördü. 2014 yılında bu tel örgüyü 130 km daha uzattı.

Macaristan, Fransa, Birleşik Krallık ve Almanya'da ciddi miktardaki sağcı grup, göçmen karşıtı bir pozisyon geliştirdi ve bu pozisyonu AB karşıtlığı ile birleştirdi. Bu atmosfer çeşitli amaçlar için pek çok kişi ve kurum tarafından kullanılmaya başlandı. Avrupa'da zaten bir süredir sağ siyaset aşırı çizgide merkezileşmekteydi. Sağ ve aşırı sağın giderek yakınlaştığı pek çok ülke için bilinen bir gerçek. Mülteci krizi, Avrupa'daki aşırı sağa kaymayı bir kez daha çırılçıplak gözler önüne serdi.

Tüm bunlarla birlikte, mülteci meselesi tek başına Avrupa'nın sorunu ve sorumluluğu olamaz. Komşu ülkelerin de mülteci krizine reaksiyonları hayal kırıklığına yol açmış durumdadır. Bütün eleştiriler saklı tutularak Türkiye'nin 2011'den buyana yürüttüğü açık kapı politikası şimdiye kadar yaptığı en önemli şeydir. Bu nedenle Suriyeli mültecilerin büyük çoğunluğu Türkiye'dedir. Ancak, Suriyelilere formel mülteci statüsü verilmemiş, bu insanların uluslararası hukuk korumasına alınması engellenmiştir. Açık kapı politikasının Haziran 2015 itibarı ile değiştiğini unutmayalım! Şu anda Türkiye'ye geçmek çok güç hale gelmiş durumdadır. Ortadoğu'nun en zengin ülkeleri; Suudi Arabistan, Kuveyt, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri) onlar kadar zengin olmayan Türkiye, Mısır, Ürdün, İran ve Lübnan'a kıyasla mültecilere kapıları ya hiç açmadılar ya da çok az mülteci kabul ettiler. Hatta Suudi Arabistan, Müslüman mültecileri Somali'ye geri gönderdi. Suudi Arabistan ve diğer varsıl Ortadoğu ülkeleri üzerinde mülteci kabul etmelerine yönelik hiçbir uluslararası baskı olmaması kabul edilebilir bir durum değildir.

Türkiye - AB anlaşması

Ekim 2015'de, AB ve Türk liderleri arasında bir dizi toplantı yapıldı ve iki taraf bir anlaşmaya vardı. Avrupa, Türkiye'den, Avrupa'ya kontrolsüz geçişleri engelleyerek "Avrupa Kalesini" korumasını ve ekonomik göçmenleri Türkiye'de tutmasını istemekte ve Suriyeli mültecilerden bir kısmını alacağını vaat etmektedir. Bu şekilde Türkiye mülteciler için açık hava hapishanesine çevrilecektir.

Angele Merkel'in 18 Ekim'deki Türkiye ziyareti ile odaklanılan AB Destek Planı şunları içermektedir: 3 milyon mülteci barındıran Türkiye'ye 3 milyar € yardım verilecek (2-3 yıl içinde), Türkiye AB'nin "güvenli menşe ülkeler listesi"ne (demokratik bir sistemi olan genel ve daimi bir biçimde zulüm, işkence ve insanlık dışı, aşağılayıcı muamele ve cezalandırmanın, şiddet tehdidi ve silahlı çatışmanın bulunmadığı ülke) alındı. Avrupa'ya seyahat etmek isteyen Türk vatandaşlarına vize kolaylığı sözü verildi. 2017 yılında Türk vatandaşlarına yönelik vize-kolaylaştırmayı amaçlayan AB yol haritası 2016'da hızlandırılacak. Türkiye'nin AB'ye üyelik müzakereleri tekrar açılacak.

AB Türkiye'den, tüm mültecilere geçici korunma sağlayan misafir konumundan çıkarılıp tam mülteci statüsü verilerek kamu hizmetlerinden yararlanma ve çalışma haklarının verilmesini istedi. Yunanistan kıyılarına gitmeye çalışan mültecileri engelleyecek Türk sahil güvenlik kapasitesinin artırılması talep edildi. Türkiye'nin, sahillerinde ve topraklarında insan kaçakçılığı ile mücadele etmesi ve kaçakçılık şebekelerini kökten yok etmesi şart koşuldu. Dahası Türkiye'nin, Türkiye topraklarından AB'ye girmiş olan düzensiz göçmenleri geri alacağı AB-Türkiye geri kabul anlaşması yürürlüğe konulacak. Anlaşmanın bu kısmı henüz imzalanmamıştır. Türkiye, Türk vatandaşları için Schengen vizesi ve vize serbestleştirme konuları güvence altına alınmadan geri kabul anlaşmasını imzalamayacaklarını belirtmiştir. Bir yandan da geri gönderilecek göçmen sayısı kadar Suriyelinin Avrupa'ya Kabul edilmesi istenmektedir. Bu anlaşmada AB, kontrollü biçimde Suriyeli mülteci kabul edeceğini vaat etmekte ancak sayı ve ülke açıklamamaktadır. Sadece Merkel'in açıkla-

maları vardır ve her defasında kendi ülkesinden ciddi eleştiriler almaktadır. Üç ay önce AB liderlerinin yakın zamanda Türkiye'nin AB'ye üye olamayacağını açıklamaları hatta, üyelik yerine farklı bir statü teklif ettiklerini hatırlayalım. Bu korkunç pazarlıklar başta mülteciler olmak üzere herkese, mülteci krizinin aşılmasında İNSAN HAKLARININ hiçbir zaman temel odak olmadığını, büyük bir hayal kırıklığı yaşatarak, bir kez daha gösterdi. Öte yandan bu pazarlığa şaşırmmamak gerek. Zira, Avrupa'daki mülteci düşmanı durum yeni değildir. Göçmenlerin kriminalize edilerek bir güvenlik tehdidi olarak algılanması, sınırların askerileştirilmesi, göçmenlerin bir tür taşeron'a devredilmesi Avrupa'nın yıllardır süregelen mülteci politikalarıdır. Libya ile yıllarca bunu yaptılar. ABD'nin Afganistan'dan çekilirken Pakistan'ı soktuğu durum budur.

Sosyal entegrasyon?

Suriyeli mültecilerle 5 yıldır birlikte yaşıyoruz belki 50 yıl daha birlikte olacağız. Bu meselenin 'yardım' anlayışı ile yürütülemeyeceği açıktır. Türkiye'nin bugünkü yaklaşımı mülteci meselesine kalıcı ve köklü çözümler üretmekten uzaktır; gelişmekte olan, işsizlik oranı OECD ülkeleri içinde en yüksek olan... Türkiye'nin istese de 3 milyon insan için sosyal entegrasyon sağlaması; onurlu bir yaşamı onları izole etmeden, dışlamadan sunması çok zordur ve AB bunun çok iyi bilmektedir. AB ile yapılan anlaşma çerçevesinde sunulan haklar; çalışma izni, sağlık hizmetine erişim hakkı ve eğitim hakkı kuşkusuz olumlu gelişmelerdir. Ancak, kağıt üzerindeki hakların yaşamda bir karşılığı yoksa bir hikmetleri de olmayacaktır. Yurttaşların olduğu gibi mültecilerin de temel hakları devletlerin sorumluluğundadır. Sosyal entegrasyon devlet eli ile yürütülmek zorundadır, ulusal ve uluslararası STK'lara bırakılmış bir program başarılı olamaz. Kısa bir süre sonra AB mülteci krizini gündeminden düşürecek-tir. Devlet bir istihdam yaratmayacaksa çalışma izni bir işe yaramayacaktır. Geçici eğitim merkezlerini /Suriyeli okullarını STK'lar kuracaksa bir paralel eğitim alanı oluşacaksa çocuklarımız okulda karşılaşmazlarsa, bir arada yaşamayı nasıl öğrenecekler, geleceği birlikte nasıl kuracaklar? Suriyeli çocukların asimile olmadan, anadilde eğitim hakları korunarak

kendi kültürlerini öğrenmeleri, yaşatmaları sağlanarak toplumsa entegre edilmeleri nasıl başarılacaktır? Kamplar dışında (kamplarda yeterince etkin olmasa da mültecilerden oluşan mahalle muhtarlığı sistemi var) Suriyelilerin kendileri hakkında alınacak kararlara katılma mekanizmaları yoktur. Suriyelilere hakları ve gelecekleri hakkında etkin ve şeffaf bir bilgilendirme yapılmamaktadır Suriyelilere yönelik nefret suçlarını cezalandıran bir adli sistem yoktur. Göçmen sağlık merkezleri/ Suriyeli poliklinikleri gibi paralel sağlık yapılanmaları ile 3 milyon insana nasıl yeterli sağlık hizmeti sunulacaktır? Bugün Suriyelilere yaşadıkları büyük travmaya karşı psikososyal destek programları sadece STK'lar eliyle ve çok yetersiz biçimde verilmektedir. STK'lar devletin görevlerini yüklenebilir mi? Bu insanların bir işi olabilecek mi? Başlarını sokacak bir evleri olabilecek mi? Bebekler aşılanailecek mi? Çocuklar okula gidebilecek mi? Adaletle erişebilecekler mi? Soruları çoğaltabiliriz. Uzun dönemli, kalıcı ve yaratıcı çözümlere ihtiyaç duyulduğu açık. Tek bir devletin bunu 3 milyon insan için yapamayacak olması da acı bir gerçek olarak hepimizin önünde duruyor!

Mültecilerle dayanışma

Bir önemli tespit yaparak bitirelim: Son dönemdeki gelişmeler göç olgusunu aynı zamanda önemli bir toplumsal hareket haline getirmiştir. Göçmenler ya da mülteciler; sınırları, Lizbon'u, Schengen'i fiili olarak yıktılar. Bu toplumsal hareketin hemen her ülkede çok önemli müttefikleri ortaya çıktı: toplumsal dayanışma hareketleri. AB'nin göç politikası her ne olursa olsun, Yunanistan'dan Almanya'ya göçmenlere yardım eden, onların sınırları aşmasını sağlayan, lojistik destek veren çok ciddi ve beklenmeyen bir hareket gelişti. Esas itibariyle AB içerisinde korkunun bir nedeni göçmenlerin gelişirken bir diğer nedeni de bu toplumsal dayanışmanın kendisidir. Her ne kadar, Avrupa'daki bu mülteci düşmanı resmi ortam, ırkçı/faşist organizasyonların gelişmesine fırsat veriyor olsa da, halkların dayanışması yeni ve yegâne umut olmaktadır. Göçmenler/mülteciler geleceğin siyasi failleri olacaklar. Onlar siyasal talepleri olan, büyük siyasal sonuçlara yol açan insanlar olacaklar.

Sonuç

Savaşlara yol açanın kapitalizm ve dolayısıyla merkez kapitalist ülkeler olduğunu; pazarların güvence altına alınması, enerji ve hammadde kaynaklarının ele geçirilmesi, silah endüstrisinde “realizasyon-değerlenme” döngüsünün devam etmesi için savaşa ihtiyacı olanların kim olduğunu bildiğimizi hatırlatırız.

Savaşı yaratanlara ve savaşın yarattığı tahribatın sonuçlarını ‘3 milyar Euro’luk kirli pazarlıklarla örtmeye çalışanlara sesleniyoruz:

- Barışı engellemekten vazgeçiniz! Mülteci meselesinde asıl çözüm insanların memleketlerine, topraklarına, evlerine, işlerine geri dönebilmele-ridir; yani savaşların, çatışmaların bitmesidir. İnsanlığın büyük bir barış hareketine ihtiyacı var; en kısa zamanda tüm bölgeyi kapsayacak ve bir barış hareketi örülmelidir. Barışı engellemekten vazgeçiniz!

- Mülteci krizinde, bölge ülkeleri kadar Avrupa ve diğer ülkeler de sorumluluk almalı; sorumluluğunu devretmeye yönelik yaklaşımlardan vazgeçmelidir.

- Türkiye gibi ülkelere mali yardımlar ve tanınacak siyasal imtiyazlarla mültecileri Avrupa’ya sokmama uğraşlarına son verilmeli, Avrupa’ya gitmek isteyenler için yasal ve güvenli yollar açılmalı, güvenli geçiş sağlanmalıdır.

- İnsan hakları ihlallerine ve insan ölümlerine yol açan güvenlikçi ve mülteci karşıtı sınır politikalarına son verilmelidir.

- Türkiye, mültecilerin ülkeye kabulü konusunda başka ülkelere örnek olabilecek açık kapı politikasına geri dönmeli; “Geri Kabul Anlaşmasını” kabul etmemeli, mültecilerin zulüm görecekları ülkelere gönderilmesine aracı olmamalıdır.

- Türkiye, 1951 Sözleşmesi’ne konulan “coğrafi sınırlamayı” kaldırılmalı, Avrupa dışından gelenlere de mülteci statü sağlamalıdır. Türkiye’de doğan çocuklara vatandaşlık hakkı verilmelidir.

- Suriyelilere ek olarak Afganistan, Irak, Eritre, Somali ve Yemen gibi savaşların parçaladığı, İran gibi insan hakları ihlallerinin sık yaşandığı

ülkelerden gelen, uluslararası koruma ihtiyacı olan yaklaşık 250.000 kadar mülteci de Türkiye’de yaşıyor. Tüm mültecilerin aynı haklardan faydalanması sağlanmalıdır.

- Türkiye’deki mültecilerin ve sığınmacıların insan hakları ve insan onuruna yakışır bir hayat kurabilmeleri için başta çalışma izni ve imkânları, eğitim ve sağlık hakkı olmak üzere tüm haklarına etkin erişimini sağlanmalıdır!

Sınırları kapatıp Akdeniz’i mülteci mezarlığı haline getirenlere karşı...

Çalıştay Atölye Sonuç Bildirgeleri

Sağlık Atölyesi Sonuç Bildirgesi

Savaşlar nedeniyle göç etmek zorunda kalan ve kayıplar veren, yaşamları alt üst olan, tüm varlıklarını geride bırakan, göç yolculuğunda kötü muamelelere maruz kalan insanların sağlıklı olması beklenemez. Çünkü sağlık, ancak insanların ekonomik olarak geçinebildiği, beslenebildiği, barınabildiği, iklim koşullarına uygun temiz giyinebildiği, eğitim alabildiği ve güvenli bir ortamda yaşayabilme koşullarında gerçekleşebilir. Çatışmalarla beraber Türkiye'ye akın eden içlerinde yaralı insanların da bulunduğu gruplar günlerce yol yürüdüklerinden, tecavüze uğradıklarından, şiddete maruz kaldıklarından; mülteciler sağlık açısından en savunmasız gruplardır.

Derneğimizin yaptığı sağlık taramalarında, mültecilerin, ülkemize geldiklerinde, gerek yabancı bir ortama geldikleri, gerekse kötü koşullarda yaşadıkları için başta ilaca dirençli tüberküloz olmak üzere, bit/uyuz, pnömoni, bronşit, cilt enfeksiyonları gibi bulaşıcı hastalık alma risklerinin artmış olduğu tespit edilmiştir. Bebeklik ve çocukluk dönemi aşıları aksamış olduğundan çocuk sığınmacılarda suçiçeği, difteri, boğmaca, kaba-kulak, neonatal tetanoz gibi hastalıkların görülme sıklığı artmış, erişkinlerde cinsel yolla bulaşan hastalıklarda da artma olmuştur.

Savaş nedeniyle milyonlarca mültecinin akını, ne yazık ki, Türkiye'nin piyasacı bir sağlık sistemi tercihi yaptığı, birinci basamak sağlık kuruluşlarında toplum yönelimli yaklaşımı terk ettiği bir dönemde oldu. Dolayısıyla bu dönemde sağlık sisteminin yetersizliğine fazlasıyla tanıklık ettik. Mültecilerin çadırlarda ve varoşlardaki son derece kötü derme çatma evlerde, inşaatlarda, yıkılmak üzere olan veya terk edilmiş binalarda yaşadığını gördük. Duvarları nemli ve küflü, penceresi, çatısı olmayan bir

hanede ortalama 6-7 kişi (bazen iki-üç aile birden) yaşamaktaydı. Genelde tuvalet, banyo, mutfak yetersizdi, ev eşyaları yoktu. Kalabalık yaşam, beraberinde solunum yolu ile bulaşan enfeksiyon hastalıkları yanı sıra temasla bulaşan hastalıkların ortaya çıkması ve yayılması için de bir risk oluşturmaktadır. Özellikle Avrupa'ya geçiş yolları üzerindeki kent ve ilçelerde çoğunlukla sokaklarda veya ormada yaşayan mültecilerin temiz su erişimi, banyo ve tuvalet ihtiyaçları karşılanamamaktadır. Belediyeler ‘‘cazibe merkezi haline gelmemesi için’’ bu evsizlere barınacak yer göstermekten çekiniyor. Bu yaz İzmir’de Fuar alanının duvarları dibinde yatıp kalkan mültecilere Fuarın kapıları kapatılmış, ağaçların gölgesi dahi, çoğunluğu çocuk, kadın ve yaşlı nüfustan oluşan mültecilerden esirgenmiş ve su, tuvalet, barınma gibi temel ihtiyaçlarının bile sağlanmasından kaçınılmıştır. Basmane’de Çorakkapı Camii bahçesinde yüzlerce mülteci, caminin tek tuvaletini ücretli olarak kullanmıştır. Kış aylarında da bu insanlar soğuk ve yağışa karşı kaderlerine terk edilmiştir.

Mülteciler, çoğu kez yardımlarla ve genellikle günde tek öğün beslenerek yaşamlarını sürdürmek zorunda kalmaktadırlar. Sigara ve alkol tüketimi, yüksek kalorili beslenme göç eden gruplarda sık rastlanan sağlıksız durumlardır. Bulaşıcı hastalıkların yayılımında önemli rol oynayan beslenme bozuklukları Türkiye’deki Suriyelilerin öncelikli problemlerinden biridir.

Koruyucu sağlık hizmetlerinden olan anne ve çocuk sağlığı hizmetleri, Suriyelilere büyük oranda ulaşmamıştır.

Sığınmacıların %54’ü 18 yaşın altındadır. Geri kalanların çoğu da kadındır. Kamplarda bile, çadır ziyaretleri, gebelerin tespiti ve izlemleri, doğum sonu loğusa ve yeni doğan bakımı, gerekli taramalar, bebek ve çocuk izlemleri, aile planlaması hizmetleri yapılmamaktadır. Son 4 yılda Türkiye’de yeni doğan Suriyeli bebek sayısı yaklaşık 150.000 kadardır. Bazı Toplum Sağlığı Merkezleri (TSM) hariç gebe ve bebek takibi de yapılamamaktadır. Karşılaştığımız bebek ve çocukların bağışıklanmaları ya hiç yok veya eksikti. Aşıları yapılan çocukların da aşı kartları yoktu. Sığınmacılara aile planlaması olanakları sunulmadığından istenmeyen

bebekler doğmakta, bebek ölüm oranları artmaktadır. Zaten çeşitli stresler altında olan kadınlar ayrıca cinsel ayırım, cinsel şiddet, erken evlilikler, düşük ve doğum komplikasyonu riski altındadırlar. Kadınlarda çatışma olan bölgelerde şiddet, taciz ve cinsel şiddete maruz kalma durumunun %30'un üzerinde olduğu rapor edilmiştir. Çocuklarda; adölesan gebelik, çocuk anneliği, çocuk işçiliği, beslenme bozukluğu en önemli sorunlar olup, bu konuda kayıt/veri bulunmamaktadır.

Anksiyete, depresyon, post travmatik stres sendromu gibi ruhsal problemler, özellikle çocuk ve kadınlar için önemli bir sağlık sorunu oluşturmaktadır. Yaşanmış ve yaşanmakta olan travmalar, gelecek kaygısı, geri gönderilme korkusu, yoksunluklar, dışlanmışlıkların bu sorunları arttırması beklenmelidir. Mültecilerin yerleşik döneme geçişi ve rutin yaşama başlamaları sonrasında ruhsal travmaya bağlı problemlerin görünür hale geleceği öngörülmektedir. Mültecilerin travmatik yaşanmışlıklarına yönelik tanı, tedavi ve rehabilitasyonu için henüz koruyucu bir kamu hizmeti verilmemektedir.

Suriyeli sığınmacılara sağlanan düzenli bir tedavi hizmeti yoktur. Kamp-larda yaşayanlar kamptaki sağlık merkezi ve gerektiğinde sevk edildikleri hastanelerden yararlanabilmektedirler. Kamp dışında kalanlardan kayıtlı olanlar için belli sağlık olanaklarının sağlanmış olması henüz çok yenidir. Bu kişiler kayıtlı oldukları il içinde 1. Basamak olarak Aile Hekimlerine, Toplum Sağlığı Merkezlerince açılmış bulunan Suriyeli Polikliniklerine ve 2. Basamak olarak Sağlık Bakanlığı hastanelerine başvurabilmekte, sevk edilirse, üniversite hastanelerinde veya özel hastanelerde tedavi olabilmektedirler. Ancak kendileri başvurmadıkları durumlarda herhangi bir sağlık hizmeti alamamaktadırlar. 1. basamak ilaç giderlerinin %20'sini ödemekte, 2. ve 3. basamakta ücretsiz tedavi ve ameliyat olabilmektedirler fakat bu hizmetler de herkese ulaşamamaktadır. Kaldı ki bu hizmetlerden yararlansalar bile, sağlıksızlığı yaratan unsurlar devam ettikçe; sağlıksız evlerine, kötü beslenme koşullarına geri döndüklerinde yeniden hastalanmaktadırlar.

Yaşlılar ve kronik hastalıkları olanlar bakımsızdır. Sağlık çalışanları açısından göçmenlerin tıbbi dosyalarının dolayısıyla tıbbi geçmişlerinin bilinmiyor olması önemli bir sorundur. Diyaliz, kanser ön tanısı, fizik tedavi, takip gibi sağlık hizmetlerinden yoksundurlar. Dış sağlığı hizmeti ise çoğunlukla yoktur. Kaldı ki kayıt olmamış yüz binlerce Suriyelinin acil durumlar ve bulaşıcı hastalık haricinde hiçbir sağlık hakkı bulunmamaktadır. Yeti yitimi olan bireyler bahsettiğimiz olağan olmayan yaşam koşullarında ek olarak bazı özel risklerle de karşı karşıya kalmaktadırlar.

Yaşanan dil ve kültürel farklılıkların hizmet alımı önünde engel oluşturduğu görülmektedir. Bu durum; muayene ve tanı yöntemlerinde sorunlara yol açmaktadır. Başvuran kişilere anadilinde sağlık hizmeti sunulamaması durumunda ve çevirmen eksikliğinde, hasta mahremiyeti de ciddi olarak etkilenmektedir.

Geçici barınma merkezleri dışında yaşayan ve Suriyelilerin büyük çoğunluğunu oluşturan mülteciler, sık sık yer değiştirmekte ve genel olarak dağınık gruplar halinde yaşamaktadırlar. Bu durum, sağlık hizmetlerinin sunumunda güçlüklerle yol açtığı gibi toplum sağlığını tehdit edecek şekilde koruyucu sağlık hizmetlerinde aksamalara da neden olmaktadır.

İşçi sağlığı açısından bakıldığında da, bu insanlar, karın tokluğuna ve fiziksel sömürüye dayalı en ağır koşullarda çalışıyorlar. Bu durumun kendisi, iyi olma halini ve sağlığı etkilemektedir. Herhangi bir sosyal güvence ve korumadan yoksun, ağır işsizlik, emek sömürüsü, açlık ve sefalet koşullarında yaşamlarını devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Bugüne kadar Türkiye’de Suriyeli göçmenlerin çalışma izni olmadığı için hak ihlali ve iş kazası veya meslek hastalığı durumunda başvurabilecekleri hiçbir merci yoktu. Çocuk işçiliği yaygındır. Derneğimizin ilk kurulduğu günlerden beri tanık olduğu ve defalarca raporladığı şekilde mültecilerin toplu yaşadıkları çadır kampları, ucuz işgücünün sonuna kadar sömürüldüğü çalışma kamplarına dönüşmüştür.

Sonuç

Sınırlar arasında yaşam savaşı veren mültecilerin trajedisinin sona ermesi öncelikle Suriye’de ve bölgede yürütülen savaşların bitirilmesine bağlıdır. Suriyeli sığınmacılara uygulanan sistematik emek sömürüsüne, temel hak mahrumiyetlerine, nefret söylemi ve ayrımcılığa karşı çıkmak, onurlu, sağlıklı ve daha iyi bir yaşam umudunu yeşertmek gerekmektedir.

Sağlık sadece tedavi hizmetleri ve ilaç erişiminden oluşmamaktadır. Can güvenliği, şiddet ve istismardan korunma, barınma koşulları, beslenme olanakları, çocukların eğitimi, sosyo-ekonomik ve siyasal durum, fiziksel çevre ve çalışma koşulları sağlığın en önemli belirleyicileridir. Bu koşulların hızla düzeltilmesi için kamu elinin dokunması şarttır.

Ülkemize girişlerdeki bütün sınır kapılarında standart bir kayıt sistemi oluşturularak, kapılarda sağlık özgeçmişi, aşı ve koruyucu sağlık hizmetlerinden faydalanmanın sağlanması, hasta mahremiyetini gözetecek şekilde aile hekimlerinin de bu bilgilere ulaşması sağlanmalıdır.

Sunulacak sağlık hizmetlerinin göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı yerlerde, tercümanlık hizmetleri gibi tüm özel yapılanmalarıyla birlikte ve yeterli personel ve teknik altyapının mümkünse Suriyelilerden sağlandığı, sağlık personelinin mevzuat ile ilgili yeterince bilgilendirildiği, geçici koruma altına alınanların kayıtlarının düzenli tutulabildiği, sunulan tüm sağlık hizmetlerine sorunsuzca ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Kentte dağınık halde bulunan sığınmacıların aile hekimlerine kaydı ve birinci basamak sağlık hizmetlerinden yararlanmaları için gerekli koşullar oluşturulmalıdır. Bunun için, hizmet alanların artışıyla karşılayacak şekilde kurumsal kapasite artışına gidilmeli, yeni aile hekimliği pozisyonları açılması ve Aile hekimliği bilgi sisteminde Suriye’den gelen kişilerin sağlık kayıtlarına yönelik düzenlemeler eklenmesi gerekmektedir. Sağlık hizmetlerine erişimin önündeki temel engel olan güvenlik ve kayıt sorununu aşmak için mobil saha sağlık hizmeti, kimlik şartı aranmaksızın verilmelidir. Taramaya gereksinim, rutin sağlık hizmetlerinin olmadığı yerde ihtiyaç olarak ortaya çıkar. Kayıt sistemi ve Aile Hekimlerinin kapasiteleri ile ilgili düzenlemeler gerçekleşir ise, tarama amaçlı mobil sağlık hizmetle-

rine gereksinim kalmayabilir. Avrupa'ya geçiş yolları üzerindeki bölgelerde TSM'nin özel birimleri olmalı ve bu insanlara "hızlı sağlık değerlendirmesi" ekipleri oluşturulmalıdır. Bu hareketli nüfusun sahada gerçekleşecek ziyaretlerle belirlenmesi, sağlık hizmet ihtiyaçlarının alanda dinamik bir biçimde saptanması ve sıkça güncellenmesi sağlanmalı, legal/illegalleştirilmiş yollar ile Avrupa'ya geçecek olanlar için sağlığın devamlılığı açısından kişilere sağlık izlem & aşı kartı verilmelidir. Taramalar ile travma açısından risk grupları belirlenmeli, özellikle çocuk ve ergenlere yönelik olarak bu hizmetin verilebilmesi için Psikososyal Dayanışma Merkezleri oluşturulmalıdır. Mültecilerin sağlık gereksinimlerine yönelik hizmet eksiklikleri (psikososyal destek, ampute organlara yönelik rehabilitasyon ve donanım desteği vb.) giderilmeli, sağlık sistemine ve haklarına dair bilgilendirilmelerini sağlayacak, farklı dil seçeneklerinde broşürlerin hazırlanması gerekmektedir. Özellikle Arapça, Kürtçe ve Farsça dilleri başta olmak üzere, tıbbi tercüman yetiştirecek programların oluşturulması hızla gerçekleştirilmelidir.

Ülkemizde, Halkların Köprüsü Derneği dışında sahada sağlık alanında çalışan resmi veya gönüllü bir hizmet ne yazık ki bulunmamaktadır. Mültecilerin komplike sağlık sorunları ile ilgili birçok organizasyon (barınma, ulaşım, tercümanlık, refakatçilik, özel ihtiyaçların karşılanması vs.) dernek gönüllülerimiz aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Bu gönüllülük çabası ile yaptığımız taramalarda acil tıbbi müdahale gereken, çadırda karşılaştığımız, kalbinde büyük bir deliği olan Amir bebekler yaşamakta. Ancak okyanusta bir damla olan çabalarımızın ulaşamadığı kayıpların engellenmesi için kamu tarafından bu organizasyonların örgütleneceği birimler oluşturulmalıdır.

Suriyelilere ek olarak Afganistan, Irak, Eritre, Somali, İran ve Yemen gibi savaşların parçaladığı ve insan hakları ihlallerinin sık yaşandığı ülkelerden gelen, uluslararası koruma ihtiyacı olan yaklaşık 250.000 kadar mülteci de Türkiye'de yaşıyor. Tüm mültecilerin aynı haklardan faydalanması sağlanmalıdır.

Barınma, beslenme ve içme suyuna ilişkin sorunları çözmek üzere yerel belediye, valilik gibi yönetim mekanizmalarının organize edeceği, denetlenen sağlıklı beslenme ve barınma koşullarını sağlamaya yönelik adımlar atılmalı ve sahada çalışan Sivil Toplum Kuruluşları ile devlet kurumları arasında diyalog kanallarının sürekli açık olması sağlanmalıdır.

Yaşam (Saha) – Barınma Atölyesi

Sonuç Bildirgesi

Türkiye'de Avrupa dışından göç etmiş kişilere mülteci statüsü verilmediği için devlet kaynaklarına göre ülkemizde mülteci bulunmuyor. Devlet kaynakları İzmir'de 87.000 Suriyeli 'misafirin' varlığından söz ederken, Halkların Köprüsü Derneği olarak bizim saha çalışmalarımıza dayanan tahminlerimiz İzmir'de yaklaşık 200.000 mülteci olduğu yönündedir. Ortadoğu'daki savaşın ilk yıllarında İzmir mülteciler için bir transit geçiş güzergahı iken, savaşın başlangıçta öngörüldüğü gibi sonuçlanmaması ve Avrupa devletlerinin uyguladıkları sınır politikaları, İzmir'i mültecilerin yaşam alanına dönüştürdü. İzmir'in sıcak iklimi, bir umut yolu olarak Yunan Adalarına geçiş güzergahı olması, ekonomik imkanları da mültecilerin İzmir'de yerleşimini hızlandırdı. Bazı mülteciler insan tacirleri tarafından istenen parayı kazanıp kaçak yollardan Avrupa'ya gitme hayalleri kurarken, bazıları zor koşullarda mevsimlik işçi olarak çalışıp hayata tutunmaya çalışıyor. Suriyeli bir mültecinin ağzından dökülen şu sözlerse durumun vahametini gözler önüne seriyor: *"Biz istiyoruz ki, bu koca şehrin kalabalığına karışalım ve ayıbımızı kimseler görmesin."*

Yerel yönetimler ve kamu kurumları tarafından İzmir'in mülteciler için cazibe merkezine dönüşmemesi amacı ile dışlayıcı bir politika uygulanıyor. Ayrımcılığı ve ötekileştirmeyi körükleyen bu tavır mültecilerle bir arada yaşam olanağını zorlaştırmaktadır.

Mülteciler ile dayanışma temelli ilişki kurulurken elbette ki çeşitli zorluklarla karşılaşılacaktır. Bu zorlukları öngörmek ve buna göre ilişkilenebilmek gerekmektedir. Kimi zaman bir çadırda, kimi zaman kapısı, ya da çatısı dahi olmayan bir evde yaşayan mültecilerle temas kurarken, günde-

lik ve kültürel yaşam kurallarını göz ardı etmemek bu açıdan önemlidir. Örneğin, kapı yoksa bile çadırın muşambasına vurmak, ilk teması olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Dünyanın gündemine oturan mülteci sorunu kimi sayısal hesapların ve ekonomik çıkarların konusu olurken, onların gündelik yaşamları ve sıkıntıları görmezden geliniyor. Bizler öncelikli olarak mültecilerin insan onuruna yakışır bir yaşam sürmesini olanaklı kılınmasını istiyoruz. Yapılacak tüm çalışmaların da bu temelde olması ve **kamusal dostluğu** gözetmesi gerektiğini düşünüyoruz. Toplumumuzun çoğunlukla dinsel ve kültürler kodlarıyla beslenen yardımlaşma kültürü, mülteciler için ancak geçici çözümler sağlamaktadır. Yardım edenin daha üst konumda olduğu ve yardım edileni bağımlı kılan yardımlaşma yerine; daha kalıcı, insani iletişim ve politik bağların kurulmasını sağlayan dayanışmayı **hayati** önemde görüyoruz.

Bu düşünceden hareketle yaşam-saha ve barınma alanında önerilerimiz şunlardır:

İletişim

İletişim kurarken ilk temas çok önemlidir. Zira bizim yaklaşımımız mültecilerin bizden sonraki insanlara olan tavırlarını da belirliyor.

İletişim güvene dayalı bağ kuran yapıda olmalıdır.

Kültürel ve inançsal hassasiyetlere dikkat edilmelidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kültürel davranışlar bu yaklaşımda belirleyici olduğu unutulmamalıdır.

Onlara üstten bakan insanlar değil eşit temelli insanlar olduğumuzu hissettirmemiz gerekmektedir.

Bizdeki doğallığı sezmeleri önemlidir; ortak dili bilmiyorsak bile beden dilimizi iyi kullanmak gerekmektedir.

Yaşam ve barınma alanları

Derneğimizin yaptığı saha çalışmalarında tespit edildiği üzere barınma koşulları ile ilgili sorunlar geniş bir başlıkta el alınabilir:

1) Kentin gettolarına yerleşen nüfusun yerleştiği alanlar: İzmir’de Agora, Kadifekale, Basmane gibi bölgelere göç etmek zorunda kalan aileler sosyoekonomik düzeyi düşük, gecekondü tipi yerleşke alanlarına dağınık olarak yerleşmiş durumdadır. Bu bölgeler şehir merkezine yakın fakat evlere giden yollar yüksek yokuş, dik merdiven, kaygan ve çamurlu zeminler içermektedir. Evler sağlıklı bir mimariye sahip olmayıp bodrum, yarı bodrum, çatı katı şeklinde genellikle 2 odadan oluşan eski yapılar şeklindedir. Banyo, tuvalet, temiz su erişimi vardır fakat sayıları yetersizdir. Banyo için sıcak suya erişim sınırlıdır. Isınma elektrik sobası ya da kömür sobası ile sağlanmaktadır. Bazı evlerde kömür ihtiyacı nedeniyle kömür sobası kullanılamamakta ya da lastik, tekstil artığı gibi sağlıksız malzemeler yakılmaktadır. Bazı evlerde ise elektrik faturası nedeniyle sürekli ısınma sağlanamamaktadır. Bazı evlerde ise ısınma için herhangi bir yöntem bulunmamaktadır.

2) Avrupa’ya iltica etmek için Yunan adalarına geçiş için bekleyenlerin yaşadığı alanlar: İnsan tacirleri aracılığıyla ‘umut’ yolculuğuna çıkmak üzere geçici olarak İzmir’de konaklayanlar şehir merkezinde anayol arterlerinin olduğu sokak araları, camii avlusu, fuar park alanı çevresi gibi konut dışı alanlarda yaşamaya çalışmaktadır. Yine iltica etmek isteyen Suriyeli, Afgan nüfus Çeşme, Dikili gibi liman merkezlerinde açık alanda, şehir merkezine uzak, oldukça engebeli patika yolların olduğu yerlerde yaşamaktadır. Kent merkezinde Basmane çevresinde yaşayanların barınma ihtiyacını karşılamak için olanakları sert sokak zemini üzerine serilen kartonlar ve sınırlı sayıdaki battaniye, yorgan, yastıktan ibarettir. Banyo, tuvalet, temiz su erişimi yoktur. Tuvalet ihtiyacı cami avlusunda ücretli (1 TL) ve hijyenik açıdan kötü durumda olan tuvalet aracılığıyla giderilmektedir. Çevredeki binlerce sığınmacı tek bir tuvaleti kullanmaktadır. Tuvaletin ücretli olması nedeniyle insanların bir kısmı tuva-

let ihtiyacını gidermek için açık alanı kullanmaktadır. Banyo gereksinimini karşılayacak bir yer yoktur, insanlar banyo yapmamaktadır.

3) Mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan Suriyelilerin yaşadığı yarı geçici alanlar: İzmir'in Torbalı, Foça-Gerenköy gibi bölgelerinde ucuz iş gücü olarak istihdam edilen mülteciler yaşamaktadır. Bu bölgeler şehir dışındadır. Mülteciler çadırlarda ve derme çatma beton binalarda birbirlerine yakın yerleşmiş durumdadır. Çadırlara, metruk yapılara giden yollar düzenli değildir, kaygan ve çamurlu zeminler içermektedir. Çadırlar naylon malzemeden dizayn ve boyutları gelişigüzel oluşturulmuş haldedir. Çadırlar iklim koşullarına uygun değildir. Çadırların içerisinde zeminde ısı yalıtımını ve hijyeni sağlayacak bir malzeme yoktur. Çadırların zemini naylonla veya kilimle zemini örtülmüş açık topraktır. Derme çatma beton evler bir oda bir mutfaktan oluşan, kapısı penceresi olmayan, rutubet alan binalardır. Evlerde ve çadırlarda elektrik yoktur. Banyo, tuvalet, temiz su erişimi yoktur. Su depodan elde edilmektedir. Yerleşke etrafına gelişigüzel yapılmış az sayıda sahra tuvaleti ile tuvalet ihtiyacı giderilmektedir. Çadırlara/ derme çatma beton yapılara dışarıdan taşınan su ateşte ısıtılarak leğende banyo yapılmaktadır. İçme suyu da depo suyudur. Isınma odun sobası ile sağlanmaktadır. Çadırlara ve evlere yakın açık alanda ve su kaynaklarının yakınında çöplere rastlanmıştır. Atıkların düzenli atılacağı bir çöp konteynırı vb. yoktur.

Barınma koşulları ve yaşam alanları başta insan sağlığı olmak üzere yamsal öneme sahiptir. Bu bağlamda kentin belirli gettolarında değil; her yerinde barınabilmeleri için öncelikle mültecilere karşı olan önyargıyı yok etmek gerekiyor. Şehrin sosyal yaşamına katılımlarını sağlayacak yerleşim politikası izlenmelidir.

Mülteciler bugün Kadifekale'de yıkılmak üzere olan evlerde yaşamaya zorlandılar. Bu bölgede normalde oturulmayacak yerler ve fahiş fiyatlara kiraya veriliyor. Ev kiralari için devlet desteği, sosyal konut binalarına yerleşim sağlanmalıdır. Örneğin Toki lüks konutlar yapacağına yoksul kesim ve mülteciler için barınma konutları yapabilir. 1990'lı yıllarda Balkanlardan gelenler için yapılan göçmen konutları Suriyeli mülteciler için

de yapılmalıdır. İzmir özelinde kullanılmayan atıl binaların gönüllüler tarafından tadilatın geçirilerek kullanıma sokulabilir.

Engelli, LGBTİ, yaşlı, bakıma muhtaç ve kimsesiz çocukların barınma için önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir.

Savaş sebebi ile travma geçirmiş ya da yaralanmış mültecilerin hayata dahil olması ve entegrasyonu sağlanmalıdır.

Yemek / Beslenme

Derneğimizin saha çalışmalarında gözlemlediği kadarıyla mülteciler sağlıklı ve düzenli beslenme koşullarına sahip değildir. Bu hem gelir düzeyiyle hem de yaşanan yer ile ilgilidir. Örneğin çadırlarda ve metruk alanlarda yaşayanlar için mutfakta düzenli yemek yapmak imkansızdır. Özellikle çocuklarda ciddi beslenme bozukluğu bulguları vardır.

Beslenme sağlığın sosyal belirleyicilerinden biridir. İzmir’de özellikle sokaklarda yaşayanlar ve mevsimlik tarım işçisi olarak çadırlarda kalanlar için uygun bölgelerde yerli ve mülteci ayrımı yapılmaksızın mutfak ve aşevi kurulmalıdır. Gideri kolektif bir şekilde sağlanan ortak mutfaklar sağlanmalıdır. Askıda yemek çalışmaları yapılmalıdır. Gecekondu bölgesinde yaşayanlar için yaşam ve gelir düzeyini iyileştirmek beslenme koşulları için de sağaltıcı olacaktır.

Eğitim

AFAD verilerine göre kamp dışındaki 6-11 yaş arası sığınmacı çocukların sadece %14’ü eğitimine devam etmektedir. 11 yaş üstü çocukların eğitim düzeyi ile ilgili bilgi olmadığı gibi halihazırda okula devam edebilen öğrencilerin müfredat uyumu, dil problemi gibi sorunlarla nasıl baş ettiğine dair de bilgi bulunmamaktadır.

Türkiye uyruğu her ne olursa olsun tüm çocukların eğitim hakkı olduğunu savunan Çocuk Hakları Bildirgesi’nin (Cenevre Çocuk Hakları Bildirisi,1924) imzacısıdır. Dolayısıyla savaş ve çatışma sonrası asgari uygun standartlarda eğitimi Suriyeli çocuklara sağlamaktan sorumludur.

Ayrı okullarda değil birlikte çok kültürlü bir eğitimin sağlanması gereklidir. Ana dilde eğitim şartı getirilmelidir. Sokaktaki çocukların uygun eğitim olanağına kavuşması, her türlü istismardan uzak kalmaları için önem taşımaktadır.

Ulaşım

Kentin yoksul bölgelerine ücretsiz toplu taşıma araçları konulması gerekir.

Çok dilli şehir rehberi basılıp dağıtılmalıdır.

Şehrin mültecilerin yoğun olduğu bölgelerine mültecilerin konuştuğu dillere hakim kişilerin bulunduğu danışma merkezleri açılmalıdır.

Sosyalleşme

Toplumun her kesimini bir araya getirecek şenlikler düzenlemelidir.

Ortak kolektif üretim yapabilecekleri atölyeler ve workshoplar oluşturulmalıdır. Buralarda ürettiklerini satmaları için pazarlar kurulmalıdır.

Yaz sıcağında Basmane civarında sadece bir tuvalet olması ve bunun da ücretli olması nedeni ile birçok mülteci tuvalet ihtiyacını sokağa gidermek zorunda kaldı . İzmir Belediyesi o bölgeye seyyar bir tuvalet dahi koyamadı. Oysa İzmir 8000 yıllık bir tarihi olan her daim göç almış bir yerdir. 200 bin mülteciyi de içine alabilir ve çok kültürlü bir yaşam dün olduğu gibi bugün de sürdürebilir.

Eğitim ve Çocuk Atölyesi Sonuç Bildirgesi

Ülkelerinden siyasal ve ekonomik nedenlerle göç etmek zorunda kalmış, ayrımcı muameleye -sığınmacı oldukları ülkenin kendi yurttaşlarından ayrı bir muameleye- maruz kalan mültecilerin onurlu bir yaşam sürmeleri gittikçe güçleşmektedir. Bulundukları ülkelerin yurttaşlarının sahip oldukları sosyal ve ekonomik haklardan mahrum olmaları ya da yeterince yararlanamamaları da onurlu bir yaşam sürebilmelerini günden güne olanaksız kılmaktadır. Mültecilerin, özellikle de mülteci çocukların, kırılganlığı artan gruplar arasında olduğu ve bir ülkenin yurttaş olamamanın getirdiği problemlerle sağlık, beslenme-barınma ve eğitim alanında daha sık ve daha sert bir biçimde karşılaştıkları görülmektedir.

Bugün, özellikle Suriyeli mülteci çocukların eğitimi konusunda ekonomik, politik ve sosyal çerçeveyi belirleyen Türkiye’dir. Ancak, Suriyeli mültecilere daha yüksek oranda ev sahipliği yapan bir ülke olarak üstelendiği bu daha büyük sorumluluğun gereğini yerine getirememektedir. Türkiye bu sorumluluk gereği, okul öncesi eğitim de dâhil olmak üzere, ilk ve orta düzeyde eğitim ile lise düzeyinde eğitim verebilmek için politik, ekonomik ve sosyal kriterlerini belirlemekle yükümlüdür. Okul çağına gelmiş Suriyeli çocuklar farklı türden eğitim programlarına dâhil olmaktadır. Kimileri kamplarda MEB ve AFAD tarafından kurulan okullarda eğitim alabiliyorken, kimileri de kampların dışında yaşayıp Türk okullarına kayıt olarak eğitim alabiliyor ya da Suriye’deki okulların müfredatını kendi dillerinde takip edebiliyorlar. Ancak, bir yandan da “devletsiz olma (being stateless)”nın ve “statüsüz olma (being stateless)”nın beraberinde getirdiği kimi zorluklarla mücadele etmeye çalışıyorlar.

“Mülteciler”in ve “mülteci çocuklar”ın “eğitim hakkı”nın korunması ve kollanması için politik, sosyal ve ekonomik koşullarının neler olduğunun sorgulanması, özel ve genel ihtiyaçlarının neler olduğunun, fizyolojik ve

psikolojik destek koşullarının neler olması gerektiğinin belirlenmesi, Türkiye’de mevcut sistemin olumlu ve olumsuz yönleri de hesaba katılarak sorunların saptanması, analiz edilmesi, çözümlerin sunulması ve pek tabii bunun gerekli yasal düzenlemelerle nasıl güvence altına alınabileceği “Eğitim ve Çocuk” oturumunda tartışılmıştır.

Yapılan çalışmada tespit edilen sorunlar ve şöyledir:

Türkiye’de yaklaşık 3 milyon mülteçiden, 1 milyonu okul çağındaki çocuklardan oluşurken, bunların yalnızca dörtte birinin okula gitmekte olduğu; İzmir’de 5 bin Suriyeli mülteci çocuğun resmi olarak okula gidebildiği, ancak okul çağında olup da gidemeyen çocuğun ise resmi kayıtlardan daha fazla olduğu saptanmıştır.

Sorunların genel olarak: statüsüzlükten, anadili kullanamamaktan, ekonomik yetersizliklerden, psikolojik baskılardan ve savaşın yarattığı yıkım ve travma halinden, bilgi eksikliğinden -hukuksal olarak haklarının neler olduğunun bilinmemesinden- kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Mültecilerin yasal haklarının neler olduklarını bilmemeleri ve bu sebeple hakları olanı talep edememeleri bu sorunların daha derinden yaşanmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte, mültecilerin yaşadığı *statüsüzlük* eğitim hakkından faydalanmalarını önemli bir biçimde engellemektedir.

Mültecilerin gündelik yaşama entegre olamamalarının ana nedenlerinden birinin de Türkçe bilmiyor ya da kullanamıyor olmalarından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ancak Türkçe kullanımıyla ilgili sıkıntıların yanı sıra Anadilde eğitimin olmamasının da ciddi sıkıntılara yol açtığı tespit edilmiştir. Okullarda resmi eğitim dilinin Anadilde (Arapça ve Kürtçe) olmaması; Anadilde eğitim veren okulların Türk öğrencilerden uzak ve geçici eğitim merkezleri olmasından kaynaklanan entegrasyon sorunu ya da Türkçe eğitim verilmesi halinde karşılaşılacak olan asimilasyon riski; Anadilde eğitim için gerekli olan nitelikli ve yeterli materyalin olmaması -ders kitabı, sözlük, broşür vb.- önemli sorunlar olarak karşımızda durmaktadır. Hazırlanmış ya da hazırlanacak olan materyalin içeriğinin objektif bir tutumla belirlenmemesi ve söz konusu eğitim sürecinin tamamlanmasının ardından mültecilerin ülkelerine geri dönmeleri halinde kulla-

nabilecekleri resmi bir belgeye, diplomaya sahip olamamaları uzun vadeli süreçte önemli bir problemidir.

Bununla birlikte, ekonomik sorunların beraberinde getirdiği ciddi problemlerin olduğu da saptanmıştır. Aile bütçesine katkı sağlamak için okul çağında olan çocukların -özellikle lise dönemindekilerin- çalışmak zorunda olmaları ve çocuk işçilerin sayısındaki artış, kız çocuklarının “kendi isteğiyle” ya da “aile baskısıyla” evlendirilmeleri; burs imkânının yetersizliği ve yapılan burs desteğinin deşifresinin yarattığı psikolojik sıkıntılar ekonomik problemler arasında sayılmaktadır.

Üniversite yaş grubunun yaşadığı özel türden sıkıntılar da mevcuttur. Üniversite diplomalarının denk sayılmaması, yüksek lisans ve doktora girişlerinde ALES’ten başarılı olma ya da TOEFL vb. yüksek ücretli sınavları geçme şartı aranması, Türk öğrencilere uygun hazırlanmış olan sınavların -ALES, YGS vb.- Suriyeli öğrenciler için uygun olmaması ve öğrencilerin bu sebeple mağdur olmaları, ikametsiz ya da kimliksiz olanların okula kayıt olamamaları; pasaport sürelerinin ve turist vizelerinin uzatılamaması, burs alamamaları ve KYK vb. yurtlarda konaklama olanaklarından yararlanamamaları çözümlenmeyi bekleyen sorunlar arasındadır.

Bu sorunlarla birlikte; aynı okulda farklı sınıf ortamında dersler verilmesinden kaynaklanan *ötekileştirmenin* yarattığı psikolojik şiddete ve öğretmenlerin *ayrımcılığından* kaynaklanan fiziksel şiddete maruz kaldıkları; engelli ya da özel eğitime ihtiyaç duyanların okula alınmamaları ya da bunlarla ilgili bir çalışmanın henüz olmaması; çocukların teorik eğitiminin yanı sıra “çocuğun oyuna erişim hakkı”nın farkındalığından uzak olunması; kamplarda yaşayan ya da kampların dışında yaşayan Suriyeli mülteci çocuklarla birlikte suça yönelmiş, cezaevlerinde bulunan çocukların unutulmuş olmaları da mevcut sorunlar arasındadır.

Eğitilenlerin yanı sıra, öğretmenlerle ilgili de kimi sorunlarla karşılaşmaktadır. Özellikle yeni açılan, geçici eğitim verecek okullarda alanında uzman olmayan öğretmenlerin bulunması ya da yanlış istihdam edilmeleri; öğretmenlerin UNESCO vb. kuruluşlar tarafından yalnızca “gönüllülük”

esasına göre çalışacaklarını içeren yazılı bir beyana göre çalışmak zorunda bırakılmaları ve belirli miktarda ancak oldukça düşük bir ücret ödeneceği sözlü ifadesinin resmi olarak belgelendirilmemesi eğitimin düzenli ve verimli biçimde devamını engelleme riski taşımaktadır.

Mevcut duruma ilişkin sunulan çözüm önerileri şöyledir:

- Mültecilerin gündelik yaşama entegrasyonu, pratikte karşılaştıkları sıkıntıları dile getirebilmeleri, sorunlarını bir rehber olmaksızın da çözebilmeleri için temel düzeyde Türkçe eğitim alabilmeleri önemli bir ihtiyaç olarak karşımızda durmaktadır. Bunun için özellikle Halk Eğitim merkezlerinin aktif hale getirilebilmesi gerekmektedir. Karşıyaka dışında da mevcut Halk Eğitim merkezlerinin hem temel düzey Türkçe eğitiminin verilmesinde hem de çocukların yaşadıkları tramvayı atlatabilmesine, entegre olmasına yardımcı olabilmek için drama, müzik vb. faaliyetler, kurslar düzenlenmesinde rol almalı; MEB ya da belediyelerin de daha aktif hale getirilmesi gerekmektedir.

-Bununla birlikte, günlük yaşamı kolaylaştırmanın yanı sıra eğitim sürecinin yürütülmesini de kolaylaştırmak ve daha verimli hale getirebilmek için Anadilde eğitim alabilmelerinin teorik ve pratik koşulları da sağlanmalıdır. Mevcut durumda, kısa vadede geçici eğitim merkezlerinde Suriye müfredatının uygulanması ya da aynı okulda farklı sınıflarda bu eğitimi alıyor olmaları şu anki koşullarda en hızlı çözüm gibi görünmektedir. Ancak, bu geçici ve kısa vadeli çözümün daha uzun vadede nasıl problem olmaktan çıkarılabileceği üzerinde çalışılmalıdır. Bu bağlamda yeni açılan geçici eğitim merkezlerinde uygulanan Suriye müfredatındaki içeriksel ve teknik sorunların giderilerek müfredatın yeniden gözden geçirildikten sonra uygulanabilmesi önemlidir. Anadilde eğitim veren okulların, Türk öğrencilerden ayrı eğitim veren ve geçici statüde okullar olmasından kaynaklanan entegrasyon sorununun ve bunun aksinin asimilasyona dönüşme riskinin daha kalıcı bir politika izlenerek çözümlenmesi gerekir. Bu bağlamda, okullarda eğitim dilinin resmi olarak Anadilde (Arapça ve Kürtçe) olabilmemesinin, buna uygun müfredat ve öğretmen ihtiyacının gide-

rilmesinin ve bu durumun yaratacağı ötekileştirme ya da ayrımcılık gibi duyguların engellenmesinin yolları üzerinde çalışılmalıdır.

- Anadilde eğitim sürecinde ihtiyacı karşılayacak sayıda, nitelikli, yeterli materyal -ders kitabı, sözlük, broşür vb.- alanında uzman kişilerce ve ivedilikle hazırlanmalıdır. Eğitim materyallerinin nitelik ve nicelik bakımından yeterli hale getirilmesi eğitimin verimliliğini sağlayacak önemli bir etkidir. Arapça-Kürtçe temel düzeyde ders kitabı ve bilgi modüllerinin, sözlük, broşür vb.nin hazırlanması, bunların yalnızca basım yoluyla değil, internet üzerinden de erişilebilir olmasının sağlanması gerekmektedir. Tüm bu çalışmaların ilk ve orta dereceli okullarla birlikte lise düzeyinde de yeterince yapılması beklenmektedir.

- Mültecilerin, eğitim sürecinin tamamlanmasının ardından ülkelerine geri dönmeleri halinde kullanabilecekleri resmi bir belgeye, çifte diploma sahip olabilmeleri de uzun vadede oldukça önemlidir.

- Eğitim alanında yetkin olan Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) ve derneklerin, MEB çatısı altındaki yeni eğitim çalışmalarına kesin olarak ve ivedilikle dâhil edilmeleri; ders materyali, eğitmen saptanması, proje, çalıştay, seminer gibi etkinliklerin içeriklerinin belirlenmesi ve düzenlenmesinde bilgilerinden yararlanılması uzun vadeli ve nitelikli bir çözüm için önemlidir. Böylelikle hem Suriye'deki mevcut müfredatın aktarımında karşılaşılan sorunların tespitinin yapılması ve eksikliklerin giderilmesi sağlanabilecek hem de bir karşılaştırma yapılarak Türkiye'deki müfredatın eksiklikleri de gözden geçirilebilmiş olacaktır. Tüm bu saptamalar ve çözümler için alanında uzman kişiler önderliğinde çeşitli çalışma programlarının -çalıştay, seminer vb.- ivedilikle başlatılması ve eğitim için ayrılan bütçenin kullanımında söz konusu STK'ların ve uzman kişilerin de söz sahibi olabilmeleri gerekmektedir.

- Temel düzeydeki derslerin yetkin olmayan, lise mezunu kişilerce değil, teorik olarak o alanın bilgisine sahip olan ve pedagoji eğitimi de almış olan eğitmenlerce verilmesi; bunun için de bu kişilerin resmi olarak atanması gerekmektedir. MEB kadrolarında atanacak uzman eğitmen olmaması durumunda UNESCO vb. kurumlarca da eğitmen tahsis edile-

bilir, ancak bu durumda eğitimin sürekliliği ve verimliliği için tatmin edici bir maaş karşılığında ve resmi olarak eğitmen tahsis edilmelidir.

- Mültecilerin teorik bilgiye sahip olmaları sağlanırken, psikolojik destek de alabilmeleri oldukça önemlidir. Okullarda -özellikle sadece Suriye müfredatıyla eğitim verilmeye başlanmış geçici eğitim merkezlerinde- rehberlik ve danışmanlık eğitiminin verilmesi, bunun için de alanında uzman rehberlik öğretmenlerinin resmi olarak atanması ve Arapça, Kürtçe bilen tercüman öğretmenlerin de bu kişilerle birlikte çalışmak üzere resmi olarak görevlendirilmelerinin sağlanması gerekmektedir.

- Yeni kurulan geçici eğitim merkezlerinin mevcut okullardan ayrı olmasının ya da mevcut okullarda ama ayrı sınıflarda olmasının yaratacağı “dışlanmışlık”, “ötekileştirme” “ayrımcılık” gibi sonuçlarının önünün kesilebilmesi için ülkenin vatandaşı olan diğer öğrencilerde ve eğitmenlerde farkındalık yaratılması uzun vadede önemlidir. Bunun için İnsan Onuru, İnsan Olma, Ayrımcılık, Irkçılık, Yabancı Düşmanlığı vs konularda eğitim, seminer vb. verilmesi; ülkenin mevcut ders programlarının yeniden nesnel bir bakış açısıyla gözden geçirilmesi; Arap ve Kürt mültecilerin onurunu zedeleyecek, kırılanlıklarını artıracak tarihsel, bölgesel, etnik vb. ifadelerin bertaraf edilmesi; mülteci olmayanlar için de alanında uzmanların katkısıyla yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

- “Mültecilerle nasıl birlikte yaşayabiliriz?” sorusuna sosyal medya, görsel basın ve TV kanalları aracılığıyla ve kamu spotlarını kullanarak “ayrıştırıcı” olmayan bir dil yaratılarak cevap verilmelidir. Bu yapılırken, yine aynı kanallar aracılığıyla, mültecilerin yasal haklarının neler olduğu konusunda da bilgilendirme yapılabilir.

- Üniversite mezunlarının diplomalarına YÖK tarafından yeniden denklik verilmesi, böylelikle lisansüstü eğitimlerine devam edebilme olanağının sağlanması gerekmektedir. Bu sayede çalışma olanağının da yolunun açılacaktır. Aynı denkliğin Türkiye’de temel düzeyde eğitim alanların diplomalarına da verilmesi, böylelikle yalnızca Türkiye’de kaldıkları sürede değil, Suriye’ye dönmeleri halinde de geçerliliğini yitirmeyecek bir belgeye, çifte diplomaya sahip olmaları sağlanabilir.

- Sınav sisteminin -ALES, YGS vb.- Suriyeli öğrenciler için uygun olmadığı görülerek, öğrencilerin mağduriyetlerinin giderilecek biçimde ilgili kuruluşlarca yeniden düzenlenmesi, üniversiteye giriş için kontenjan ayrılarak sorunun resmi olarak çözülmesi toplumsal alandaki bakışın değiştirilebilmesine de katkıda bulunacaktır. Bununla birlikte öğrencilerin ikamet, harç sorunu ve borçlandırma, pasaport süresinin bitimi, turist vizesinin uzatılması, yurtlarda konaklayabilme vb. sorunların YÖK ve MEB gibi resmi kanallar aracılığıyla çözülmesi gerekmektedir.

- Mülteci öğrencilerin karşılaştıkları ekonomik sıkıntılar da giderilmelidir. Yürütülen ya da yürütülecek olan proje çalışmalarına üniversitede okuyan ya da yüksek lisans yapan öğrencileri de dâhil ederek ekonomik destek sağlanması teşvik edici olacaktır. Lise düzeyinde olup da çalışarak aile bütçesine katkıda bulunması gereken gençlerin açık liselere kabulünde yasal düzenleme ve teşviklerinin yapılması, öğrencilerin harçtan muaf olmalarının resmi olarak ilgili kurumlarca sağlanması, burs desteğinin artırılması ve bu yapılırken de yapılan burs desteğinin deşifresinin Suriyeli öğrencilerde yarattığı psikolojik sıkıntıların göz ardı edilmemesi ve toplumda oluşan “bizim olanı alıyorlar” algısının giderilmesi için kamuoyunun bilgilendirilmesi oldukça önemlidir.

- Resmi kaydı olmayan, ikametli belirli olmayan, evinden çıkmamış ya da çıkamamış durumda olan çocuklara ulaşılması, onların da gündelik yaşama ve eğitim yaşamına dâhil edilebilmesi oldukça önemlidir. Bu dâhil etme sürecinde çocuğun oyuna erişim hakkının da göz önünde tutulması teorik bilgiyi aktarmak kadar önceliklidir. Mülteci çocukların mevcut okulöncesi eğitim sürecine dâhil edilmeleri gerekmektedir. Ancak, bu dâhil etme sürecinin ötekileştirmeden, “ayrımcılık”, “ırkçılık” yapmadan olması gerekir. Bunun için de bu hassasiyeti gösterecek duyarlılıkta ve teknik donanımına sahip eğitimciler tahsis etmeli, devlet mekanizmalarını yönlendirmeli, ulusal ve uluslararası kurumlardan da destek alarak projeler hazırlanmalıdır (UNICEF, Gündem Çocuk, Çağdaş Drama Derneği, Dünya Oyun Derneği (IPA), Oyun Hareketi (Bursa) vb. dernekler, STK’lar, Eğitim Sen gibi sendikalar). Farklı uzmanlık alanlarından ve

duyarlılığa sahip olan eğitimcilerin bir araya gelerek çalıştay gibi etkinliklerin düzenlenmesi önemlidir.

- Daha özel grupların eğitim sorunlarının çözümü de önemli sorunlar arasındadır. Engelli, özel eğitime ihtiyaç duyanların da devletin özel eğitim kurumlarına yasal yollarla dahil olabilmeleri, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'ne yönlendirilmeleri ve yasal düzenlemeler yapılarak rehabilitasyon merkezlerinden de faydalanmalarının sağlanması; suça yönelmiş, cezaevinde bulunan çocuklara ilişkin veri toplanması ve eğitimleri, rehabiliteleri için çözüm yolları üretilmesi; Suriyeli mültecilerin ülkelerine geri dönmesi halinde yaşanabilecek sıkıntıların giderilmesinde özel eğitim konuları da hesaba katılmalıdır –örneğin mayınlı ve riskli bölge olmasından dolayı karışılacakları problemi giderebilmek için mayın-risk eğitimi verilmesi gibi-.

Herkesin bir gün mülteci olabileceği ve *herkesin* insan onurunu korumanın insan olarak *herkesin ödevi* olduğu yeniden hatırlanarak, “mülteciler”in yaşadıkları sorunların çözülmesi için gerekli yasal düzenlemelerin bir an önce yapılması ve toplumsal yaşamda karşılaşıla ötekileştirici, ayrımcı ve önyargılı yaklaşımların ortadan kaldırılması için ülke yurttaşlarının da eğitilmesi gerekmektedir.

Kadın Atölyesi Sonuç Bildirgesi

Atölye çalışma grubu, 6 Suriyeli, bir İranlı, 11 Türkiyeli kadınla, mülteci kadınların sağlık, sosyal hayat, eğitim, çalışma, güvenlik vb gibi sorunlarını gündeme alarak toplandı. Atölyede kadınların ortak talebiyle, Suriyeli kadınların yaşadıkları sorunları kendilerinin dile getirmeleri önerildi ve onların hikayelerine yer vererek kadınların göç, savaş ve kadın hikayelerinde öne çıkan sorunlar ve bu sorunların çözümü üzerine konuşuldu.

Tespit edilen sorunlar

1. Ayrımcılık ve ötekileştirme sorunu

Aile bireylerinden herhangi birinin (baba, abi, kardeş vb) mülteci olmak nedeniyle yaşadığı her türlü sorun, kadınların hayatını doğrudan etkilemektedir ve bu sorunlar, onların kendilerini çok daha güvensiz bir ortamda hissetmelerine neden olmaktadır. Dolayısıyla mülteci kadınların ifade ettikleri ilk sorun, mülteci olmakla ilgilidir. Kadın mülteciler, *Mültecilik* teriminin Türkiye toplumunda olumsuz ve aşağılayıcı bir içerikle kullanılıyor olmasından muzdariptirler. Bu durum, bütün mültecilerin, özel olarak da kadın mültecilerin, yabancı bir ülkede olmakla ilgili kaygı ve korkularını arttırmaktadır. Dolayısıyla tespit edilen ilk sorun, **ayrımcılık ve ötekileştirilmedir**.

2. Çalışma alanı ile ilgili sorunlar

Suriyeli kadınların dile getirdikleri ikinci önemli sorun, çalışma hayatıyla ilgilidir. Bu konuda, meslek sahibi kadınların, çok daha özel olarak yaşadıkları sorun, uzmanlık alanlarında iş bulamamak olsa da mesleki bir eğitim almış olan kadınlarla almamış olan kadınların yaşadıkları sorunlar aslında ortaklaşmaktadır: İş bulamama, gerek iş ararken gerekse bir işe girdiklerinde mobbing ve tacize uğrama, iş bulduklarında da emek sömürüsüne maruz kalma ve ücretlerini alamama.

a-Mobbing (Psikolojik şiddet) ve Taciz: Aslında bu, genel olarak dünyada özel olarak da aynı geleneksel kültür ekseninde bulunan toplumlarda

kadınların yaşadıkları ve mücadele ettikleri en önemli kadın sorunudur. Özel olarak mülteci kadınlar söz konusu olduğunda, onların yaşadıkları ve çözmeye çalıştıkları sorunlar katlanarak büyümektedir. Zira yabancı bir ülkede, yabancı bir hukuk sistemi içerisinde, bir sosyal dayanışma ağı olmaksızın işsiz, güvencesiz ve kadın olmak, daha büyük bir dezavantaja dönüşmektedir. Özellikle de ötekileştirildiğiniz bir toplumda mülteci bir kadınsanız daha özel bir aşağılamaya maruz kalabiliyorsunuz. Tam da bu nedenle mülteci kadınların koşulları, onların tacize maruz kalma ihtimallerini arttıran olumsuz bir etkene dönüşmektedir.

Suriyeli kadınlar tarafından çokça dile getirilen bu sorun, onlar için hayati önemdedir. Zira mülteci kadınlar, bu sorunla baş edebilecek, maruz kaldıkları mobbing ve tacizlerle mücadele edebilecek kanallardan yoksunlardır. Bu konudaki hakları ile ilgili nereye ve nasıl şikayette bulunabilecekleri ile ilgili bilgi eksikliği de mevcuttur.

b-Emek Sömürüsü: Genel olarak mülteciler ucuz işçi olarak çalıştırılmaktadır. Ancak daha özel olarak aynı işi yapan mülteci bir erkekle mülteci bir kadının aldıkları ücretler de farklılaşmaktadır. Dolayısıyla genel olarak bir mülteci emek sömürüsüne özel olarak da kadın mülteci emek sömürüsüne dikkat çekilmiştir. Kısa süreli işlerde, insani olmayan koşullarda çalıştırılıp zaman zaman ücretlerini bile alamamaktadırlar. Çalışma izninin ve bu konuyla ilgili hukuksal bir çerçevenin olmayışı mültecilerin ve mülteci kadınların emek sömürüsüne maruz kalmalarına neden olmaktadır. İşverenler, kadın mültecilerin bu sosyal-hukuksal güvencesizliğini kendi istek ve menfaatleri doğrultusunda sınırsızca kullanmaktadırlar. Çalışan mülteci kadınlar açısından bu durum, her an işten çıkarılma tehdidi anlamına gelmektedir. Kadınlar bu tehdidin beraberinde getirdiği mobbing ve tacizlerle nasıl mücadele edecekleri konusunda kendilerini çaresiz hissetmektedirler.

3. Barınma Sorunları:

Bu konuda öncelikle belirtilen sorun, ev kiralamak için Türkiyeli birinden referans getirmelerinin istenmesidir. Bu koşul şu üç yolla yerine getirilebilmektedir: 1- Türkiyeli arkadaşları onlar için referans olabiliyor. Bunun

için en az bir yıl Türkiye’de yaşamış ve arkadaş edinmiş olmak gerektiğinden en az bu referans kullanıyor. 2- Para karşılığı herhangi bir Türkiyelinin referans olması sağlanıyor. En fazla kullanılan referans yolu budur. 3- İş verenleri referans olabiliyor. İşverenlerin referans olması durumunda, bu çoğunlukla iş verenin mobbing ve tacizini arttıran bir baskı unsuru haline dönüşüyor.

Savaş koşulları nedeniyle erkek üyelerini kaybetmiş ve yalnızca kadınlardan oluşan ailelerin ev kiralama ile ilgili yaşadığı ilave bir sorun olarak, ev sahiplerinin uygunsuz tekliflerine maruz kalmaları belirtilmiştir. Bu konuda da yaşadıkları taciz ve hak ihlallerini sineye çekmek zorunda kalmanın sıkıntısını ve çaresizliğini yaşamaktadırlar.

Mültecilerin barınma ile ilgili olarak yaşadıkları bir diğer sorun ise ailedeki çocuk sayısının fazla olması nedeniyle ev kiralamalarında bir takım engellemelerle karşılaşmalarıdır. Ev sahipleri, çocukların gürültü yapacakları, eve zarar verecekleri vb. gerekçelerle evlerini kiralama konusunda çok ciddi sıkıntılar yaratmaktadırlar.

4. Sosyal Yaşamda Karşılaşılan Sorunlar

Bu konuyla ilgili iki sorun kümesi belirtilmiştir:

a) Türkiye toplumu ile ilgili olarak yaşadıkları sorunlar

Kendisiyle çevrelendikleri Türkiyeli toplum tarafından, kendilerini iyi hissetmelerini sağlayan bir görünüm ve ruh halinin yadırganması ve aşılınması en çok ifade edilen sorundur. Mülteci olmanın adeta her türlü keyif, eğlence, sosyal hayattan yoksun olmak; kötü, bakımsız, keyifsiz olmak, kötü giyinmek, kelimenin en genel ve en kötü anlamında muhtaç olmak anlamına gelmesi en çok şikayet edilen durumdur. Anlaşılan odur ki, mülteci kadınlar yaşadıkları savaş, kayıplar ve göçlerin kendilerinden alıp götürmesine izin vermek istemedikleri insanlık ve kadınlık hallerinden dolayı suçlamalara maruz bırakılmaktadırlar. Hayatlarının gündelik rutinlerinde devam etmesine izin verilmemesinden, normalleşememekten yakınmaktadırlar. Gündelik hayatları ve fiziksel görünümleri ile ilgi sorunların yanı sıra aile planlamaları ile ilgili de eleştirilere maruz kalmaktadırlar. Yabancı bir ülkede çocuk doğurmaları dahi kınama ve suçlamay-

la karşılanmaktadır. Bu durum kadınların sağlık hakkına erişimini kısıtlamaktadır.

b) Kendi toplumları ile ilgili yaşadıkları sorunlar

Aileleri özellikle genç kadınları koruma amaçlı özgürlüklerini kısıtlayarak onlar üzerindeki baskıyı artırmaktadırlar. Bu durum aile içi erken evliliklere de neden olmaktadır. Genel olarak erken evlilikler bazı sorunların çözümü olarak kullanılmaktadır.

5. Sağlık Sorunları

Mülteci kadınların özel olarak yaşadığı sağlık hakkına erişimle ilgili sorunlardan bahsedilmiştir. Dil bilmemenin yanında başörtülü olmalarının da kendilerine bazı sorunlar yaşattığını ifade etmişlerdir. Mülteci kadınların jinekolojik rahatsızlıkları ile ilgili doktora gitmemeyi tercih ettikleri belirtilmiş, bu konuda özel olarak kültürel farkın altı çizilerek, Suriye’de iken yalnızca kadın jinekologlara gittiklerini belirtmişlerdir. Türkiye’de ise bir kadın doktoru seçebilecekleri bilgisine sahip olmadıkları için doktora gitmemeyi tercih etmektedirler.

Ailelere sağlıklı bir doğumdan sonra pek çok bebeğin öldüğü bilgisinin verildiği ve bunun çok yaygın olduğu ifade edilmiştir. Sorunun ne olduğu bilinmemekle birlikte kadınların hamileliklerini zor ve kötü koşullarda yaşamalarının bir sonucu olarak bebek ölümlerinde artış olduğu zannedilmektedir. Kötü muamele nedeniyle kadınların doktora gitmemeyi tercih etmesinin de bebek ölümlerinde etkisi olduğu düşünülmektedir.

Bir başka sorun olarak da aslında ücretsiz tercüme hizmeti olmasına rağmen tercümanların yaptıkları iş karşılığında para talep etmeleri ifade edilmiştir.

Çözüm önerileri

Ayrımcılık ve ötekileştirmeyeyle mücadele için STK’ların ve derneğimizin katılacağı bir mülteci kadın dayanışma ağı kurulması mülteci kadınların kendilerini sosyal dayanışma ağı içerisinde daha güvende hissetmelerine neden olacaktır. Ayrıca derneğimiz kadınları tarafından İzmir’e yerleşmiş

mülteci kadınlarla bir hemşerilik ve komşuluk ilişkisinin geliştirilmesi amacıyla “**bir kadın bir hikaye**” buluşmaları düzenlenmesi, derneğimizin, mülteci kadınların yaşadığı sorunlara vakıf olup bu sorunların çözümü konusunda etkin rol oynamasını mümkün kılacaktır.

Çalışma yaşamında maruz kaldıkları mobbing, tacizler ve işini kaybetme korkusuna karşı hukuksal olarak sahip oldukları haklar konusunda kendi dillerinde bilgilendirilmeleri, bu amaçla bir bilgilendirme broşürü hazırlanması, mülteci kadınların çalışma hayatında yaşadıkları sorunlarla baş etmeleri konusunda onlara yardımcı olacaktır.

Sağlık sorunları konusunda da hem ev ev dolaşarak bilgilendirme yapılması hem de bir broşür hazırlanması bu konuda yaşanan sorunlarla ilgili de kadınların çözüm olanaklarını arttıracaktır. Özel olarak hastanelerde karşılaştıkları kötü muamelenin önüne geçebilmek amacıyla hastanelerde mültecilere ilişkin önyargıları olmayan doktorların listesinin hazırlanması ve daha özel olarak da jinekolojik muayene ile ilgili kadın doktorların listesinin hazırlanması onlar tarafından talep edilmiştir. Böyle bir listenin hazırlanması ve bilgilendirme broşürleri kadınların sağlık hakkına erişimini kolaylaştıracaktır.

Uygulamada işlemeyen yasal prosedürler için şikayet mekanizmasının geliştirilmesi ve takibinin yapılması, mülteci kadınların kendilerini daha güvende ve güçlü hissetmelerine vesile olacaktır.

Suriyeli kadın arkadaşlar tüm bu süreçlerde bizimle beraber çalışmaya karar verdiler. Bu sonuç metninin Arapçaya ve Kürtçeye çevrilerek Suriyeli katılımcılarımıza iletilmesi kararlaştırılmıştır.

Kadınlar sınırsızdır!

Nisa bidun hudud!

Jinan sînor tûnneye!

Jin jîyan azadî!

Nisa hayat hurriye!

Kadın yaşam özgürlük!

Hukuk Atölyesi Sonuç Bildirgesi

On beş kişiden oluşan hukuk atölyesinde, mültecilerin hukuk alanında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yolları tartışılarak, aşağıda sunulan çalışma raporu hazırlanmıştır.

Atölyedeki tartışmalar, ‘Türkiye’de yaşayan mültecilerle ilgili mevcut yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin uygulanması sırasında karşılaşılan sorunlar’ başlıkları altında tartışmaya açılmıştır. Özellikle bu alanda düzenlenen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Geçici Koruma Yönetmeliği üzerinde durularak, pratikte karşılaşılan sorunlar, bu iki yasa metninin eleştirisi üzerinden yapılmıştır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çıkarılmadan önce ülkemizde iltica hukukuna dair esaslı bir düzenleme bulunmamaktaydı. Söz konusu kanunun çıkarılması ile birlikte, o tarihe kadar yönetmelik ve genelgelerle yönetilmeye çalışılan iltica sistemi, tek yasa metni ile yönetilmeye başlandı. Yasanın çıkmasından önceki süreçte mültecilerle ilgili işlemler Emniyet Genel Müdürlüğü ve Yabancılar Şube Müdürlükleri bünyesindeki kolluk kuvvetleri eliyle yürütülmekteydi. Mevcut sorunları gidermek ve “sivilleşmek” iddiasıyla hazırlanan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) Nisan 2013’te kabul edildi ve bu kapsamda 2013 yılında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kuruldu. 2014 yılında YUKK tamamen yürürlüğe girdi ve bu alandaki yasal boşluk doldurulmuş oldu.

Birçok bakımdan mülteci hakları ile ilgili olumlu düzenlemeler içeren YUKK’a rağmen, yasa uygulayıcılarının ciddi anlamda eksikliklerin bulunması ve yine uygulayıcıların mültecilerin kanundan doğan haklarını talep etmesi noktasında kimi zaman direnmeleri sebebiyle mülteciler, halen birçok sıkıntı yaşamaya devam etmektedir. “Sivilleşme” iddiasıyla söz konusu kanun kapsamında kurulan Göç İdare Merkezleri’nde çalışanların bu alanda eğitilmiş, yetkin personelden oluşmamaktadır. Karakollarda daha önce mültecilerle ilgili birimlerde görevlendirilen polis memurlarının kadroları buraya kaydırılarak personel açığının kapatılması uygulamasına gidilmiş; bu da zaten sıkıntılı olan bir alanda sorunun çö-

zümü yerine, mültecilerin mağduriyetlerini arttıran pratiklerin doğmasına neden olmuştur. Söz konusu personelin eskiden beri süregelen güvenlikçi reflekslerinin çoğu olayda devreye girmesi, mültecilerin hak arama süreçlerinde birçok hukuk dışı uygulama ile karşı karşıya kalmalarına neden olmuştur.

Suriye'deki savaşa bağlı olarak Nisan 2011 tarihi itibarıyla kitlesel bir şekilde Türkiye'ye gelen Suriyeli mültecilerin hukuki durumlarını düzenlemek amacıyla 2014 yılında YUKK 91. Maddesine dayanılarak "Geçici Koruma Yönetmeliği" çıkartılmıştır. Böylece geçici koruma Türkiye'de ilk kez yasal bir çerçeveye alınmıştır.

Yukarıda sözü edilen yasa metinleri çerçevesinde sürdürülen atölye çalışmalarımız esnasında tartıştığımız hukuki sorunlara ilişkin tespitlerimiz ve bu sorunların çözümü için önerilerimiz aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır:

1) Atölye katılımcıları olarak mültecilerle ilgili yasa metnindeki "statü" sorununu, hayati ve birincil olarak çözülmesi gereken temel sorun olarak görüyoruz. 1951 Cenevre Konvansiyonu'na taraf olan ülkeler, "ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri sebebiyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için ülkesini terk etmek zorunda kalan" kişilere mülteci statüsü verilmesini kabul etmektedir. Mülteci statüsünün kazanılması için bu 5 sebepten en az birinin gerçekleşmiş olması, kişinin zulme uğrayacağından korkması, bu korkunun haklı olması ve ülkesi dışında bulunması gereklidir.

Türkiye, 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi'ne "coğrafi sınırlama" koyarak, Avrupa Konseyi'ne üye olan ülkeler dışındaki ülkelere gelerek Türkiye'ye sığınanları "mülteci" olarak tanımamaktadır. Bu kapsamdaki kişilere Türkiye sadece, "geçici sığınma" ve "geçici ikamet izni" vermektedir. Türkiye'nin uyguladığı bu coğrafi sınırlama Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda da aynen korunmaya devam etmektedir. YUKK kapsamında, ülkesini terk ederek Türkiye'ye gelen yabancılara sağlanan dört çeşit uluslararası koruma statüsü bulunmaktadır. Bunlar: "Mülteci statüsü, sığınmacı statüsü, ikin-

cil koruma statüsü ve geçici koruma statüsüdür.” Bu statülerden ilk üçü bireysel, son statü ise kitlesel olarak ele alınmaktadır. Türkiye’ye Nisan 2011’den sonra gelen Suriyeliler kanun tarafından (ister bireysel, isterse kitlesel olarak ülkeye giriş yapmış olsunlar) ilk üç statüden yararlandırılmamakta, dördüncü statü olan Geçici Koruma Statüsüne tabi kılınmaktadırlar. Çünkü Türkiye, Avrupa dışından gelen mültecilerin bireysel başvurularını iltica sistemi içinde kabul etse ve hatta haklı bulsa dahi, o kişileri mülteci olarak tanımamaktadır. Türkiye’ye Avrupa dışından kitlesel giriş yapan mülteciler için de aynı durum söz konusudur. Buradaki tek kriter, Avrupa Konseyi ülkelerinden gelinip gelinmediğidir.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile her ne kadar gerekli yasal alt yapının sağlandığı iddia edilse de mültecilik statüsü oluşturulmadan geçici koruma yöntemleriyle yaratılan ‘*statüsüzlük*’ hali mevcut sıkıntıların çözümünde yetersiz kalmaktadır. YUKK’da düzenlenen ve “şartlı mülteci” olarak ifade edilen statü, mültecilere sadece geçici sığınma ve ikamet olanağı tanımaktadır. ***Biz, “Şartlı mülteci”, ikincil koruma”, “geçici koruma” gibi sınıflandırmaları toptan reddediyoruz ve bu konudaki sınırlamaların derhal kaldırılması gerektiğini düşünüyoruz. Ülkemize, Cenevre Sözleşmesi’nde sayılan sebeplerden hangisi nedeniyle gelmiş olursa olsun, bu koşullar altında gelen bütün yabancılara, ayırım gözetilmeksizin “mülteci” statüsü verilmesini talep ediyoruz.***

2) Bir diğer hayati sorun da Türkiye’de doğan bebeklerin “*vatansız*” kalma tehlikesidir. Vatansızlık, bir kişinin herhangi bir devletin yürürlükteki kanunları nezdinde yurttaş olarak kabul edilmemesini ifade etmektedir. Vatansız olan bir kimse, her türlü sosyal hizmetten mahrum kalarak, eğitim ve sağlık gibi temel hizmetlere erişemeden yaşamak zorundadır. Türkiye’de dünyaya gelen Suriyeli bebeklerden on binlercesi ne Suriye ne de Türk vatandaşlığına geçemediklerinden “*vatansız*” kalma tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Suriyeliler, savaş koşulları nedeniyle, kendi ülkelerinden kişisel durumlarına dair resmî belge alamadıkları için evlilikleri Türkiye’deki makamlarca tanınmamakta, bu durum da Türkiye’de doğan ve doğacak olan çocukların vatansız kalmasına neden olmaktadır.

5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu’nda, Türk vatandaşlığının asli yoldan kazanılması hususunda kan esası kabul edilmiştir. Bu nedenle Türkiye’de doğan Suriyeli çocuklar ana ve babalarından dolayı Türk vatandaşı olamamaktadırlar. Doğan çocuk ancak ana ve babası vatansız ise vatandaşlık kazanabilmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde yer alan, “Herkesin bir vatandaşlığa sahip olma hakkı vardır ve hiç kimse keyfi olarak vatandaşlığından veya vatandaşlığını değiştirme hakkından mahrum edilemez” ilkesi gereğince sayıları yaklaşık olarak 200 bin civarında olduğu tahmin edilen Türkiye’de doğan mülteci çocukların güvenli ve sosyal güvenceli bir hayata kavuşabilmelerinin önkoşulu olan “vatansızlık” sorununa derhal son verilmesi gerekmektedir. Bunun için toprak esası uygulaması hayata geçirilerek, Türkiye’de doğan bütün mülteci çocuklara, hiçbir ayrımcı tutum gösterilmeden, bu konudaki bürokratik engeller kaldırılarak, sadece beyana bağlı olarak, vatandaşlık hakkı verilmelidir.

3) Mültecilerle ilgili bir diğer sorun, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çıkartılan Geçici Koruma Yönetmeliği’nde mülteciler aleyhine ciddi belirsizlikler içeren soyut düzenlemelerin yasa uygulayıcıların keyfi tutumlarının önünü açmasıdır. Yönetmeliğin “*Geçici Koruma Kapsamına Alınmayacak Yabancılar*” başlığı altında düzenlenen 8. Maddesi, koruma kapsamına alınmayacak yabancıları geniş bir yelpazede ele almıştır. Örneğin, 8. Maddenin b fıkrasında “*Türkiye dışında hangi saikle olursa olsun zalimce eylemler yaptığını düşündürecek nedenleri bulunanlar*” ile yine aynı maddenin (e) fıkrasında yer alan “... Ciddi bir suçtan mahkum olarak topluma karşı tehdit oluşturabileceği değerlendirilenler...” gibi düzenlemelere rastlanmaktadır. Buradaki “düşündürecek, oluşturulabileceği değerlendirilenler” gibi ifadeler soyut ve subjektif nitelikteki ifadelerdir.

Yine aynı yönetmeliğin ‘*Geçici Koruma Uygulamasının Sona Ermesi*’ başlıklı 11. Maddesinde, İçişleri Bakanlığı’nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla herhangi bir yargılama yapılmaksızın ve geri dönüşü olmayan hak kaybına neden olacak şekilde, mülteciler hakkında verilecek

geçici korumanın kaldırılabilceği düzenlenmiştir. Bu ve benzeri düzenlemeler ile değerlendirme ve uygulama tamamen idarenin takdirine bırakılmış, uygulayıcının siyasi tercihleri doğrultusunda keyfi bir tutum almasının önü açılmıştır.

4) Atölye çalışmamız sırasında mevcut uygulamadan kaynaklı olarak mültecilerin adli yardım mekanizmasına ulaşamadığı ve hatta böyle bir hakka sahip olduklarını dahi bilmedikleri tespit edilmiştir. Mültecilerin adli yardım mekanizmasından yararlanmaları için Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda, Avukatlık Kanunu’na atıfta bulunulmuş olmasına rağmen, bu hizmetlerin sunulması baroların inisiyatifine bırakılmıştır. Adli yardım sağlanması aşamasında az sayıdaki baro, mültecilerin idari yargı kapsamındaki başvuruları için adli yardıma başvuru şartlarından biri olan fakirlik belgesinin sunulması zorunluluğunu ortadan kaldırmıştır. Mültecilerle ilgili sıkıntıların giderilmesi için adli yardım bürolarının daha işler hale getirilerek, adli yardımdan yararlanmak için hiçbir belge sunulmasına ihtiyaç duyulmadan sadece bu konudaki ilgilinin talebi ya da yapılan bir ihbar, adli yardım mekanizmasının harekete geçirilmesi için yeterli sayılmalıdır.

5) Geri Gönderme Merkezlerinde (GGM) insanlık onuruna aykırı koşullarda tutulan mültecilerin yaşadıkları hak ihlallerinin boyutu, bu konuya ayrı bir başlık açmayı zorunlu kılmaktadır. YUKK’un 59. Maddesinde geri gönderme merkezlerinde sunulacak hizmetler arasında “*Yabancıya; yakınlarına, notere, yasal temsilciye ve avukata erişme ve bunlarla görüşme yapabilme, ayrıca telefon hizmetlerine erişme imkânı sağlanır*” hükmüne yer verilmektedir. Ancak uygulamada bu merkezlerde kalan mültecilere tam anlamıyla tecrit uygulanmakta ve yasada sayılan bu haklara ulaşmaları yasa uygulayıcıları tarafından engellenmektedir.

Ulusal ve uluslararası bazı sivil toplum örgütlerinin Aşkale Geri Gönderme Merkezinde yaptıkları incele sonrasında hazırladıkları raporda yer alan veriler bu alandaki hak ihlallerinin boyutunu göstermesi açısından çarpıcı tespitler içermektedir. Söz konusu raporda, “*bu merkezlerde yerleştirilen kişilerin zorla tutuldukları, bazı mülteci ve sığınmacıların gün-*

lerce kelepçelendiği, darp edildiği ve Türkçe bilmemelerine rağmen Türkçe bir takım kağıtların zorla imzalatıldığına tespit edildiği” belirtilmiştir. Yine aynı raporda, “GGM’de idari gözetimdeki bu kişilerin cep telefonu veya ankesörlü telefon kullanmalarına izin verilmemekte, yakınları, avukat veya noterle görüşmeleri engellenmekte, avukatların gözetimdeki kişilerin/müvekkillerinin dosyasına erişimi de mümkün olamamakta, yasal itiraz ve dava yollarını kullanamamaktadırlar. Haklarında herhangi bir soruşturma ve/veya kovuşturma olmadan “terör şüphelisi” oldukları gerekçesiyle alıkonulanlar adeta tecrit edilmekte, kanuni hakları ihlal edilmektedir” tespitlerinde bulunulmuştur.

Geri Gönderme merkezlerindeki bu ve benzeri insanlık dışı uygulamalara derhal son verilerek, idari gözetimde tutulan kişilerin avukat, noter ve yakınları ile görüşmelerine izin verilmeli ve telefon hizmetine erişim imkânı sağlanmalıdır. Gözetimdeki kişilerin temel hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmeli, haklarındaki idari gözetim ve diğer kararların gerekçeleri, itiraz süre ve yöntemleri hakkında kendi dillerinde bilgi verilmelidir. Baroların adli yardım büroları ile irtibatları sağlanarak, itiraz mekanizmalarına etkin erişimleri önündeki engellemeler ortadan kaldırılmalıdır. Bu merkezlerdeki hak ihlallerinin önüne geçilmesinde, adli yardım bürolarının işlerlik kazanması hayati önem taşımaktadır. Ayrıca merkezlerin sivil toplum örgütleri ile meslek örgütlerinin denetimine açılması önündeki tüm idari ve yasal engellerin ortadan kaldırılması sağlanmalıdır.

6) Mültecilerin mağdur konumunda oldukları durumlarda hak arama özgürlüklerini kullanamadıkları gözlemlenmektedir. Özellikle işkenceye, tecavüze, kötü muameleye, işten çıkarmaya, iş kazasına ve benzeri hak ihlallerine maruz kalan mülteciler, hukuki mekanizmaları harekete geçirecek başvuruları yapmaktan kaçınmaktadırlar. Mağdur durumdaki mültecilerin sınırdışı edilme korkusuyla kendilerini gizledikleri ve adli makamlara başvuru yapmaktan kaçındıkları gözlemlenmiştir. Bu durum özellikle çocuk ve kadınlara yönelik cinsel istismar ve tecavüz vakalarının cezasız kalmasına neden olmaktadır.

Mültecilere yönelik nefret ve ırkçılık içeren saldırılara karşı hukuki mekanizmaların ciddiyetle işletilerek, bu tür vakalarda cezasızlığın önüne geçecek yaptırımların uygulanması gerekmektedir. Yine bu konuda da mültecilerin baroların adli yardım bürolarına kolaylıkla ulaşabilmelerinin önünü açacak düzenlemeler yapılarak, bu alandaki haklarını içeren, kendi dillerinde hazırlanmış broşürlerin mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde ve geri gönderme merkezlerinde dağıtımı sağlanmalıdır. İşkence ve kötü muameleye maruz kalan mültecilerin adli makamlara hızlı bir şekilde erişimleri sağlanarak, bu haklarını nasıl kullanacakları konusunda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır. Bu alanda hizmet veren kamu personelinin, mültecilerle ilgili mevzuatı bilen, insan hakları alanında bilgi ve deneyime sahip kişilerden seçilmesi sağlanmalıdır.

7) Türkiye’de yaşayan mültecilerin çalışma izni almaları son derece zor şartlara bağlanmıştır. Çalışma izni almaktaki bu zorluklar nedeniyle hayatlarını sürdürebilmek için çalışmak zorunda kalan mülteciler ciddi anlamda emek sömürsüne maruz kalmaktadırlar. Mevcut bürokratik engeller kaldırılarak, mültecilerin, sadece fabrikalarda, atölyelerde değil, hizmet sektöründe de çalışmaları için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Kendi ülkelerinde eğitim almış meslek sahibi olan mülteciler, eğitim düzeylerine bakılmaksızın, kısa süreli, beden gücüne dayalı, zor çalışma koşullarında, düşük ücretle çalışmak zorunda bırakılmaktadırlar. Asgari ücretin altında, sigortasız ve kayıtsız çalıştıkları için iş hukukunun işçilere sağlamış olduğu güvencelerden hiçbirine sahip olamamaktadırlar. Mültecilerin çoğu sigortasız bir şekilde çalıştırıldığı için herhangi bir iş kazası olduğunda tazminat hakkından da yararlanamamaktadırlar.

Suriyelilere çalışma izni verilmesi yönünde 2016 Ocak ayında çıkartılan yönetmelikte, Suriyelilerin, özellikle hayvancılık ve mevsimlik işçilik gibi alanlarda kotasız çalışmaları, söz konusu edilmektedir. Bu da diğer alanların mültecilere kapatılmasına ve düzenleme öncesinde yaşanan sorunların yaşanmaya devam etmesine neden olacaktır. Mültecilerin çalışma koşulları düzenlenirken işveren pirim ve sigorta desteği sağlanmadığı sürece çıkartılan her yasal metin işlevsiz olacaktır. Suriyeli işçileri

"cazip" kılan sigortasız ve düşük ücretlerle istihdam edilmeleridir, kayıtlı istihdamlarını destekleyici önlemler alınmaz ise ülkemizde halen büyük bir sıkıntı olan işsizlik sorunu ile mülteciler, yine kayıtsız çalışmaya mahkum olacaklardır.

Çalışma alanında yapılan düzenlemelerde sadece Suriyeli mültecilerin çalışma hayatına katılmasından söz edilmesi, mülteciler arasında ayrımcılık yaratmakta Suriyeliler dışındaki mülteciler yok sayılmaktadır. Yapılacak düzenlemelere Türkiye’de yaşayan bütün mülteciler dahil edilerek bu ayrımcılığın önüne geçilmelidir.

8) Bir diğer sorun mültecilerin kamu kurumlarında karşılaştıkları gayri insanı ve ayrımcı tutumlar, mültecilerin yasayla güvence altına alınan haklarına ulaşımının geciktirilmesine ve hatta engellenmesine neden olmasıdır. Mültecilerin sağlık, eğitim, sosyal yardım gibi temel hak ve hizmetlere erişebilmesi için yabancı kimlik numarası ve ikamet tezkeresi almaları zorunluluğu bulunmaktadır. Bazı mülteciler dil engeli nedeniyle personel ile iletişim kuramadığı için sahip olduğu hak ve yükümlülüklerden haberdar olamamakta, resmi işlemleri nasıl yapacağını bilmemektedir.

Bu sorunların önüne geçilebilmesi için mültecilerin resmi işlemleri yapmak amacıyla Türk makamlarına yaptıkları başvurular sırasında karşılaştıkları bürokratik engeller kaldırılarak, mümkün olan en kolay yoldan ve en kısa zamanda işlemlerinin tamamlanması sağlanmalı, sözü edilen hizmetler ücretsiz olarak sunulmalıdır. Özellikle mültecilere hizmet vermek amacıyla kurulmuş olan kurumlarda iyi derecede dil bilen, yeterli sayıda personel istihdam edilmelidir. Bu kurumlarda çalışacak personelin alımında, mültecilerin çalıştırılması için belli bir kotanın uygulanması zorunlu tutularak, bu kişilerin mülteciler ile iletişim kurması ve işlemleri yürütmesi sağlanmalıdır. İstihdam sağlanmasının mümkün olamayacağı durumlarda, mültecilerin sahip oldukları hak ve yükümlülükleri, yazılı ve sözlü olarak onlara aktaracak yeterli sayıda tercümanın bulundurulması sağlanmalıdır.

Önerilerimiz

Mültecileri ilgilendiren mevzuat düzenlemelerinin revize edilerek sübjektif ve ayrımcı dilin ortadan kaldırılması, insan hak ve onuru temelinde yeniden düzenlenmesi;

Cenevre Sözleşmesine konulan coğrafi çekincenin kaldırılarak ‘Geçici Koruma Statüsü’nün yerine mültecilik statüsünün kabul edilmesi;

Türkiye’ye girişte pasaport ve geçerli belge olup olmadığına bakılmaksızın, uluslararası koruma ihtiyacı bulunan herkese, mültecilere tanınan imkanların sağlanması;

Türkiye’de doğan mülteci çocuklara, hiçbir ayrımcılık gözetilmeden, vatandaşlık hakkı verilmesi;

Yabancılarla yönelik her türlü ayrımcılığın suç sayılması ve cezalandırılmasına yönelik her türlü mekanizmanın işletilmesi ve yaptırımların arttırılması;

Mültecilerin ikamet tezkeresi ve kimlik numarası alma süreçlerindeki bütün bürokratik engeller kaldırılarak, işlemlerin ücretsiz, hızlı ve kolay bir şekilde tamamlanmasının sağlanması;

Resmi işlemlerin yürütülmesi sürecinde, mültecilerin sahip oldukları hak ve yükümlülükler konusunda kendi anadillerinde yazılı ve sözlü olarak bilgilendirilmesi, ilgili kurumlarda yeterli sayıda dil bilen personelin ve tercümanın istihdam ettirilmesi;

Hak arama özgürlüğü ile avukata ulaşma yolundaki engellerin kaldırılarak avukata doğrudan görevlendirme yapılması yolunun (CMK, Adli Yardım gibi) açılması, bu alanda hizmet veren kamu kurumlarının Barolarla işbirliği içinde çalışılması, başvuru aşamasındaki bürokratik engellerin kaldırılarak başvuru yollarının sadeleştirilerek kolaylaştırılması;

Geri gönderme merkezlerindeki insanlık dışı, insan hak ve özgürlüklerine aykırı her türlü uygulamaya derhal son verilerek, merkezlerin sivil toplum örgütlerinin denetimine açılması önündeki tüm idari ve yasal engellerin ortadan kaldırılması;

İşkence ve kötü muameleye maruz kalan mültecilerin adli makamlara hızlı bir şekilde erişimleri sağlanarak, bu haklarını nasıl kullanacakları konusunda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır. Bu alanda hizmet veren kamu personelinin, mültecilerle ilgili mevzuatı bilen, insan hakları alanında bilgi ve deneyime sahip kişilerden seçilmesinin sağlanması;

Mültecilerin asgari ücretin altında, kayıt dışı ve güvencesiz çalışmalarının önüne geçilecek yasal düzenlemelerin ve yaptırımların hayata geçirilmesi, çalışma yaşamlarının hukuki güvence altına alınması, çalışma koşulları düzenlenirken işveren pirim ve sigorta desteği sağlanması;

Özellikle AFAD-Göç İdaresi–Emniyet üçgeni arasında yetki karmaşası içerisinde muhatapsız bırakılan mültecilerin hak arama faaliyetlerine ulaşmalarının kolaylaştırılması;

Mültecilerin tüm hukuki haklarını içeren broşürlerin kendi anadillerinde hazırlanması ve saha çalışması yapan her türlü kurum ve kuruluşla işbirliği sağlanarak broşürlerin mültecilere ulaştırılması;

Mültecilerin şehirlerarası dolaşımı önündeki engeller kaldırılarak, en temel insan haklarından biri olan seyahat hakkı önündeki tüm engellemelerin kaldırılması.

Çalışma Yaşamı ve Ekonomi Atölyesi Sonuç Bildirgesi

Suriye’de Mart 2011 itibarıyla başlayan çatışmalı ortam/iç ve dış savaş sonucu yerleşik halkların büyük çoğunluğu göç etme ve mülteci olma arasında bir seçim yapmak zorunda kalmışlardır. Her ne kadar gittikleri ülkelerde mülteci statüsünü elde etme konusunda belirsizlikler olsa da, hayatlarını devam ettirmek için Suriyeli halklar bu politik zorluklara göğüs gererek bir bilinmezliğe adım atmışlardır. İltica ya da mültecilik süreci, hayatta kalma amacıyla zorunlu göçün sonucu olarak, göç edilen ülkeler ile kalıcı kurumsal bir bağ kurma ihtimali barındırmaktadır. Mülteciler iltica sürecinin sonunda savaş koşullarının yarattığı travmaları bir nebze olsun aşma ümidi taşımaktadırlar. Çünkü uluslararası kurumlar tarafından düzenlenen anlaşmalar ve bu anlaşmalara taraf olan egemen devletler, özellikle savaş durumunda can kayıplarının yaşanmaması için ve iltica edenlerin güvenlik ve en temel insani ihtiyaçlarını karşılama adına taahhütler vermektedirler.

Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin çalışma yaşamına katılmaları ve çalışma yaşamındaki var oluşları en önemli sorunlardan birisidir. Türkiye Ekim 2014’te çıkardığı “Geçici Koruma Yönetmeliği” ve Ocak 2016’da çıkan “Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik” ile Suriyelilerin çalışma izinlerini düzenleyerek mültecilere geçici koruma kimliğinin alınmasından 6 ay sonra çalışma izni alma hakkı tanımıştır. Düzenleme işyerlerinde çalışanların en fazla %10’unun yabancıardan oluşabileceğini fakat bu kotanın mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde esnetilebileceği ifade etmektedir. Düzenlemeye göre Suriyelilerin çalışmalarına ilişkin sektörel ve coğrafi sınırlılıklar bulun-

maktadır. Bu tarz emek kısıtlamalarının kabul edilemeyeceği açıktır. Yine genelgeye göre mülteciler izinli olarak asgari ücretin altında çalıştırılmamaktadır. Genelge bu alanda düzenleme yapılması açısından olumlu olarak değerlendirilebilir. Fakat Türkiye’de genel anlamda kayıt dışılık ve düşük ücretle çalışma yaygın olduğundan bu düzenleme tek başına mültecilerin emek sömürüsünün önüne geçmekten uzaktır.

Bir yandan kayıt dışı istihdamın en yüksek olduğu alan olan tarım sektöründe valiliklere yetki verilerek asgari istihdam oranının artırılabilmesinin düzenlenmesi diğer yandan ise çalışma izninin her ilde ve her sektörde verilmeyecek olması genelgenin mülteci emeğinin kullanılacağı sektör ve bölgelere ilişkin niyetini açık etmektedir. Böylelikle genelge çerçevesinde ucuz işgücü gerektiren sektör ve bölgelerde rahatlıkla mülteci emeği kullanılabilir.

Son dönemde Türkiye’nin Suriyelilere dönük uygulamış olduğu politikalarda geçici alının yerini kalıcı hale bıraktığı izlenimi elde edilirken, artık bu gerçeklik resmi makamlarca da dile getirilirken, çalışma izni meselesinin hala geçici genelgeler üzerinden düzenlenmesi yanlıştır. Yine genelgede geçici koruma sağlayan yabancı işçilerin hakları açıklıkla yer almamaktadır. İşçilerin örgütlenmesi, özlük hakları ve emeklilik olanaklarının ne olacağına yönelik planlama yapılmamıştır. Güvence vermekten uzak olan bu genelge güvensiz geçişlerin önüne geçmekte yetersiz kalacaktır.

Türkiye’de Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün son verilerine göre iki milyon yedi yüz bini Suriyeli olmak üzere üç milyona yakın geçici koruma ve uluslararası koruma statüsüne sahip kayıtlı insan bulunmaktadır. Bu insanlar canlarını kurtarma pahasına yerlerini yurtlarını terk ederek Türkiye’ye gelmişlerdir. En temel insani ihtiyaçlarını dahi karşılamaktan mahrum olan bu insanlar Türkiye’nin politik tavrı nedeniyle mülteci statüsü alamadıkları için “geçici koruma sağlanan yabancılar” gibi muğlak tanımlamalarla iş hayatının en enformel sektörlerinde, en güvensiz şartlarda çalışmayı kabul etmek zorunda kalmaktadırlar.

İzmir mülteci emeği sömürüsünün en yoğun yaşandığı kentlerden biridir. Suriyeli mülteciler kent merkezinde patronlar/işverenler, kırsalda ise dayıbaşları tarafından kayıtdışılığın yaygın olduğu emek yoğun ve aynı zamanda işçi örgütlülüğünün sıfıra yakın olduğu sektörlerde çalıştırılıyorlar. Bornova Doğanlar civarında yaşayan Suriyeliler Işıkkent Ayakkabıcılar Sitesi'nde, Buca Gediz ve Karabağlar civarında yaşayan Suriyeliler tekstil atölyelerinde, Konak Kadifekale, Agora, Basmane ve Ballıkuyu civarında yaşayanlar ise bu bölgelerdeki merdiven altı tekstil atölyelerinde ve az da olsa inşaat sektöründe çalışmaktadır. Bu durum öylesine büyük bir trajedi halini almıştır ki son dönemde medyaya da yansıyan sahte can yeleği yapılan atölyelerde dahi Suriyeli mülteci çocuklar çalıştırılmakta, bir nevi umut yolculuğunun kefeni olan sahte can yelekleri yine Suriyelilere diktirilmektedir.

Ayrıca Buca, Karabağlar civarında yaşayan Suriyeliler günü birlik nakliye sektöründe çalışırken ve Konak'ta yaşayanlar ise atık toplama işinde veya 'dilencilik' yaparak hayatlarını sürdürmeye çalışıyor. Suriyeli mülteciler arasında en yoğun işsizlik oranı da Konak civarında yaşayanlar arasında görülmektedir. Yetişkinlerin iş bulamaması çocukları çalışmaya zorlamakta, enformel ve kayıt dışı sektörler çocuk emeğiyle dolup taşmakta, bu sektörler çocuk emeğiyle ayakta durmaktadır. Suriyeli çocuklar kağıt toplamakta yada mendil satmaktadırlar. Suriyeli mülteci kadınların çalışma yaşamına dair yeterli veri bulunmamakla beraber özellikle Konak civarında yaşayanların merdiven altı tekstil atölyelerinde çalıştığı bilinmektedir.

Kent merkezi dışında Foça, Torbalı ve Seferihisar gibi ilçelerdeki Suriyeli mülteciler tarım sektöründe çalışmaktadır. Bu bölgelerde yaşayan Suriyeli mültecilerin iş durumu bölgedeki tarım ürününe göre değişkenlik gösteriyor. Genellikle geçici olarak bu bölgelerde bulunuyorlar. Dayıbaşları tarafından bu bölgelere getirilen Suriyeli mülteciler ya tarla civarındaki boş, harabe evlere ya da çadırlara yerleştirilmektedir. Foça'daki Suriyeli mülteciler yoğun olarak domates ve zeytin hasadında çalıştırılırken, Torbalı ve Seferihisar civarındakiler ise mandalina, lahana gibi ürünlerin toplamında çalıştırılıyorlar. Daha öncesinde bölge illerinden Kürt tarım

işçilerini getiren dayıbaşları şimdi daha da ucuza çalıştırabildikleri Suriyeli mültecilere yönelmiş durumdadır. (Bu konuyla ilgili ayrıntılı raporumuz sonuç metninin sonunda eklidir.)

Suriyeli mülteciler, Türkiye’li işçilere göre daha ağır ve daha uzun işleri yapmalarına rağmen daha ucuza (neredeyse yarı yarıya) çalışıyorlar. Hem kent merkezi hem de kırsaldaki Suriyeli mülteci işçilerle konuştuğumuzda emek konusuyla ilgili en çok dert yandıkları konu, işe girerken işveren ya da dayıbaşı ile anlaştıkları ücreti alamamaları veya geç almalarıdır. Maaşlarını isteyen Suriyelilere 'kapı' gösterilirken, düzenli alamayanlar ise tekrar tekrar iş aramaya çalışmaktadırlar.

Çalışma yaşamının Suriyeliler için nasıl bir hal aldığını iş kazaları istatistiklerinden gözlemlemek de mümkündür. İş cinayetlerinin çok yoğun olduğu ülkemizde son aylardaki istatistiklerde bu cinayetlere kurban giden Suriyeli sayısının artması içinde bulunulan durumun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Bu durumdan faydalananlar ise savaştan nemalanan uluslararası kapitalist güçler ve onların yerli işbirlikçileri olmaktadır.

Özellikle son on yılda kapitalizmin Türkiye’de geldiği seviye itibariyle kar oranları düşen, diğer sektörlerle rekabet etmekte zorlanan tekstil, ayakkabı, inşaat vb. emek yoğun sektörlerin her türlü sosyal güvenceden yoksun Suriyeli emeği sayesinde tekrar canlandığı gözlenmektedir. Ülkemizdeki Suriyeli göçünü fırsata dönüştürmeyi bilen her türden kapitalist işletme bir yandan kayıtsız, sigortasız, düşük ücretli Suriyeli emeğini kullanarak yüksek sömürü oranları elde ederken diğer yandan da Türkiye’li emekçi sınıfların yıllarca mücadele ederek kazanmış olduğu yasal hakları Suriyelileri örnek göstererek geriletmeye çalışmaktadırlar. Suriyelileri bahane ederek iş güvencesiz ve sigortasız istihdam genel bir uygulama haline almıştır. Öte yandan aynı fırsatçı güçler işçi ve emekçiler arasında ırkçılığı ve düşmanlığı körükleyerek kendi sermaye birikim süreçlerini garanti altına almaya, iş gücü arzını sürekli kılmaya çabalamaktadırlar. Bu döngüden çıkmak her halktan emekçi sınıfların “eşit işe eşit ücret” talebi çerçevesinde mücadele etmesiyle mümkün olacaktır. Bu bağlamda sermayenin Suriyeliler üzerinden geliştirilerek bütün emekçi sınıflara da-

yattığı fırsatçı uygulamalar ancak başta Suriyeliler olmak üzere durumu ne olursa olsun emeğiyle geçinmek zorunda olan tüm yabancılara sağlanacak statü ve insani yaşam ve eşit çalışma koşullarıyla ortadan kalkacaktır. Bu yüzden her türden kayıt dışılık ve taşeronlaşma ortadan kaldırılmalı, herkese hak ettiği üretime katılma koşulları oluşturulmalıdır. Türkiye’de bulunan her halktan emekçiler arasında sendika, meslek odaları, dernek vb. aracılığıyla ortak örgütlülük, dayanışma ve mücadele ağlarının örülmesi hak kayıplarının önlenmesinde ve enternasyonalist dayanışmanın sağlanmasında büyük bir rol oynayacaktır.

Son günlerde hükümetin Suriyeli kalifiye meslek gruplarına yönelik düzenleme çabası içinde olması da bir başka ayrımcı uygulamadır. Doktorluk, mühendislik, akademisyenlik vb. mesleklerdeki Suriyelilerin istihdamı için gereken düzenlemelere hız verilmesinin, sermayenin nitelikli emek maliyetini düşürmeye çalışmasıyla yakından ilgisi vardır. Suriyeliler arasındaki bu tarz insanlık dışı ayrımlara son verilmeli, nitelikli ya da nitelsiz herkesin statü ve çalışma hakkı teslim edilmelidir. Özellikle Suriyeli çocuk ve kadın emeğinin sınırsızca sömürülmesinin önüne geçilmelidir. Yine bütün Suriyelilerin çalışma saatleri, ücret, tatil ve emeklilik hakları tam anlamıyla karşılanmalıdır.

Ülkeye gelen Suriyelilerin büyük bir kısmının ülkelerinde tarımla meşgul oldukları bilinmektedir. Temel bir üretim faktörü olan toprak uygun biçimde kullanıldığında insan ihtiyaçlarından daha fazlasını karşılayabilmektedir. Bu bağlamda ekonomik değeri çok küçük, atıl kalmış olan toprak parçalarının tarımla uğraşan Suriyelilere tahsis edilmesiyle oluşacak bir ortak üretim kooperatifi hem onların aşına oldukları üretim biçimleriyle hayata tutunmalarını sağlayacak hem de enformel sektörlerde sömürülmelerinin önüne geçecektir.

Bütün bu düzenlemeler ancak Suriyelilerin geçici statülerinin kalıcı hale gelmesiyle mümkün olabilecektir. Suriyelilerin kalıcı statüye sahip olmaları gerek emekçi sınıfların kazanımlarının korunmasında gerekse de emekçi sınıflar arasında olması muhtemel ırkçı eğilimlerin önüne geçilmesinde en temel talep olarak ortaya çıkmaktadır.

Suriyeli mültecileri emek yaşamına kazandırabilmek için mesleki kurslar açılmalıdır. Başta Suriyeli olmak üzere talep eden her geçici koruma ve ya uluslar arası koruma statüsündeki yabancıya Türkiye'deki iş hayatına katılma hakkı sağlanmalı, bu hakkın kullanılabilmesi için dil, meslek bilgisi vb. alanlarda eğitim hakkı verilmelidir.

Suriyeli mültecilerin emek piyasasına girmesi ile birlikte Türkiyeli işçiler işsiz kalmalarının ya da maaşlarının düşmesinin sorumluluğunu patronlar/işverenler yerine Suriyelilerde aramaktadır. Toplumda gizli olan nefret kimi zaman pratikte de kendini göstermektedir. 2014 yılında Ayakkabıcılar Sitesi'nde iş bulamayan Türkiyeli işçiler, sitede eylemler yaparak Suriyelileri istemediklerini öfkeli bir şekilde dile getirmiştir. Bu eylemlerde şiddet yaşanmasa da edinilen bilgilere göre sitede saldırılar olmuştur. Türkiyeli ve Suriyeli işçiler arasındaki sınıfın birliğini zedeleyen bu durumların daha da büyümesinde emek örgütlerine görevler düşüyor. Devamı gelebilecek tepkileri önlemek için sendikalar, odalar işçilere nefret söylemini engelleyecek eğitimler vermeli ve bu eğitimlerde emeğin kurtuluşunun işçilerin birliğinde olduğu vurgulanmalıdır. İşçi sınıfının birliğinin sağlanmasında uluslararası dayanışma da sergilenmelidir.

Ayrıca emek örgütleri Suriyeli mültecilerin çalıştığı sektörlerde ayrıntılı araştırmalar yaparak bu araştırmalar sonucunda mülteci işçilerin yaşadığı sorunlarla ilgili açıklamalar yapmalı ve öneriler geliştirmelidir.

Ek 1: Tarım İşçiliği'nde Dayıbaşılık Sistemi ve Suriyeli Mülteciler: Torbalı Örneği

Dayıbaşılık Sistemi Nedir?

Dayıbaşılık kısaca emek yoğun sektörlerdeki iş gücü ihtiyacını karşılayan, işveren ile işçiler arasındaki iş bağlantısını kuran ve iş gücünün devamlılığından sorumlu olmayı kendine iş edinen kişilerin yaptığı işe verilen isimdir. Dayıbaşılık bir nevi enformel-kayıtdışı istihdam bürosu olarak iş görmektedir. İşverenin dayıbaşından beklentisi emek arzının sürekliliği ve işçilerin verimli bir şekilde kesintiye uğramadan çalışmasıdır. Dayıbaşılık sistemi yoğun emek gücüne gereksinim duyulan sektörlerde işlevsel olmaktadır. Sanayi ve tarım sektörlerinin yoğun olarak kümelendiği bölgelerde yerel işgücü genellikle istihdam talebini karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Bu durumda dayıbaşı olan kimseler söz konusu iş gücü eksikliğini gidermek için, işsizliğin yoğun olduğu bölgelerdeki iş gücünü, bireysel bağlantılarını kullanarak, emek talebinin yoğun olduğu bölgelere sevk etmektedirler. İlk bakışta bu süreç yerel ekonomiye katkı sağlayan, işsiz kitlelerin ise çalışmasına olanak tanıyan bir süreç olarak görünse de kanuni bir dayanaktan yoksun olan, herhangi bir yazılı sözleşme ile işçi haklarının korunmadığı ve kayıt dışı bir süreç olduğu için sistemin en zayıf halkası olan işçiler açısından tehlikeler barındırmaktadır. Bütün bunlara rağmen yoksulluğun ve işsizliğin yoğun olduğu bölgelerde insanlar bir umutla dayıbaşının yönlendirdiği bölgelere göç etmekte, yılın belli aylarını buralarda çalışarak geçirmekte ve eğer her şey yolunda giderse emeklerinin karşılıklarını alarak memleketlerine geri dönmektedirler. Dayıbaşı komisyonunu aldığı sürece ve getirdiği işçiler de verilen işleri yaptıkları sürece sistem işlemektedir.

Torbalı'da Sığınmacılardan Önce Dayıbaşları Kimleri Çalıştırmaktaydı?

Suriye'de yaşanan savaştan önce dayıbaşları Torbalı ve çevresindeki mandalina, portakal, pamuk vb. tarım ürünlerinin toplanması için Urfa, Mardin, Diyarbakır gibi doğu illerinde yaşayan işsiz ve topraksız köylülere tercih etmekteydi. Bu bölgelerden gelen işçiler, iş alanına yakın ya da

uygun her hangi bir yerde oluşturulan çadır kamplarda ya da uygun meskenlerde barınıyorlardı. İşin muhtevası belli olduğu için dayıbaşı ile anlaşılan işçiler genelde ailenin çalışabilecek durumda olan kadın ve erkek bireylerinden oluşuyordu. Mevsimlik işçi olarak da adlandırılabilir bu bireyler çalışma yerine giderken çocuklarını ailenin diğer bireylerine emanet ediyorlar, çalışma süresi dolduktan sonra da memleketlerine, köylerine geri dönüyorlardı. Edinilen bilgilere göre Suriye savaşından önce doğu illerinden göç eden erkeklerin gündelikleri 55 TL, kadınların gündelikleri ise 48 TL'dir. Dayıbaşları kadın çalışanlardan kişi başına 3 TL, erkek çalışanlarda ise kişi başına 5 TL komisyon alıyorlardı. Bu durumda doğu illerinden gelen erkek işçilerin ellerine günlük 50 TL, kadın işçilerin ellerine günlük ise 45 TL geçmekteydi.

Dayıbaşları Neden Mülteci/Sığınmacıları Tercih Ediyor?

Suriye'de Mart 2011 tarihinden başlayan savaşla birlikte resmi rakamlara göre 1.700.000 kişi Suriye'den Türkiye'ye göç etmiştir. Göç edenlerin sadece 220.000-240.000 kadarı resmi sığınmacı kamplarında barınmakta, geri kalanı ülkenin çeşitli illerinde son derece kötü şartlarda hayatlarını devam ettirmeye çalışmaktadır. Yaşam ihtiyaçlarını karşılamak için sığınmacıların son derece düşük ücretlerle kayıt dışın çalıştırıldığı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla dayıbaşları da daha düşük ücretlerle çalıştıkları için, çalışmaya da mecbur oldukları için mülteci/sığınmacıları tercih etmektedirler.

Bu Tercih Dayıbaşlarının ve İşverenin Karlarını Nasıl Etkiliyor?

Torbalı'daki çalışma kampında mülteci/sığınmacıların dayıbaşları tarafından tercih edilmesi işveren ve dayıbaşlarının karlarını artırmaktadır. Bu durum Torbalı'daki kamp özelinde şu şekilde izah edilebilir. Kampta yaklaşık 400 kişi çalışmaktadır. Bu 400 kişinin yarısı erkek yarısı kadın olarak kabul edilsin. Eğer bu iş gücü Türkiye'nin doğu illerinden sağlansa idi dayıbaşı çalışan her kadın için 3 TL, her erkek için ise 5 TL komisyon alacak, bu durumda günlük olarak dayıbaşının kazanacağı para;

$$200 K * 3 TL = 600 TL$$

$$200 E * 5 TL = 1000 TL$$

Toplam : 1600 TL olacaktır.

Kamp sakinleri ise günlük olarak 35 TL'ye anlaştıklarını bildirdiler. Dayıbaşları işverenle doğu illerinden gelenlere uygulanan rayiçten daha düşük bir rayiç olan kadınlar için 40 TL, erkekler için 45 TL'ye anlaşılrsa bu durumda dayıbaşının kadınlar için aldığı günlük komisyon 5 TL'ye, erkekler için aldığı günlük komisyon ise 10 TL'ye çıkmaktadır. Böylelikle dayıbaşının toplam çalışanlardan elde ettiği gündelik kazanç

$$200 K * 5 TL = 1000 TL$$

$$200 E * 10 TL = 2000 TL$$

Toplam : 3000 TL'ye çıkmaktadır.

Dayıbaşları mülteci/sığınmacıları bu fiyattan çalıştırırken işverenden kadınlar için 45 TL, erkekler için 50 TL gündelik ücrete anlaşılrsa, yani doğu illerinden gelenlere uygulanan rayiçten işverenle anlaşılrsa, bu durumda dayıbaşının kadınlar için aldığı günlük komisyon 10 TL'ye, erkekler için aldığı günlük komisyon ise 15 TL'ye çıkmaktadır. Böylelikle dayıbaşının toplam çalışanlardan elde ettiği gündelik kazanç

$$200 K * 10 TL = 2000 TL$$

$$200 E * 15 TL = 2500 TL$$

Toplam : 4500 TL'ye çıkmaktadır.

Her iki senaryoda da dayıbaşının günlük kazancı doğu illerinden göç edenlerin çalıştırıldığı duruma göre 1.8 ila 2.8 kat artmaktadır.

Doğu illerinden işçilerin kullanılması durumunda ise işçilerin işverene günlük maliyeti 19000 TL iken, ilk senaryo uygulanırsa (Kadınlar için 40 TL, Erkekler için 45 TL) işçilerin işverene günlük maliyeti 17000 TL'ye düşmektedir. İşveren de mülteci/sığınmacıları çalıştırmaktan dolayı günlük olarak 2000 TL'lik bir kazanç sağlamaktadır.

Yukarıda bahsedilen süreçlerde dayıbaşlarının işverenle ne kadarlık bir gündelik ücret üzerinden anlaştığı tam olarak bilinemediği için söz konusu senaryolar oluşturulmuştur.

Resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren, Suriye'den Türkiye'ye göç edenlerin geçici koruma, usul ve esaslarını düzenleyen "Geçici Koruma

Yönetmeli”nin 29. Maddesi mülteci/sığınmacıların “İş Piyasasına Erişim Hizmetleri”ni düzenlemektedir. Maddenin ikinci fıkrasına göre geçici koruma kimlik belgesine sahip olanlar Bakanlar Kurulunca belirlenen sektörlerde, iş kollarında ve coğrafi alanlarda çalışma izni almak için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurabilirler. Öte yandan Torbalı’daki çalışma kampı sakinlerinin başvuruları olmadığı gibi onları çalıştıranların da her hangi bir yasal süreci işletmedikleri bilinmektedir. Dolayısıyla ortada sömürüye açık, herhangi bir yasal güvenceden mahrum büyük bir iş gücü kitlesi bulunmaktadır.

Mülteci/Sığınmacıların İkilemi

İltica ya da mültecilik savaşın zorunlu sonucu olarak, göç edilen ülkeler ile kurumsal bir bağ kurma ihtimali barındıran, dolayısıyla da yasal dayanakları olan bir süreçtir. Öte yandan ülkemiz kanunları sadece Avrupa ülkelerinden gelenlere mülteci statüsü verdiği için Suriye’den gelenler “sığınmacı”, “misafir”, “geçici korunanlar” gibi isimlerle tanımlanmaktadır. Kanuni tanımlama ne olursa olsun ya da hangi isim benimsenirse benimsensin yaşanan süreç bir mültecileşme sürecidir. Mülteciler iltica sürecinin sonunda savaş koşullarının yarattığı travmaları bir nebze olsun aşma ümidi taşımaktadırlar. Çünkü uluslararası kurumlar tarafından düzenlenen anlaşmalar ve uluslararası antlaşmalara taraf olan egemen devletler, özellikle savaş durumunda can kayıplarının yaşanmaması ve iltica edenlerin güvenlik ve en temel insani ihtiyaçlarını karşılama adına taahhütler vermektedirler. Dolayısıyla mülteciler bu zorunlu sürecin kendileri için en iyi son durak olduğuna dair bir ümit barındırmaktadır.

Torbalı’daki mültecileri barındıran çalışma kampındaki bireyler de yukarıda anlatılan süreci yaşayan kişilerdir. Torbalıda’ki mülteci/sığınmacılar daha iyi bir gelecek kurabilme adına diğer mülteci/sığınmacı kamplarında yaşayanlardan farklılaşmaktadırlar. Bu insanlar, bir mülteci/sığınmacı kampında yaşamaya razı olmamış, bir umutla mülteci/sığınmacı kampının toplulaştığı bölgelerden çok uzağa, Ege bölgesine kadar gelerek, çalışma, para biriktirme ve ailelerine yardım edebilme, hayata küçük bir bağ ile de olsa tutunabilme iradesi göstermişlerdir. Bu bağlamda görece

daha iyi bir gelecek için kötü sayılabilecek yaşam koşullarına razı gelmişlerdir.

Öte yandan kamp sakinleriyle yapılan görüşmelerden iki aydır kampta çalışmalarına rağmen herhangi bir ücret almadıkları ortaya çıkmıştır. Yine aracılık yapan dayıbaşlarının sayısı hakkında belirsizlik söz konusudur. Dolayısıyla aradaki dayıbaşı/komisyoncu sayısının artması bu insanların düşündükleri gündelik ücret olan 35 TL'den çok daha düşük bir ücret almalarına neden olacaktır. Aktif bir düzenleme olmadığı takdirde de hiç ücret almamaları muhtemeldir. Hiç para almamaları durumunda ise haklarını savunabilecekleri herhangi bir mecra bulunmamaktadır.

Medya Atölyesi Sonuç Bildirgesi

Mültecilere Çelme Takmayacağız

Gazeteciler olarak; İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en büyük insani dramlardan birinin tanığı, kayıtçısı ve tercümanınız. Politikacıların hesaplarına kitaplarına sığmayan mağdurlar; fotoğraf makinelerimizin, kameralarımızın önünden akın akın geçerken, yaşananları anlamakta, anlatmakta elbette biz de dünya gibi şaşkın kaldık. Kendi duruşumuza, çalıştığımız medya organının meşrebine göre yaptığımız haberler kimi zaman yaşadığımız toplumun önyargılarını, korkularını besledi; kimi zaman önümüze düşen rakamların rakam değil insan olduğunu en sarsıcı biçimde göstererek o önyargıların kırılmasının, politikaların değişmesinin aracı oldu.

Gazeteciler olarak kamuoyunu belirlemedeki etkimizin farkındayız.

Biz göstermediğimiz sürece 'orada' olanları politikacıların görmemekte mahir olduğunu mülteci sorununda da yaşayarak öğrendik. Basmane yazın sıcaklığında aylarca yer gök insan kaynadı. Ne zaman ki yok sayılanlar canlı yayın araçlarının odağına girdi işte o zaman "sorun" oldu. Yöneticiler açıklamalar yapıp, onları arka sokaklara süpürerek, polisiye tedbirler uygulayarak "önlem" almayı seçtiler. Haberciler çekildiğinde ise çocuklar sokaklarda yine şambrelleri deniyordu. Ölüm yolundakilerin rakam değil insan olduğunu anlamamız içinse Alan bebeğin sahile vurmasını beklememiz gerekiyordu.

Gazeteciler olarak sorumluluğumuzun farkındayız.

Savaşlardan, çatışmalardan kaçıp evlerini, yurtlarını, yakınlarını, anılarını bırakan insanların ölümün içinden geçerek bize geldiklerini biliyoruz. Hiç

kimsenin hayatı, dram ve hikâye peşinde koşan habercinin malzemesi değildir. İzin verdikleri ölçüde haberimizde yer almalarını kabul edip, kimliklerini gizleme haklarına riayet etmeli; hayatlarını, geride bıraktıkları yakınlarını tehlikeye atmamalıyız. Onlar fotoğraf makinelerimiz, kameralarımız için nesne değil, haberlerimizin öznesi olmalıdır.

Aynı hikâyenin çeşitli medya organları tarafından farklı şekilde sunulduğunu görüyoruz. Bu durum bize mültecilerin hayatlarının politik gündemlere malzeme yapıldığını gösteriyor. Mülteciler haberlerimizde rencide edilmemeli, kişilik haklarına saygı gösterilmelidir.

Toplumun önyargılarını, korkularını besleyen haberler yapmak yerine sorun olarak görülen meselelerin soğukkanlı irdelenmesi ve çözüm önerilerini uzmanlarına sorarak bilgilendirme sorumluluğumuzu yerine getirmeliyiz. Asılsız ve eksik bilgilerle yapılan, hem geleneksel hem sosyal medyada yayınlanan haberlerin yerine kaynaklarından doğrulanmış haber yapmak da bu sorumluluğumuzun bir parçasıdır.

Mülteciler hakkında olumsuz duygular uyandıracak tanımlamaların, genellemelerin, ayrımcı, ırkçı, nefret söylemlerinin sonuçlarını biliyoruz. “*Mülteciler işsizliği artırıyor, hastalık yayıyor, maaş alıyor, seçimlerde oy kullanacaklar*” gibi gerçeği yansıtmayan haberler, onların hayatını daha da zorlaştırıyor. Bu haberler toplumsal dayanışmanın önünü keserek, korku, kaygı ve şiddet üretiyor. Biz atölye katılımcıları olarak bu zorlu yolculukta onlara çelme takmayacağımızı duyuruyoruz.

Şimdiye kadar onları tanımlamak için pek çok kelime kullandık ve hepsini aynı haber metni içinde kullanmaya hâlâ devam ediyoruz. Misafir, düzensiz göçmen, göçmen, kaçak, sığınmacı, mülteci. Tanımlarımız aynı zamanda yasal haklar ile ilgili bir belirlemeyi de gösteriyor. Biz 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne dayanarak mülteci demeyi öneriyoruz. Onlar ne hakkı hukuku olmayan misafir ne de suç işlemiş yasadışı kaçaktır. Onlar savaştan, çatışmadan kaçmış ve evrensel hukuka göre korunma, insanca yaşama hakkı verilmesi zorunlu olan mültecilerdir.

Masa başında yapılan habercilik anlayışının karşısında olduğumuzu belirtiyor, mültecilerin sorunlarına odaklanan sahada gazetecilik anlayışının

zorunlu olduğuna inanıyoruz. Böyle olmadığında görüyoruz ki habercinin dilini belirleyen Jandarma'nın, Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın bültenleri oluyor. “Kaçak”, “düzensiz göçmen”, “yakalanma”, “kurtarılma” gibi tanımlamalar, bültenlerden haber diline geçen kelimelerdir.

Güvenli geçiş hakkı tanınmayan mülteciler, can havliyle sınırları zorladıklarında, karada bulunurlarsa “yakalanıyor”, denizde bulunurlarsa “kurtarılıyor”. Medya atölyesi katılımcıları olarak doğru terminolojinin oluşturulması için bir rehber hazırlanmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Alanda gazetecilik yapabilmek, mültecilerle bire bir temasa geçebilmek için Arapça ve Kürtçe dillerinin öğrenilmesinin faydalı olacağını düşünüyoruz.

Ülkemizdeki mülteci gazetecilerle dayanışma içinde birlikte çalışma olanaklarının yaratılması için Türkiyeli gazetecilere çağrıda bulunuyoruz. Sayfalarımızı, köşelerimizi sürgündeki meslektaşlarımıza açalım.

Meslek örgütlerine çağrıda bulunuyoruz. Mülteci sorununun yoğun yaşandığı Balkan ve Avrupa ülkelerinden meslektaşlarımız ve mülteci gazetecilerin bir araya geldiği bir çalıştay düzenleyerek ortak bir dil ve tutum oluşturalım.

Mülteciler hakkında yapılan haberlerde yer alan ayrımcı, ötekileştirici, nefret söylemlerinin takibini yaparak kamuoyuyla paylaşacak bir izleme birimi kuralım.

Medya sadece gazete, televizyon ve sosyal medyadan oluşmuyor. Belgeseller, filmler, diziler, klipler, romanlardan da oluşuyor ve ürettiğimiz haberlerin onlar için de bir kaynak olduğunu biliyoruz. Hem yaptığımız haberlerin hem kaynak teşkil edebileceğimiz eserlerin kalıcılığı ve etki alanı, sorumluluğumuzu bugünün ötesine taşıyor.

Bu sebeplerle sorumlu gazetecilik anlayışını ve evrensel meslek etiğini uygulamanın her zaman olduğu gibi mülteci sorununda da gereklilik olduğuna inanıyoruz.

Kültür Sanat Atölyesi Sonuç Bildirgesi

Mültecilerin barınma, sağlık, giyinme ihtiyaçları öncelikli olarak karşılanmalıdır. Peki, böylesine yaşamsal sorunların olduğu bir ortamda sanatsal ve kültürel ihtiyaçları karşılamak bir lüks mü, yoksa bir ihtiyaç mıdır?

Ne yazık ki insanlık ve kültür tarihi aynı zamanda savaşların göçlerin ve mülteciliğin tarihi. İnsanlık trajedisinin yaşandığı her büyük yıkımda ve sonrasında sanatçılar, kendi parçalanmış hayatlarının dışında yıkıma uğramış kendi toplumlarının ve insanlığın yükünü de üstlenmişlerdir. Onlar savaşın yok etmeye çalıştığı toplumsal kültürlerin ve insanlığın belleği olmuşlardır. Büyük toplumsal travmalarda ilk önce sanatçılar hem büyük travmalarla yüzleşmişler hem de toplumlarının ve insanlık aleminin travmalarla yüzleşmesine sanatları ile öncülük etmişlerdir. Bugün burada bulunan mülteci sanatçı dostlarımız hem kendi bireysel acılarıyla var olma mücadelesi içindeyken bir taraftan da sanatçı kimliği ve duyarlılığından kaynaklı toplumsal çok büyük bir yükün altında bizimle beraberler.

Sanatçı belki her türlü olumsuz koşulda üretebilen insandır ama bize tarih ve deneyimin aktardığı bazı şeyler var ki bunları hatırlatmakta fayda var:

-Sanatçının diline, kültürüne yabancı olduğu topraklarda kendisi gibi olan insanlarla temasa girmesinin önemi

-Sanatın dili her ne kadar pek çok alanda evrensel olsa da ortak dil ya da en azından ilişki ve iletişimi sağlayacak ara dil ve geçişlerin önemi

-Kendisi gibi olan ve sanatın ortak lisanını kullanan insanlar tarafından sahiplenilmek ve güven duygusu

-Bir gün savaşın mutlaka biteceği ve kalıcı olan şeyin onların eserleri olacağı gerçeği

Kendi ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan insanlar aslında arkalarında sadece yıkılmış bir ülke değil; kendi sanatsal, kültürel ve tarihsel birikimlerini de bırakıyorlar. Suriye yerle bir edilirken insanlık tarihinin önemli mirasları da yok edildi.

Bu bağlamda, Suriyeli mülteci sanatçıların, gelmek zorunda kaldıkları bu yeni coğrafyada kültür sanat alanında ne tür sorunlarla karşı karşıya oldukları deneyimlerden yola çıkılarak tartışılmıştır. Bu sorunlardan hareketle Türkiye’li sanatçı, akademisyen ve duyarlı insanların Suriyeli mülteci sanatçılarla dayanışma içerisinde neler yapabileceği atölyemizin temel hedefi olarak tespit edilmiştir. Mülteci sanatçıların yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri konusunda belli başlı temel konulara gerçekçi ve çözüm odaklı tespitlerde bulunulmuştur.

Temel Sorunlar;

- Suriyeli mülteci sanatçıların, diğer bütün mülteciler gibi barınma ve yaşamlarını sürdürebilecekleri asgari bir gelire sahip olma gibi temel bir sorunları bulunmaktadır.
- Yaşadıkları coğrafyanın diline hâkim olamamaktan kaynaklı olarak sanatları ile ilgili iş bulamamakta ve ucuz işgücü olarak tekstil gibi sektörlerde günde 12 saat çalışmak zorunda kalmakta, sonuçta sanatsal üretim yapabilecek bir zaman bulamamaktadırlar.
- Plastik sanatlarda olmasa bile edebiyat, tiyatro, sinema gibi sanatlarda dil sorunu önemli bir bariyerdir. Bu sorunun çözümünün asimilasyona yol açma riski mevcuttur.
- Her şeye rağmen üretebildikleri sanat eserleri olsa da bu eserleri sergilemekte ve bu eserlerden maddi gelir elde etmekte zorlanmaktadırlar.
- Mülteci sanatçılar, tüm çabalarına rağmen aynı kentte yaşadıkları Türkiye’li sanatçılarla iletişim kuramamaktadırlar.
- Türkiye’nin kültür sanat ortamındaki genel sorunlardan mülteci olmanın olumsuz etkisiyle Türkiye’li sanatçıların etkilendiğinden daha fazla etkilenmektedirler.

- Mülteci sanatçılar, sanatsal üretim yapacak mekân ve malzeme bulmakta Türkiyeli sanatçılara oranla daha fazla sıkıntı yaşamaktadırlar.

Buradan hareketle,

- Dil sorununun çözümü konusunda hem Türkçe hem Arapça öğretilen ortak kursların açılması için girişimlerde bulunulması,
- Mülteci sanatçıların, Halkların Köprüsü Derneği'nin ilişkide olduğu sanatçı, grup ve Kültür merkezleri ile hızlı ve etkin bir şekilde tanıştırılması ve ortak çalışmaların teşvik edilmesi,
- Suriyeli ve Türkiyeli sanatçıların dayanışma ilkesi çerçevesinde birlikte sanatsal üretimler yapabileceği ortak zeminlerin yaratılması, bu bağlamda aynı sanatsal alanda üretim yapan sanatçıların bir araya gelebileceği atölyelerin düzenlenmesi,
- Halkların Köprüsü Derneği bünyesindeki Kültür-Sanat Komisyonunda Sinema, Tiyatro, Müzik, Plastik Sanatlar ve Edebiyat alanlarında komisyonlar kurulması ve bu komisyonlardan sorumlu koordinatörlerin belirlenmesi,
- Koordinatörlerin bu alanlarda yapılacak atölye çalışmalarını yürütecek Suriyeli ve Türkiyeli sanatçı ve akademisyenleri belirleyip atölye çalışmasının ortak tema, konu ve içeriğini oluşturmalarını sağlamaları,
- Atölyelerin ortak tema ya da konu ekseninde yapacakları çalışmaların ve üretecekleri eserlerin eşzamanlı bir etkinlikte sergilenmesi,
- Suriyeli mültecilerin Türkiye'de kalıcı olma ihtimalleri göz önünde bulundurulmalı; Anadolu topraklarında daha öncede kaynaşmış bu kültürlerin çok renkliliklerinin yeniden bir araya getirilmesi ve yeni kaynaşmış bir motif oluşturmaları,
- Mülteciler için Arapça alt yazılı film gösterimleri yapılması,
- Suriyeli sanatçıların üretimlerinin mültecilere ulaştırılması,
- Mültecilerin kendilerini kültürel ve sosyal olarak var edebilmelerinin önündeki engellerin kaldırılması,

- Belediyelerin Türkiyeli yurttaşlar için açtıkları seramik, resim gibi kursların mülteciler için de açılmasının talep edilmesi,
- Halkların Köprüsü Derneği'nin çocuklar için yaptığı etkinliklerin yetişkinler için de yapılması. Mültecilerin kendi dillerinde şarkılar söyleyebilecekleri konserlerin organize edilmesi, bunun için belediyelerden de talepte bulunulması

konularında görüş birliğine varılmıştır.

Sonuç Bildirgesi
الختامي البيان
Danezana Encamê
Final Declaration

1. Alan Kurdi Mülteci Çalıştayı Sonuç Bildirgesi

1. Alan Kurdi Mülteci Çalıştayı, Ortadoğu’da insanlık ve doğa kırımına yol açan iç savaşların tırmandığı 21. yy’da, 2. Emperyalist Bölüşüm Savaşı’ndan bu yana yaşanan en büyük göç dalgasının mağdurları olan mültecilerin sorunlarını farklı başlıklar altında ele almak üzere düzenlenmiştir. Çalıştay boyunca ‘Ortadoğu’da Savaşlar, Suriye İç Savaşı Genel Değerlendirme’, ‘Türkiye’deki Mülteciler Neler Yaşıyor?’, ‘Dünden Bugüne Türkiye’de ve İzmir’de Düzensiz Göç ve Mülteciler Sorunu’, ‘Göç, Mültecilik, Sağlık ve Kadın’, ‘Halkların Köprüsü Derneği Deneyimi’ başlıklarında sunumlar yapılmış ve ardından sekiz ayrı başlıkta atölyeler düzenlenmiştir.

Savaş, kapitalist üretim ilişkilerinin sonucunda ortaya çıkan sayısı son yıllarda artan ve küresel emperyalizme içkin bir olgu olarak sürekli yenisinden üretilen olağan dışı bir durumdur. İnsan eliyle üretilir ve çok geniş kitleleri etkileyerek insanlar üzerinde onarılması imkânsız tahribatlar yaratır. Göçleri bir trajediye dönüştüren savaştır. Bugün yaşanan göçün temel kaynağı Suriye’deki savaş yüzünden yerinden edilmiş milyonlarca insandır.

Nisan 2011’den bu yana Suriye’de emperyalist müdahale ile derinleştirilen iç savaş sonucunda 6 milyona yakın Suriyeli zorunlu olarak göç etmiş, 3 milyona yakını ise Türkiye’ye gelmiştir. Türkiye’ye gelen Suriyeli mültecilerin binlercesi, insan tacirleri aracılığıyla Yunan adaları üzerinden Avrupa’ya iltica etmek istediği için ‘umut yolculuğu’na çıkmıştır. Bu yıl Türkiye’den Avrupa’ya Ege Denizi üzerinden gidenlerin sayısı 721.127’dir ve geçenlerin 328.130’u Suriye vatandaşıdır. Yani bu sene

Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçen Suriyeli mültecilerin oranı, Türkiye'deki Suriyeli mülteci nüfusunun %15'ne karşılık gelmektedir. Bu geçişlerin çoğu düzensiz göç yollarında binlerce mültecinin ölümü ile sonuçlanmıştır. Son 25 yılın en büyük rakamları olarak belirtilen, istatistiklere sayı olan binlerce isimsiz insan, Ege Denizi'ni bir mülteci mezarlığına dönüştürmüştür.

Çalıştaya ismini veren Alan Kurdi, bu yolculukta hayatını kaybedip cansız bedeni Bodrum'da kıyıya vuran binlerce çocuktan sadece biridir. Küçük Alan'ın fotoğrafı bu trajedinin bir simgesi haline gelmiştir. İsveç Dışişleri Bakanı Margot Wallström televizyon programında 3 yaşındaki Alan Kurdi'nin Bodrum'da kıyıya vurmuş bedenini görüp ağlıyordu... Oysa biliyoruz ki ülkesi İsveç, Suriye'ye silah gönderen ülkelerden biriydi. Suriye'deki ayaklanma Arap coğrafyasının neredeyse tamamını saran bir ayaklanmalar silsilesinin arkasından geldi. Biz, o ayaklanmanın mezhepçi karakteri baskın bir vekalet savaşına hızlı bir biçimde dönüşmesi sürecini izledik. Suriye halkı Suriye içinde yenilip, göçe mahkum edilmedi. Uluslararası sistemin rekabetçi doğasında Washington'da, Paris'te, Riyad'da, Ankara'da, Doha'da yenildi. Suriye'deki rejim ayaklanmaları çok sert bastırdığı, kendi insanlarını öldürdüğü için suçludur, ama bu süreçte ihtilafın askerileşmesini ve mezhepleşmesini bilinçli olarak destekleyen ülkeler de suçludur. ABD, Birleşik Krallık, Fransa... bu bölgelerde askeri olarak aktif olan tüm ülkeler de şu ya da bu şekilde mülteci sorununda sorumluluk taşımaktadır.

Son yıllarda denizlerde batan botların ve kıyılara vuran göçmen cesetlerinin artmasının temel nedeni, Avrupa Birliği'nin göç politikalarıdır. Zira Avrupa, Türkiye'den, Avrupa'ya geçişleri engelleyerek "Avrupa Kalesini" korumasını ve mültecileri Türkiye'de tutmasını istemektedir. Bu şekilde Türkiye'nin bir mülteci hapishanesine çevrilmesi planlanmaktadır.

Göç, bir toplumsal hareket olarak karşımıza çıkıyor. Göçmenler ya da mülteciler; sınırları, Lizbon'u, Schengen'i fiili olarak yıktılar. Bu toplumsal muhalefetin çok önemli bir müttefiki var: Bütün ülkelerde ortaya çıkan toplumsal dayanışma hareketleri... AB'nin göç politikası her ne olur-

sa olsun, Yunanistan'dan Almanya'ya göçmenlere yardım eden, onların sınırları aşmasını sağlayan, lojistik destek veren çok ciddi ve beklenmeyen bir hareket oldu. Esas itibarıyla AB içerisinde korkunun bir nedeni göçmenlerin gelişirken bir diğer nedeni de bu toplumsal dayanışmanın kendisidir. Avrupa'daki mülteci düşmanı durum ise yeni değildir. Göçmenlerin kriminalize edilerek bir güvenlik tehdidi olarak algılanması, sınırların askerileştirilmesi, göçmenlerin bir tür taşeron'a devredilmesi Avrupa'nın yıllardır süregelen mülteci politikalarıdır. Libya ile yıllarca bunu yaptılar. Her ne kadar, Avrupa'daki bu mülteci düşmanı resmi ortam, ırkçı/faşist organizasyonların gelişmesine fırsat veriyor olsa da, halkların dayanışması ve kamusal dostluğu buna barikat olacaktır.

Ortadoğu, Asya ve Afrika'dan milyonlarca insanın Batı'ya göç etmesi, ‘‘MÜLTECİ KRİZİ’’ olarak tanımlanmaktadır. Kriz söylemi durumu sakın biçimde değerlendirmeyi; akılcı ve ahlaki yaklaşımı engellemektedir. Meseleyi siyasal, tarihi ve ekonomik krizlerden bağımsız bir insani kriz olarak ele alamayız. Her ‘‘mülteci krizi’’ dediğimizde bir ekonomik krizden, bir siyasal krizden bir tarihsel krizden bahsediyoruz.

Avrupa kamuoyunda yaygın görüş göçmenlere dair özel bir sorumluluklarının olmadığı ancak mülteciler için uluslararası hukukun da emrettiği üzere özel bir koruma/kollama gerektiği şeklindedir. Aslında bu kategorik ayrımın gerçekte bir ilişkisi yoktur.

Mültecilik ve göçmenlik arasında tanımlama açısından yapay bir ayrım yaptığınızda, insani perspektiften doğan ve bu insanların hepsinin yardıma ihtiyacı olduğu gerçeğini yok eden yol açılmış oluyor. Bu nedenle bütün strateji bu ayrım üzerine kurulmaktadır. Bu kategorizasyon zorlaması, aslında göçmen ve mülteci insanları istenmeyenler olarak tek bir kategoriye ‘‘ÖTEKİ’’ kategorisine sokmaya hizmet ediyor.

Biz Halkların Köprüsü Derneği olarak halklar arasında eşitlik ve özgürlük temelinde kamusal dostluk ve dayanışma inşa etmek üzere kurulduk. Bu yüzden sonuç bildiğimizde Ortadoğu halkları başta olmak üzere tüm dünya halklarının adil ve onurlu barışı inşa edeceği günlerin umuduyla mücadele etmeye devam edeceğimize yer vermek isteriz.

Yardımseverlik/hayırseverlik yerine dayanışmaya inanıyoruz. Hatta yardımseverliğin zararlı olduğunu düşünüyoruz. Zira, yardımseverlik, kişiseldir, geçicidir. Zayıf ve yoksulu bağımlı kılan ortamın oksijenidir. Var-sıl ve güçlünün keyfine bağlıdır. Her zaman en doğru şekilde kullanılabılır. Ortak sosyal, ekonomik, politik kararlığın ve kamu çıkarının yerini alamaz. Ancak, tamamlayıcı olabilir.

Dayanışma ise hak temelli mücadeleye kabildir. Dayanışmak, sağlık hizmeti vermekten, gıda ve giysi dağıtmaktan ibaret değildir, dayanışmak mültecileri de içine almak, onlarla birlikte hareket etmektir. Mültecileri çaresiz mağdurlar olarak görmemek, onların sesini ve siyasetini desteklemektir. Onların öncülük ettiği hak arama eylemliliğine katılmak demektir. Mültecilerin kendi adına konuşmalarına imkan sağlamaya çalışmaktır. Devlet(ler)in dikey siyasetine angaje olmamaktır. Yaptıklarının siyasi sonuçlarını sorgulamaktır.

Bu bağlamda savaşılar yol açanın kapitalizm ve dolayısıyla merkez kapitalist ülkeler olduğunu; pazarların güvence altına alınması, enerji ve hammadde kaynaklarının ele geçirilmesi, silah endüstrisinde “realizasyon-değerlenme” döngüsünün devam etmesi için savaşa ihtiyacı olanların kim olduğunu bildiğimizi hatırlatırız. Savaşı yaratanlara ve savaşın yarattığı tahribatın sonuçlarını ‘3 milyar Euro’luk kirli pazarlıklarla örtmeye çalışanlara sesleniyoruz:

- Mülteci krizinde, bölge ülkeleri kadar Avrupa ve diğer ülkeler de sorumluluk almalı; sorumluluğunu devretmeye yönelik yaklaşımlardan vazgeçmelidir;
- Türkiye gibi ülkelere mali yardımlar ve tanınacak siyasal imtiyazlarla mültecileri Avrupa’ya sokmama uğraşlarına son verilmeli;
- Avrupa’ya gitmek isteyenler için yasal ve güvenli yollar açılmalı, güvenli geçiş sağlanmalı;
- İnsan hakları ihlallerine ve insan ölümlerine yol açan güvenlikçi ve mülteci karşıtı sınır politikalarına son verilmeli!
- Türkiye, Mültecilerin ülkeye kabulü konusunda başka ülkelere örnek olabilecek açık kapı politikasına geri dönmeli; “Geri Kabul Anlaşma-

sını” kabul etmemeli, mültecilerin zulüm görecekları ülkelere gönderilmesine aracı olmamalı;

- 1951 Sözleşmesi’ne konulan “coğrafi sınırlama” kaldırılmalı, Avrupa dışından gelenlere de mülteci statü sağlanmalı; Türkiye’de doğan çocuklara vatandaşlık hakkı verilmeli;
- Suriyelilere ek olarak Afganistan, Irak, Eritre, Somali, İran ve Yemen gibi savaşların parçaladığı ve insan hakları ihlallerinin sık yaşandığı ülkelerden gelen, uluslararası koruma ihtiyacı olan yaklaşık 250.000 kadar mülteci de Türkiye’de yaşıyor. Tüm mültecilerin aynı haklardan faydalanması sağlanmalıdır. Türkiye’deki mültecilerin ve sığınmacıların insan hakları ve insan onuruna yakışır bir hayat kurabilmeleri için başta çalışma izni, eğitim ve sağlık hakkı olmak üzere tüm haklarına etkin erişimini sağlanmalıdır!

Biz, dayanışmayı insanlığın en eski ve en değerli kurumu olarak görüp, “ezilenlerin nezaketi” olarak benimsiyoruz.

Son söz yerine;

ÇAĞRI

Doğrudur yıldırımın düştüğü, yağdığı yağmurun,

Bulutların rüzgarla sükün ettiği.

Ama savaş öyle değil, savaş rüzgarla gelmez;

Onu bulup getiren insanlardır.

Duman tüten topraktan bahar boyunca,

Dökülüp yükselir birden gökyüzü.

Ama barış ağaç değil, ot değil ki yeşersin:

Sen istersen olur barış, istersen çiçeklenir

Bertolt Brecht

اللاجئين الكردى أيل الأولى العمل ورشة الدخامى البيان

ورشة العمل الأولى أيل الكردى للاجئين، والشرق الأوسط، حيث الإنسان والطبيعة، تسلق من الحرب الأهلية التي أدت إلى القرن هلاك 21، شهدت معركة توزيع الإمبريالية الثانية للمشاكل اللاجئين من الضحايا من أكبر نزوح منذ رتبت لاتخاذ تحت عناوين مختلفة. خلال ورشة العمل "الحرب في الشرق الأوسط، تقييم السوري الحرب العامة المدنية اللاجئين في تركيا ما هو حقيقي؟ الماضي والحاضر تركيا والهجرة غير الشرعية وقضايا اللاجئين في أزمير، " الهجرة واللاجئين، الصحة والمرأة 'جمعية' المواطنين من عنوان جسر تجربة 'ثم جعل نظمت عروضهم ورش عمل في ثماني فئات منفصلة.

الحرب، وتزايد في عدد في السنوات الأخيرة الناجمة عن علاقات الإنتاج الرأسمالية وتنتكر باستمرار باعتبارها ظاهرة غير عادية المتأصلة في حالة من الإمبريالية العالمية. التي تنتجها يد الإنسان وخلق الفوضى عن طريق التأثير من المستحيل أن يتم إصلاحه على جماهير الشعب. الهجرة هي الحرب إلى مأساة. وتتخذ المصدر الرئيسي للهجرة مكان اليوم، وشرذ الملايين من الناس بسبب الحرب في سوريا. منذ أبريل 2011، وذلك نتيجة للحرب الأهلية في سوريا قد تعمقت مع الهجرة تدخل الإمبريالية اضطر أقرب إلى ستة ملايين السوريين، في حين تأتي تركيا إلى ما يقرب من 3 ملايين. الآلاف من اللاجئين السوريين في تركيا يأتي من خلال المتاجرين بالبشر من خلال الجزر اليونانية لأنه أراد أن تسعى كان اللجوء على أمل أوروبا الرحلة. هذا العام عدد من أولئك الذين ذهبوا على بحر إيجه من تركيا إلى أوروبا هو 127 721 و 328 130 مواطن سوري في الماضي. لذا السوريين إلى أوروبا عبر تركيا نسبة من اللاجئين هذا العام، وهو ما يعادل 15٪ من السكان اللاجئين السوريين في تركيا. أدى أكثر من هذا التحول في وفاة الآلاف من اللاجئين في طريق الهجرة غير النظامية. ويشار إلى أن أعظم الشخصيات في السنوات ال 25 الماضية، الآلاف من الأشخاص المجهولون الذين يعتمدون في الإحصاءات وبحر إيجه تحولت الى مقبرة للاجئين.

أعطى اسمه في ورشة العمل أيل الكردى، وجثة هامة منبودروم فقدوا حياتهم في هذه الرحلة ليست سوى واحدة من آلاف الأطفال حطام سفينة. أصبحت الصورة المساحة الصغيرة رمزا للمأساة. البرامج التلفزيونية وزير الخارجية مارغوت والستروم السويدية في كردى أيل البالغ

من العمر 3 سنوات كان يبكي رأى الهينات ضربت الشاطئ في بودروم. ونحن نعلم جميعا أن دولة السويد، كان واحدا من الدول ارسال اسلحة الى سوريا. الانتفاضة في سوريا، جاء في أعقاب ثورة التي تحيط تقريبا في المنطقة العربية بأسرها. ثم شاهدنا طابع طائفي عملية التحول غارة الانتفاضة بسرعة إلى حرب بالوكالة. سوريا هزم الشعب السوري لما كان من المقرر أن حكم عليه الهجرة. الطبيعة التنافسية للنظام الدولي في واشنطن وباريس والرياض، في أنقرة، هزم في الدوحة. ضغط انتفاضة النظام في سوريا من الصعب جدا، بل هو مذنب بتهمة قتل شعبه، ولكن عسكرة النزاع في هذه العملية، ومسؤولة أيضا عن دعم الطائفة البلاد بوعي. الولايات المتحدة الأمريكية، المملكة المتحدة، فرنسا ... جميع البلدان التي تنشط في هذا المجال فضلا عن المسؤولية الدبية العسكرية لمشكلة اللاجئين أو أخرى في هذا السبيل.

والسبب الرئيسي للزيادة في السنوات الأخيرة ضرب غرق قارب مهاجرين الجثث والبحار الساحلية، وسياسة الهجرة في الاتحاد الأوروبي. لأن أوروبا، وتركيا، ومنع مرور إلى أوروبا "القلعة الأوروبية" لحماية اللاجئين ويريد إبقاء تركيا. وبهذه الطريقة ومن المقرر تركيا يمكن تحويلها إلى سجن اللاجئين.

الهجرة، كما يظهر حركة اجتماعية. المهاجرين أو اللاجئين. الحدود، لشبونة، فإنها في الواقع تدمير شغفن. هذه المعارضة الاجتماعية لديها حليف مهم جدا: ظهرت حركة التضامن الاجتماعية في جميع البلدان ... الاتحاد الأوروبي بغض النظر عن أي سياسة الهجرة، اليونان من مساعدة المهاجرين إلى ألمانيا، مكنتها من تجاوز حدودها والخدمات اللوجستية التي تدعم خطيرة وغير متوقعة كان يتحرك. في الأساس سبب الخوف في الاتحاد الأوروبي، في حين أن وصول المهاجرين وهناك سبب آخر هو أن التكافل الاجتماعي نفسه. الوضع العدو اللاجئين في أوروبا ليست جديدة. أن ينظر إليها على أنها تهديد أمني من قبل تجريم المهاجرين وعسكرة الحدود، والمهاجرون على أن يتم تحويلها إلى نوع من سنوات الباطن في أوروبا العديد من سياسات اللاجئين. لسنوات فعلوا مع ليبيا. على الرغم من أن هؤلاء اللاجئين العدو بيئة غير رسمية في أوروبا، العنصرية / تطوير الفاشية التنظيم يعطي فرصة، على الرغم من التضامن العام وصداقة الشعب سيكون في المقابل المتأريس.

الشرق الأوسط وآسيا، والملايين من الناس على الهجرة إلى غرب أفريقيا، يتم تعريف أزمة اللاجئين كما. تقييم الوضع بهدوء أزمة الخطاب. قد يعيق النهج العقلاني والأخلاقي. قضية سياسية، تاريخية، ولا يمكن النظر كأزمة إنسانية مستقلة من الأزمة الاقتصادية. كل أزمة اللاجئين، وقال " الأزمة الاقتصادية ونحن نتحدث عن أزمة تاريخية، أزمة سياسية. عدم وجود مسؤولية خاصة عن الرأي العام الأوروبي المشترك حول الهجرة ولكنها أمرت أيضا على حماية خاصة بموجب القانون الدولي للاجئين / ساعة كما ينبغي. في الواقع، وهذا التمييز القاطع أن لا علاقة له بالواقع.

عند إجراء تمييز مصطنع بين الهجرة والهجرة من حيث التعريف، وليس حقيقة أن الاحتياجات الناشئة من منظور إنساني وتساعد يذهب كل هؤلاء الناس برا فتح. وبالتالي يبني كل استراتيجية على هذا التمييز. هذه القوة التصنيف، في الواقع، والمهاجرين واللاجئين من الناس غير المرغوب فيه في فئة واحدة باسم "أخرى" فئة يضعون في الخدمة.

ونحن على أساس من المساواة والحرية بين الناس كما أنشئت جمعية جسر العامة من أجل بناء الصداقة والتضامن العامة. هذا هو السبب في أننا نريد لوضع البيان الختامي الذي نعيش فيه من العالم كله، وخاصة شعوب الشرق الأوسط على أمل أن سنستمر في النضال من أجل بناء سلام عادل وكرامة أن الأيام.

المودة / أعتقد في التضامن، بدلا من الصدقة. في الواقع، ونحن نعتقد أنه مضر للأعمال الخيرية. بعد كل شيء، والإحسان شخصية، بل هو مؤقت. الضعفاء والفقراء هي البيئة التي تجعل من الأوكسجين تعتمد. لا بد أن يتمتع الأغنياء والأقوياء. ويمكن دائما استخدام الطريقة الأكثر دقة. المشترك والاقتصادية والالتزام السياسي والاجتماعي لا تحل محل المصلحة العامة. ومع ذلك، فإنه يمكن ان تكون مكملة.

التضامن القائم على الحقوق ليكون من الممكن للقتال. التضامن والرعاية الصحية لتوفير المواد الغذائية والملابس ليست مجرد توزيع، تضامنا مع اللاجئين للوصول الى هو للعمل معهم. لروية اللاجئين على أنهم ضحايا بلا حول ولا قوة، بل هو لدعم صوتهم والسياسة. ذلك هو المشاركة في نشاط حقوق قاد بحثهم. تحاول اللاجئين لتوفير الفرص للتحدث نيابة عنهم. لا تشارك الدول في السياسة العمودية. جعل السؤال النتائج ما سياسية.

الرأسمالية التي أدت إلى الحرب في هذا السياق، وبالتالي مراكز البلدان التي الرأسمالية. تأمين الأسواق والطاقة وموارد المواد الخام من الاستيلاء، وصناعة الأسلحة "تحقيق عن تقديره" للحاجة للقتال من أجل استمرار دورة يذكرنا بأننا نعرف من هو. الحرب التي الحرب والدمار التي أنشأتها نتائج نداء للموظفين لتغطية 3000000000 € صفقة قدرة:

- أزمة اللاجئين في دول المنطقة وأوروبا وغيرها من الدول أن تتحمل المسؤولية. يجب أن تتخلى عن نهج لنقل المسؤولية

- المساعدة المالية لدول مثل تركيا والامتيازات الممنوحة للاجئين السياسيين يجب أن ينتهي الاحتلال على الانسحاب أوروبا؛

- الطرق القانونية والأمن لأولئك الذين يريدون الذهاب إلى أوروبا ليتم فتحه، وينبغي توفير ممر آمن

- وأدى ذلك إلى وفاة الإنسان وانتهاكات لحقوق الإنسان ضد اللاجئين وحراس الأمن والسياسة الحدود يجب أن ينتهي

تركيا، يجب على عودة اللاجئين إلى البلاد في اعتماد سياسة الباب المفتوح سيكون مثالا للدول الأخرى. "إن اتفاق إعادة القبول" يجب أن لا تقبل، لا ينبغي أن يتم إرسال مركبة إلى البلدان حيث انهم يتعرضون للاضطهاد اللاجئين.

-وضع اتفاقية "الحد الجغرافي" 1951 يجب إزالة، وتوفير وضع اللاجئين من خارج أوروبا. وينبغي إيلاء الجنسية للأطفال المولودين في تركيا

-بالإضافة إلى أفغانستان السورية والعراق وإريتريا والصومال والحروب التي مزقتها مثل إيران واليمن، ومن البلدان التي تعاني من انتهاكات متكررة لحقوق الإنسان، حوالي 250,000 لاجئ في حاجة إلى الحماية الدولية المعيشة في تركيا. وينبغي ضمان الاستفادة من نفس حقوق جميع اللاجئين. يجب ضمان اللاجئين وطالبي اللجوء وبخاصة حقوق الإنسان وتصاريح العمل من أجل بناء حياة لائقة بالكرامة البشرية في تركيا والتعليم وكافة الحقوق، بما في ذلك الحق في الصحة الوصول الفعال!

شاهدنا تضامن مؤسسة أقدم وأثمن الإنسانية، "معاملة من المظلومين كما نعتمد

بدلا من الكلمة الأخيرة

دعوتنا

صحيح أن سقوط البرق، والمطر من النفط،

إزالة الغيوم التي الريح

ولكن الحرب ليست كذلك، وهذا لا يعني أن معركة عاصف

فمن الناس الذين يجدون

دخان الشباك من التربة خلال فصل الربيع،

سفك ترتفع فجأة السماء

لكن السلام ليس الأشجار، فإن العشب لا تزدهر

سوف إذا كنت تريد السلام، وتريد أزهار

برتولت بريخت

1. Komxebata Penaberiya Alan Kurdî Danezana Encamê

1. Komxebata Penaberiya Alan Kurdî, li Rojhilata Navîn, di sedsala 21'an de rêvekirina tevkujiya mirovahiyê û xwezayê ji ber şerên navîn her ku diçe zêde dibe, ji roja 2. Şerê Lihevdaşîya Emperyalîst û heta niha hatiye jiyandin koçberiya herî mezin ya pîrsgirêkên mexdûrên pêner bi ser navên cudatî hatiye bi rê û pêk kirin. “Şerê Rojhilata Navîn”, “Gelemperiya Nîrxandina Şerê Navîn ya Sûrî”, “Li Tirkîye'yê Penaber Çi Dîjîn?”, “Ji Duh Heta Îro Li Tirkîye'yê û Li Îzmir'ê Koçberiya Bêpergal û Pîrgirêka Penaberan”, “Koçberî, Pensberî, Tendûrîstî û Jin” û “Ceribandina Komeleya Pîra Gelan” bi ser van navan di vê komxebatê de pêşkêşî hatiye çekirin û piştî wê jî bi 8 sernavên cuda xebatgehan hatiye bi rê û pêk kirin.

Şer, di encama têkiliyên hilberîna kapîtalîst de derketiye holê, hejmara wê her ku diçe pîr dibe û bûyereke têkiliya giloveriya emperyalîzmê ye, hilberandina nû ye, her tim e û rewşeke awarte ye. Bi destên mirovan tîr hilberandin û li ser girseyan bandoreke mezin çêdike, li ser mirovan texrîbateke (rûxandineke) ewqas mezin çêdike ku sazîkirin, selihandin bêderfet e. Şer, koçberiyên ku vediguherîna trajediyê ye. Îro, bingeha sedema koçberiya ku tê dîjîn, bi milyonan kes neçar mane û ji Sûrî hatine. Di Avrel'a 2011'an de heta niha li Sûrî, bi destekariya emperyalîst, şer her ku diçe kûr dibe û di vê encamê de nêzîkî 6 milyon mirovên Sûrî mecbûr mane û koçber bûne, nêzîkî 3 milyon mirov jî hatine Tirkîye'yê. Yê ku bi hezeran hatine Tirkîye'yê bi navberiya bazîrganan, ji ser girava Yewnan'ê çûne Ewropa'yê, ji ber ku dixwazin penah bibin; dî di wan de jî “hêviya rêwîtiyê” heye. Vê sala ji ser Behra Ege'yê hejmara ku ji

Tirkiye'yê çûne Ewrûpa'yê 721.127 e û niştewariyên ku derbas bûne 328.130 heb in. Ango penaberên Sûrî vê salê rêjeya(oran) ji ser Tirkiye'yê çûne Ewrûpayê tê gelheya % 15'an ku yên li Tirkiye'yê dijîn. Vê ya derbasbûna herî pir e, di rêya koçberiyê de bêpergal bû û divê encamê de bi hezaran penaber mirine. Li gorî agahiyan 25 sal e hejmareke herî mezin ev e, bi hezaran mirovên bê nav ketiye îstatîstîkan û Behra Ege'yê veguheriye goristanê.

Navê dayîna komxebata Alan Kurdî jî li Bodrum'ê di vê rêya de yê ku jiyana xwe dest daye, laşê wî yê bêcan li beravê hatiye dîtin ji nav van hezar zarokan yek tenê ye. Wêneyê Alan bûye nîşana trajediyê. Wezîrê Karûbarên Derve ya Swêdê Margot Wallström, di bernama televîzyonê de dema ku li Bodrum'ê laşê Alan Kurdî li beravê dîtibû girîyabû. Lê em dizanin ku welatê wê anga Swêdê, di nav welatên ji Sûrî çek dişînin de ye. Serhildana Sûrî, em dikarin bêjin ku ji pişt serhildanên erdnigariya Ereban çêbû. Van serhildanan li her derê erdnigariya Ereban belav bibû, di vê serhildana mezhebperestî de wekaletê şer serdest bûye û çawa bi lez veguheriyayê me bi xwe şopand. Gelên Sûrî li nav Sûrî têk neçûn, di koçberiyê de ne darazxwar bûn. Pergala dijberiya navneteweyiyê tek çûn li Washington'ê, Paris'ê, Riyad'ê, Enkere'yê, Doha'yê. Rejîma Sûrî van serhildanan bi zordariyê dewisandin û ji ber ku gelên xwe kuştin suçdar in, lê di vê pêvajoyê de dubendiya her ku diçe dibe leşkerî û mezhebperestî, jî hin welatan ji ber ku alîkar in di vê bûyerê de ew berpirsiyar in .

Di salên dawî de li behran botên binav bûn û laşên penaberên beravê her ku diçe pir dibe, sedema bingeha wê bûyerê koçberiya politîkayên Yekîtiya Ewrûpa'yê ye. Lewre, Ewrûpa ji Tirkiye'yê derbaskirinê asteng dike. “Kela Ewrûpayê” diparêze û dixwaze penaberan li Tirkiye'yê biminin. Bi vî awayî plan dike ku Tirkiye bike dorpêçkirina girtîgeha penaberan.

Koçberî, wek tevgera civakî derdikeve pêşiya me. Koçber anga penaberan sînoran, Lizbon'an, Schengen'an, bi fîlî hilweşandin, imha kirin. Di hemû welatan de derketiye holê ku ev tevgera piştgiriya civakî ye. Koçberiya politîkayên AB çî bibe bila bibe, ji Yewnan'ê heta Elmanya'yê, ji

bo sînoran derbas bikin ev tevger ji penaberan alîkarî bû, piştgiriya lojîstîk da û tevgereje ewqas cîddî bû ku nedihat hêvîkirin. Li nav AB, sedema tîrsê ya yekemîn bi hatina koçberan be jî ya duyemîn bi xwe vê piştgiriya civakî ye. Li Ewrûpayê rewşa dijminaniya li dijî penaberan ne nû ye. Wek ku koçber suçdar bin gefa ewletiyê bin, sînoran her ku diçe dikin yê leşkeriyê, koçberan neqil dikin şikleke paletiyê, polîtîkayên penabertiya Ewrûpa'yê ku bi salan wisa berdewam dike. Bi salan ji Libya'yê jî wisa kîrin. Her çiqas li dijî penaberan li Ewrûpa'yê ev rewşeke fermî hebe jî û ev organizasyonên nijatperestî her ku diçe derfet dide pêş ve biçe ji piştewaniya gelan û hevaltiya gelemperiyê ew ê pêşiya wê bigire. Ji Rojhilata Navîn, Asya û Efrîqayê bi milyonan kes koçber bûye hela Rojava'yê, ev jî bûye “KRÎZA PENABER.” Ji ber ku em dibêjin “krîz” vê rewşê em nikarin bi asayî binîrxînin. Rasyonelîst û rewîştîyê asteng dike. Vê kêşeya sîyasî, ekonomîk û dîrokî divê serbixwe nebe, ne bi tenê “krîza mirovahi”yê ye.

Dema ku em dibêjin “krîza penaber” em behsa krîza ekonomîk, sîyasî û dîrokî dikin.

Li raya giştîya Ewrûpa'yê nêrînên belav bûye ev ê ku em bi taybetî ne berpirsiyar in, lê hiqûkên navneteweyîyê li gorî ferman dike wek parastina taybet e. Lê ev cudatî ne rast e.

Em di nav koçberîti û penaberîtiyê cudatiya sînî bi nav dikin, em rêya rastiye ji hev vediketînin ji ber ku ji van mirovan giş alîkarî pêwîst e û ya rast ev e. Vê zordariya kategorizasyonê kesên ku koçber û penaber naxwazin û wan tîxin “YÊN DIN.”

Em bi ser navê Komeleya Pira Gelan di bingeha wekhevî û azadiyê, nav gelan de ji bo gelemperiya piştewanî û hevaltiyê ava bikin, vê komeleya saz kir. Ji ber wê di daxuyaniya encama me de di pêşiyê gelên Rojhilata Navîn û 5 hemû gelên cîhanê, avakirina aşitiya dadperwerî û serbilindiyê heta ku wê roja bê, bi hêviya wê em ê tekoşîna xwe berdewam bikin.

Li şûna alîkarxwazî / xêrxwazî em ji piştewaniyê bawer dikin. Bi ser de jî li gorî me alîkarxwazî zerar e. Li ber ku xêrxwazî şexsî ye, demborî ye. Kesên xizan û qels bendewar dike. Gîredayî kêfa bi hêz û dewlemendan

e. Her tim ji bo rastiye nayê bi kar anîn. Şûna hevpariya biryariya civakî, ekonomîk, politîk nagire, şûna cihê berjewendiya gelan nake. Lê heye ku temamker bibe.

Lê piştevanî bingeha tekoşîna heqê qebûl dike. Piştgiriya hev kirin, ne tenê dana suxreya tenduristî, xwarin û cil e, piştgiriya hev kirin, bi tevlêbûna penaberan û bi wan re meşandin e. Wek ku mexdûrên bê derman in, ne rast e ku bi vî şiklî em li wan binêrin, divê em pişt bidin dengê wan û siyaseta wan. Divê di pêşengiya lêgerîna heqên wan de em tevlî çalakiya wan bin. Em hewl bidin bila derfetên li ser navên xwe ew bipeyîvin.

Ji vê hêla em dizanin ku kapîtalîzm rêya şer vedike û navenda wî welatên kapîtalîst e; stendina pêbaweriya bazaran bi dest xistina enerjî û xam madeyan di endûstriya çekan de çerxa “realizasyon-nirxandin”ê ji ber ku bidome em bi bîr xî, em dizanin wî şera ji kî pêwîst e. Em bang dikin yên ku vî şerê afirandine û rûxandina encama afirandina wan bi “3 Milyar Euro”ya bazara qirêjî tê nuxumandin.

- Di krîza penaber de her çiqas welatên herêmê berpirsiyarî distînin, divê ku Ewrûpa û welatên din jî berpirsiyariyê bistînin, divê ku berpirsiyariya xwe neqil neke û dev ji van hewildanan berde!
- Ji bo penaberan nexe Ewrûpa’yê, hewildanên wan ên ku ji Tirkiye û welatên wek wê alîkariya malî û ji bo bîr nasîn îmtîyazên siyasî divê dawî bibe!
- Yên ku dixwazin biçin Ewrûpa’yê, rêya zagonî û ewlehiyê bila vebe, bila ewlehiya derbasbûnê peyde bikin!
- Îxlaletên heqên mirovan û mirina mirovan dawî bibe û li dijî penaberan, politîkayên sînoran bila xelas bibe!
- Tirkiye, di mijara razîbûna penaberan de ji bo welatên din bibe mînak divê bizivire politîkaya xwe ya deriyê vekirî. Divê “Peymana Razîbûna Paş” webûl neke, welatên ku penaber li wir zilm û zordariyê dikişînin ji bo biçin wir divê navbeynker nebe. Di peymana 1951’an de hatiye kirin angê “sînordanîna erdnigarî”yê divê rabe.

Yên ji derveyê welêt tên divê statûya penaberan bide wan û yên li Tirkîye ji diya xwe bûna ji van zarokan jî divê hemwelatetî bide wan!

- Ji bilî Sûrî yên ku ji bo şer perçe bûne, di welatê xwe de ixlalên heqên mirovan pir dijîyane wek em bêjin Efxanîstan, Iraq, Eritre, Somalî, Yemen yane nêzîkî 250.000 kesên penaber li Tirkîye dijîn û pedivîya parastina navneteweyî ye heye. Ji hemû penaberan heman heqên wan divê ji bo sûd bigrin peyde bibe. Ji bo penaberên û penahendenên Tirkîye dijîn bi heqên mirovan û bi rûmeta mirovan bijîn û jiyana xwe bidomînin, di serî de destûra xebatê, heqê perwerdehî û tenduristiyê û hemû heqên din divê bide wan û çalak û rehet bi kar bînin . Bila rêya wê vebe!

Em, piştewaniyê, sazîyeke herî kevn û hêja dibînin û wek “dîlnazîkiya bindestan” dipejirînin û lê xwedî derdikevin....

Şûna axaftina dawî;

BANG

Birûsk dikeve, baran dibare rast e,

Ewr bi bayan tên pey hev.

Lê şer ne wisa ye, şer bi ba nayê.

Yên ku wê dibînin û tînin mirov in.

Ji axa dû derxistinê heta biharê,

Esman ji nişka ve rijîyayî û bilind bûye.

Lê aşî ne dar e, ne giha yî ku şîn bibe:

Tu bixwaze ew ê çêbibe aşî, tu bixwaze ew ê kulîlk vebin.

Bertolt Brecht

1st Alan Kurdi Refugee Workshop Final Declaration

1st Alan Kurdi Refugee Workshop is organised in order to address the problems of refugees who are the victims of the biggest migration wave since the Second Imperialist War. During the workshop, presentations are given under the topics of ‘Wars in Middle East and the Analysis of the Syrian Civil War’, ‘The Experience of Syrian refugees in Turkey’, ‘From Past to Today Irregular Migration in İzmir and in Turkey and the Refugee Problem’, ‘Migration, Being a Migrant, Health and Woman’, ‘The Experience of Peoples’ Bridge (Halkların Köprüsü) Association’. Subsequently workshops were held on eight topics.

War is an extraordinary situation that occurs as a result of capitalist production relations and is being reproduced constantly as an implicit fact of global imperialism. It is manmade and it causes irrevocable destruction on human beings. What turns migration into a tragedy is war. The main reason of the migration today is the war in Syria.

Since April 2011, approximately 6 million Syrians were forced to emigrate and almost 3 million came to Turkey as a result of the civil war intensified by imperialist intervention. Thousands of Syrians who came to Turkey have been through the “hope travel” from Greek islands to Europe in order to seek asylum through human smugglers. This year 721.127 people traveled from Turkey to Europe via the Aegean Sea and 328.130 of them were Syrian. The percentage of Syrian refugees who travelled from Turkey to Europe constitutes 15% of the Syrian refugee population in Turkey. This was resulted in thousands of deaths on irregular migration routes. The Aegean Sea has turned into a graveyard with the

biggest number of death toll of last 25 years. The people who died remain nameless and as mere data for statistics

This workshop is named after Alan Kurdi, who is only one of the kids among thousands that lost their lives while crossing the Aegean Sea. The image of little Alan became a symbol of this tragedy. The Swedish foreign minister Margot Wallström was crying in a television program for 3 year old boy whose dead body was washed up on a beach in Bodrum... However we know that her country, Sweden, is one of the countries that sends/sent weapons to Syria. The Syrian uprising has followed a range of uprisings in the Arab world. We witnessed the process of the uprising that turned into a proxy war with sectarian overtones. The People of Syria was not defeated in Syria and eventually forced into exodus. Rather, the People of Syria was defeated in Washington, Paris, Riyad, Ankara, Doha; in the competitive nature of the international system. The regime in Syria is guilty of quelling the uprising in a violent way and killing its own people, however the countries that consciously support militarisation and sectarianisation of the conflict are to be held responsible too. United States of America, United Kingdom, France... All of the countries that are militarily active in the region bear responsibility in one way or another.

The main reason for the rise of the boat incidents and the dead bodies washed ashore are the migration policies of the European Union. Likewise Europe ask Turkey to ban the crossings to Europe, keep the refugees in Turkey and protect “the Fortress of Europe”. Therefore it is planned to turn Turkey into an open air prison for refugees.

Migration is a social movement. Migrants demolished the borders, Lisbon Agreement and Schengen. And the most important ally of the movement is social solidarity networks. Despite Europe’s policy towards immigrants, people of various countries, from Greece to Germany, have supported and aided refugees seriously and unexpectedly to cross the borders. The existence of solidarity movements is another reason for the fear for refugees’ entering EU. The Anti-migrant wave in Europe is not a new phenomenon. Perceiving refugees as a threat to security by criminalising

them, militarisation of the borders, transferring refugees to subcontractor are the anti-migration policies in Europe that have been lasting for years. This is what has been going on with Libya for years. Solidarity of the people and the peoples' friendship will be an obstacle towards the anti-migrant atmosphere in Europe which/that causes fascist organisations to grow.

Exodus of thousands of people from Middle East, Asia and Africa to the West is described as "Refugee Crisis". Identifying the situation as a crisis is an obstacle before sane analyses and a rationalist and ethical stance. We should not tackle the situation merely as a humanitarian crisis, independent from political, historical and economic crises. Whenever we say "refugee crisis" we are talking about an economic crisis, a historical crisis and a political crisis too.

European public opinion commonly indicates that the International Law enforces them to protect refugees but they do not bear any particular responsibility. This categorical distinction does not reflect the reality.

The artificial distinction between being a refugee and an immigrant paves the way for forgetting that they are all human and all in need. This categorisation actually serves to discriminate both migrants and refugees as "the others".

We, as Halkların Köprüsü Association, are established on the base of equality and freedom in order to build friendship and solidarity among people. Therefore we would like to state in our final declaration that we will keep struggling hopefully for all the peoples of the world, especially for the ones in Middle East.

We believe in solidarity instead of charity/philanthropy, because charity is personal and temporary. It is what makes the weak and the poor dependent. It depends on the decision of the rich and the powerful. Not all the time it is done in a correct way. Charity/philanthropy can never take the place of the social, economic and political common good. It can only be done as a complementary activity.

Furthermore, solidarity is prior to a right based struggle. Solidarity does not only consist of giving health care, distributing food and clothing; it means including refugees into the decision making process and acting together with them. It means to avoid from seeing refugees as helpless victims and to support their voice. It means joining the struggle for their rights under their leadership. It means providing opportunity for them to speak on their behalf. It means to avoid from being engaged into vertical policy of the governments and to question its political outcomes.

In this regard, we would like to remind that what causes the wars are capitalism, and the governments that are in the centre of capitalism. We know the ones who need to create wars in order to secure the markets, to possess energy and resources, to continue the “realisation-evaluation” cycle in military industry. We are calling out to the ones who are the creators of the wars and the ones who are trying to cover the destruction with 3 billion Euros;

- European countries and the other countries should take the responsibility of the refugees as much as the neighbouring countries;
- Trying to keep refugees away from Europe by providing political prerogatives and financial aids to the countries such as Turkey should be finalised;
- Legal and safe passage should be ensured to those who want to go to Europe;
- Anti-immigrant border policies that cause deaths and human right exploitations should be stopped!
- Turkey should go back to the “open door policy” as a good example to other countries; the deal to send migrants back to Turkey should not be accepted, the refugees should not be sent back to their countries where they might face persecution.
- “Geographical limitations” condition in 1951 Geneva Convention should be abolished. The ones who are coming from outside of Europe should be able to get refugee status as well. The children who were born in Turkey should get Turkish citizenship;

- In addition to Syrians, 250.000 people from Afghanistan, Irak, Eritre, Somali, Iran and Yemen are also living in Turkey and are in need of international protection. It should be assured that all refugees should benefit from the same rights such as work permit, education, access to health services in order to get a dignified life and enjoy their very basic human rights!

We describe solidarity as the oldest and the most important value of humanity and we embrace it as “the tenderness of the peoples.”

In lieu of conclusion;

CALL

The lightning strikes and there is the rain

The clouds are by the wind blown

But the war does not come in wind's train

The humans create war, all on their own.

The rain moistens the earth, in the spring's flush

And the heavens above are high and still

But peace does not sprout as the grass and the brush

It blooms, when it is mankind's will.

Bertolt Brecht